FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

23 September 1983
Nr.14
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

1 Eylül'den beri siyasal tutuklular işkence ve ağır baskıya karşı açlık grevindeler

Diyarbakır Hapishanesi'ndeki direniş tüm baskı ve teröre rağmen sürüyor

- Tutuklu yakınlarını ziyaret etmelerine izin verilmeyen görüşmecilerden 150 kadın askerler tarafından dipçiklendi
- Diyarbakır'da tutuklu avukat Ruşen Aslan'ın eşi "sizin yaptığınız işkencedir" dediği için çocuğuyla birlikte tutuklandı

Tüm baskı ve işkencelere rağmen açlık grevini ve direnişini sürdüren siyasal tutukluların hiçbirisi, devam etmekte olan mahkemelere gelmedi. Her türlü ağır baskıya rağmen, açlık grevi ve direnişin sürmesi karşısında, hapishane yönetimi direnişi kırabilmek amacıyla cezaevi koğuşlarındaki radyatörlerin vanalarını söktürdü, koğuşlardaki kaloriferleri yaktırarak havalandırma pencerelerini ve mazgallarını kapattırdı.

● Yazısı 5. Sayfada

Varan 2

Demirel'in 2. mektubu "Hakaret, tehdit, şantaj altındayız ve dövülüyoruz"

Geçtiğimiz günlerde AP Genel Başkanı Demirel'in Batılı ülkelere hitaben kaleme aldığı ikinci bir mektup açıklandı. Ayrıca Dışişleri eski Bakanı Çağlayangil'in Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher'e yolladığı 25 Temmuz 1983 tarihli mektup ve kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin iki yöneticisi Gölhan'la Cindoruk'un Çanakkale'ye gönderildikten sonra ortaklaşa kaleme alarak Evren'e gönderdikleri mektup da açıklandı.

● Yazısı 3. Sayfada

Federal Alman işçi sınıfı hareketlendi: Hamburg'da işgal,

F-16'ların maliyeti bir yıllık devlet bütçesine eşit

Türkiye F-16 bombardıman uçaklarının yapımı için toplam 2,5 trilyon liralık harcama yapacak. ABD'nin General Dynamics adlı silah tekeliyle yapılan anlaşmaya göre, askeri uçakları üretecek olan fabrikanın yapımına 1983 yılı sonunda başlanacak.

Hamburg'da işgal, 5 Ekim'de uyarı grevi var

Hamburg'da toplu çıkış verilen işçiler tersaneyi işgal ederken, öteki tersane kentlerindeki sınıf arkadaşları da dayanışma amaçlı işgal eylemlerine geçtiler. Roketlere karşı ise 5 Ekim'de 12'ye 5 kala DGB üyesi işçiler 5 dakika iş bırakarak hükümete bir uyarı yöneltecekler. Belçika'da süren genel grev dalgası ise, işçi sınıfındaki hareketlenmenin salt Federal Almanya ile sınırlı kalmadığını gösteriyor.

● Yazısı 6. ve 7. Sayfalarda

Batı Avrupa'da Cunta protesto edildi

12 Eylül'ün üçüncü yılında Federal Almanya'daki **"merkezi"** miting ve yürüyüşün yanısıra Batı Avrupa'nın öteki ülkelerinde de etkili eylemler yapıldı. 10 Eylül'de Federal Almanya'nın Köln kentinde yapılan **"Üçüncü Yılında Askeri Faşist Cunta'yı Protesto Yürüyüşü"**'ne 15 bine yakın ilerici, yurtsever, demokrat katıldı. Öte yanda, Türkiyeli sanatçılar, öğretmenler ve sendikacılardan oluşan anti-faşist aydınlar grubu, 12 Eylül günü Federal Almanya'nın başkenti Bonn'da ilginç bir protesto gösterisi düzenlediler.

Gazetemiz baskıya hazırlandığı sıraya kadar ulaşan haberlere göre İsveç, Norveç, İsviçre, Hollanda Danimarka, Fransa, Belçika, Batı Berlin ve Yunanistan'da da miting ve yürüyüşler düzenlendi. Protesto gösterilerine çok sayıda Türkiyeli ilericinin yanısıra çeşitli ülkelerden ilerici ve demokratlar da katıldılar. Bazı ülkelerde Şili ve Türkiye'deki faşist cuntalar ortak olarak protesto edildi.

● Yazısı 15. ve 16. Sayfalarda

olan fabrikanın yapımına 1983 yılı sonunda başlanacak.

Öte yandan, **"Türkiye Forumu"** adıyla yapılan çokuluslu tekellerin, büyük yabancı bankaların, silah tekellerinin temsilcilerinin, hükümet yetkilileri ve işbirlikçi tekelci sermayenin temsilcilerinin katıldığı toplantıda, yabancı sermayeye **"uygulanan ekonomi politikalarının seçimlerden sonra da değiştirilmeyeceği"**, **"anlayışlı hükümetler"**, **"düzeltilmiş yasalar"**, **"serbest bölgeler"**, **"geniş ve ucuz işgücü"** ve **"uzun süreli politik istikrar"** konularında garanti verildi.

● Yazısı 3. Sayfada

1961 Anayasası

Ahmet KARDAM

Ömrünün yıllar ve yıllar boyu süremeyeceğini cuntanın kendisi de görüyor. İşte bu yüzden *"Faşist diktatörlüğün yerine nasıl bir rejim?"* sorusu her geçen gün biraz daha önem kazanıyor. Cuntaya karşı olmak ve onun devrilmesini istemek *"Nasıl bir rejim?"* sorusunu yanıtlayabilmek için yeterli değildir. Özellikle eylem birliği yönünde umut verici adımlar atmaya başlamış olan sol güçlerin sadece *"neye karşı"* olduklarını değil, *"neden yana"* olduklarını da açık-seçik belirttikleri ortak bir program oluşturmaya da yönelmeleri gerekiyor. Bu başarılmadıkça demokrasiye susamış halk yığınları için ciddi bir umut haline gelmek mümkün değildir.

Sol güçler bu konuda da henüz işin çok başındadır. Ama 1961 Anayasası'nın demokratik temellerini savunma hedefini küçümseyen bazı görüşler, üzerinde şimdiden durulması gereken ciddi bir tehlikeyi haber veriyor. Bu tehlike, cunta karşısında oluşturmak zorunda olduğumuz ortak cephenin güdük kalması tehlikesidir.

Türkiye'nin son 20 yıl içinde sahne olduğu politik mücadelenin temel eksenlerinden birisi de bu Anayasa olmuştur. Bir yanda 1961 Anayasası'nın işçilere, emekçilere, bütün halka kazandırdığı demokratik hakları koruma, daha da genişletme savaşı...Öte yanda, gericiliğin mecliste çoğunluğu elde ederek bu Anayasa'yı yırtıp atma savaşı...

20 yıl süren bu savaşı ne yazık ki gericilik kazandı. Bu öyle bir zafer oldu ki, *"Bu Anayasa'yla memleket idare edilmez"* lafını ağzından düşürmeyen Demirel'i ve onun Adalet Partisi'ni bile yedi. Şimdi Demirel'in de yakındığı gibi *"Önsözünden geçici maddelerine kadar militarizmi hukuki yapıya kavuşturan"* 1982 Anayasası yürürlüktedir.

Bugün artık demokrasi güçlerinin 1960'lı ve 1970'li yıllardaki mevzilerinden çekilmek zorunda kaldıkları yeni bir durum ortaya çıkmıştır. Bu mevziler geri alınmalıdır. Kaybedilen mevziler için savaşmadan daha ileri mevzilere varılamaz. Bu, öyle 10 bin, 20 bin, 100-200 bin kişinin değil milyonlarca ve milyonlarca işçinin, emekçinin desteği kazanılmadıkça başarılamaz. Güçler dengesinin demokrasiden, ilerici güçlerden yana değişmesi, *"güçlü"* olmadan sağlanamaz.

O nedenle diyoruz ki, cuntanın ve onun 1982 Anayasası'nın karşısında 1961 Anayasası'nın demokratik temellerini *"amasız-fakatsız"*, yiğitçe savunan bir demokrasi cephesi kurulmalıdır. Bu, en geniş güçleri birleştirebilecek asgari temellerden birisidir. Eğer sol güçler bu bayrağı burjuva partilerinin tekeline bırakmamayı başarabilirlerse, demokrasi cephesinin çekim merkezi, onun çekirdeği olmayı da başarabilecek güçtedirler.

Ama böyle bir hedef kimilerinde endişeler yaratıyor. Bunun Türkiye işçi sınıfına ve emekçilerine gerçek kurtuluşu getirecek demokratik halk iktidarının kurulmasını, oradan sosyalizme geçilmesini engelleyeceği söyleniyor. Ve bu gerekçeyle, 1961 Anayasası'nın demokratik temellerini savunmayı bir yana bırakıp cuntanın karşısına ve halkın önüne *"demokratik halk iktidarı"* hedefiyle, *"sosyalizm"* hedefiyle çıkılmak isteniyor.

Türkiye halkının gerçek kurtuluşunun ancak sosyalizmle olacağına inanmış bir insanın, emekçileri sosyalizme götürecek yolun üstüne dikilebilecek engeller konusunda gösterdiği titizliğe ancak saygı duyulur. Ama gerçek demokrasiye, sosyalizme burjuva demokrasisinin öngördüğü en temel demokratik haklar uğrunda mücadele etmeden varılabileceğini savunan bir düşünceyi haklı görmek de mümkün değildir.

Milyonlarca işçi ve emekçi bugün sömürüden ve ezilmişlikten kurtulmak için burjuva demokrasisinin kazandırdığı özgürlüklerle yetinmeyip kendi demokratik iktidarlarını kurmak için harekete geçmeye hazır mıdır? Böyle bir durum var mıdır ki, en temel burjuva demokratik hakları ve özgürlükleri tekrar kazanma hedefi onları ileri adım atmaktan alakoysun, ya da onları oyalama tehlikesi yaratsın, Demirel'lerin peşine taksın?

1961 Anayasası'nın demokratik temellerini savunmak mı meydanı Demirel'lere bırakmaktır, yoksa gerici güçlerle birlikte 1961 Anayasası'na karşı cephe alıp halkın karşısına *"demokratik halk iktidarı"* ve *"sosyalizm"* hedefleriyle çıkmaya kalkışmak mı?

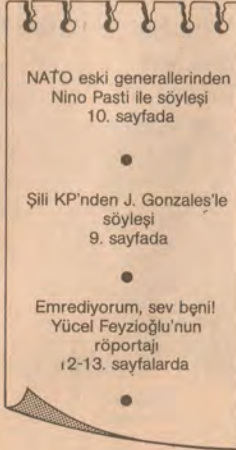
"Faşizm iktidar olmuşsa, tercih faşizmle sosyalizm arasında değil, faşizmle burjuva demokrasisi arasındadır". Böyle bir tercih sosyalizme giden yolu kapamaz, tersine açar. Tarih bunun örnekleriyle dolu değil mi?

Yeni baskı ve devlet terörü yasaları hazır

Bütün illerde yarı-askeri silahlı birlikler kurulacak

● Danışma Meclisi'nde görüşülecek tasarı yasalaşırsa NATO Komutanı olmakla övünen Güneral'ın başına getirildiği Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nde ABD Gizli İstihbarat Örgütü CIA ajanları çalıştırılabilecek.

● Yazısı 4. Sayfada

6 Kasım seçimleri Meclis'e kimleri sokacak?

MDP ve ANAP, 400'erden toplam 800 milletvekili adayı bildirmiş bulunuyor. Bu 800 adaydan 174'ünü **"işadamı ve sanayici"** diye adlandırılan tekelciler ve büyük sermaye sahipleri oluşturuyor.

● Yazısı 13. Sayfada

Toprak Reformu'nun adı bile yasadan çıkarıldı

Danışma Meclisi (DM) Tarım Komisyonu'nda görüşülerek son şeklini alan **"Tarım ve Toprak Reformu"** yasa tasarısının adı bile değiştirildi ve içeriğine uygun olarak tasarıya **"Tarım Reformu"** adı verildi.

● Yazısı 11. Sayfada

ONBEŞ GÜNDE TÜRKİYE

6 Eylül

● · Seçimlere katılmasına izin verilmeyen SODEP ve DYP Genel Başkanları Cezmi Kartay ve Yıldırım Avcı, her iki partinin önde gelen yöneticilerinin de katıldığı bir toplantı düzenlediler. Toplantı sonunda yapılan ortak açıklamada, özet olarak **"yurt genelinde sağlıklı ve yasal olarak örgütlenmiş bulunan partilerimiz için seçime katılma hakkı kabul edilmemiştir. Bu durumda ortak sorunlar doğmuştur"** denildi.

● Cuntanın beş üyesinden birisi olan MGK üyesi ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer, SODEP ve DYP'nin mahalli seçimlere de katılmamasını içeren bir yasa tasarısı hazırlayarak Danışma Meclisi'ne verdi. Tasarı yasalaştığı takdirde, MDP, ANAP ve HP'den başka hiç bir parti mahalli seçimlere de katılamayacak.

7 Eylül

● Buzdolabı ve çamaşır makinelerine yapılan yeni zamlarla zam furyası sürdürüldü. Son yapılan zamlarla buzdolaplarının fiyatları 5 ile 7 bin ve çamaşır makinelerinin fiyatları da 5 bin 500 ile 7 bin 500 lira arasında arttırıldı. Buna göre, 14,5 ayak bir buzdolabının fiyatı 97 bin 200 ve çamaşır makinesinin fiyatı da 89 bin 500 liraya yükseldi.

● MGK üyesi ve Deniz Kuvvetleri Komutanı Nejat Tümer'in, MDP, ANAP ve HP'nin dışındaki partileri mahalli seçimlere de sokmamak amacıyla Danışma Meclisi'ne verdiği yasa tasarısına, SODEP ve DYP karşı çıktı. SODEP Genel Başkanı Cezmi Kartay, konuyla ilgili olarak **"Amaç, SODEP'in yerel seçimlere katılmasını önlemektir"** derken, DYP Genel Başkanı Avcı, **"Mahalli idareler seçimlerine gölge düşürebilecek teşebbüslerden sakınılmasında yarar vardır"** biçiminde konuştu.

8 Eylül

● Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz bir açıklama yaparak, **"enflasyon oranının işçi ücretlerindeki artışın çok önünde seyrettiğini"** söyledi ve **"1983 yılı için Başbakanlık'tan işçi ücretlerine yüzde 10 ek zam isteyeceklerini"** belirtti. Türk-İş açıklamasında, istenilen yüzde 10'luk ek ücret zammının mutfak masraflarındaki artışı bile karşılayamayacağı belirtildi.

9 Eylül

● ABD patentli **"emperyalist trafik"** yeniden hızlanmaya başladı. İlk olarak, ABD'nin eski Dışişleri Bakanı Haig Türkiye'ye geldi. ABD ve Türkiyeli işadamlarının birlikte düzenledikleri toplantı ve Türkiye'de yapılması kararlaştırılan uçak için Ankara'ya gelen Haig, Kenan Evren'le de bir görüşme yapacak.

10 Eylül

● Milli Güvenlik Konseyi, 1.200'ü üç partiden ve geri kalan 487 bağımsız milletvekili adaylarını incelemeye başladı. Kimlerin milletvekili adayı olup olmayacağını belirlemek amacıyla yapılan inceleme 21 Eylül'de son bulacak ve kimlerin veto edileceği açıklanacak. Bilindiği gibi, milletvekili adayları MGK'nin incelemesinden önce, Emniyet Genel Müdürlüğü'nde kurulan **"özel"** bir komisyon tarafından tek tek incelenerek sonuç MGK'ne sunulmuştu.

11 Eylül

● ABD'li ve Türkiyeli işadamları tarafından ortaklaşa düzenlenen **"Türkiye Forumu"** adlı toplantı İstanbul'da başladı. Toplantıda hükümet yetkilileri ve işadamları Türkiye'ye gelen 200 dolayındaki ABD'li bankacı ve işadamına Türkiye'de izlenen ekonomi politikalarının seçimlerden sonra da değişmeyeceği konusunda güvence verdiler ve onları Türkiye'de yatırım yapmaya ve borç vermeye ikna etmeye çalıştılar.

12 Eylül

● Yabancı ve yerli işadamları tarafından düzenlenen toplantıya katılmak amacıyla Türkiye'ye gelen OECD Konsorsiyumu Başkanı Rolf Geberth, "uygulanan ekonomi politikalar değişmezse, seçimlerden sonra Türkiye'ye yabancı sermaye gelir" dedi.

● MDP'nin, iktidar olduğu takdirde Kamu İktisadi Teşebbüsleri'ni (KİT) elden çıkaracağı açıklandı. MDP'nin danışma ve araştırma kurulu başkanı Ali Bozer yaptığı açıklamada, KİT'lerin devlete yük olduğunu ve iktidara geldikleri takdirde KİT'lerin özel sektöre devredileceğini söyledi

13 Eylül

● Enflasyonun yüzde 20 yerine, yüzde 30 dolaylarında gerçekleşmesi üzerine başlayan "işçi ücretlerine ek zam istemi" ile ilgili tartışmalar sürerken, Yüksek Hakem Kurulu Başkanı Naci Varlık bir açıklama yaparak **"ücretlere bu yıl için ek zam yapılmasının söz konusu olmadığını"** söyledi.

14 Eylül

● İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi, **Milliyet** Gazetesi yazarlarından Metin Toker ile gazetenin Yazıişleri Müdürü Doğan Heper'i üçer ay hapis cezasına mahkum etti. Mahkumiyet kararı, Metin Toker'in 14 Ağustos tarihinde yazdığı **"Uygulanırsa Mutlaka Mutsuz Sonla Bitecek Bir Senaryo"** başlıklı yazısından

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Ne o, bir korkunuz mu var?

Cuntanın Danışma Meclisi üyeleri, kendilerine yaşam boyu dokunulmazlık tanınmasını istiyorlar. Böyle bir yasa önerisi, hiç beklenmezken, birdenbire Danışma Meclisi gündemine sokuldu. Yasa önerisinde Milli Güvenlik Konseyi üyelerinin tüm haklarından Danışma Meclisi üyelerinin de yararlandırılması ve tümü için yaşam boyu dokunulmazlık isteniyor.

İşi olmayan it sular

İstanbul'da *"Tily"*'e estetik ameliyatı yapıldı. 8 aylık Dobermann cinsi bir köpek olan Tily, böylece sahibinin isteği üzerine güzelleştirilmiş oldu. Köpek Tily'e ameliyatı, sahibinin dostu olan bir estetik cerrahı yaptı. Cerrahın dostluk nedeniyle para almadığı bu ameliyat, bu yüzden 200-300 bin lira yerine sadece 35 bin liraya çıktı.

Tily'e daha önce de kulaklarını sivriltmek için ameliyat yapılmış ancak bu ameliyat başarısız kaldığından Tily'nin kulağı

ve tümü için yaşam boyu dokunulmazlık isteniyor.

Danışma Meclisi üyelerinin birden telaşa düşmelerinin bir nedeni olmalı. İşler galiba son günlerde kötü gidiyor. Bir korkular mı belirdi nedir?

İki "doktor" yanyana dayanabilir misin?

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin cunta başı Evren'e **"hukuk profesörü"** ünvanı vermesinden sonra, Türkiye'ye gelen Pakistan diktatörü Ziya-ül Hak'a da Ankara Üniversitesi **"felsefe doktoru"** ünvanı verdi.

İçtikleri su ayrı gitmeyip birbirlerine **"kardeşim"** diye hitap eden iki kanlı diktatör **"teba"**larının kendilerine sundukları bu ünvanlardan pek memnun görünüyorlar.

12 saat bekle, doktora 3 dakika görün

Türkiye'de bazı ameliyatlar için 3 veya 4 yıl sonrasına gün verilirken, özellikle Üniversite hastanelerinin göz hastalıkları bölümlerinin önündeki kuyruklar artık gece yarılarından başlıyor.

Gece saat tam 12'de kliniklerin kapı önlerinde ertesi gün muayene sırası alabilmek için bekleyen kişilere rastlanıyor. Evleri uzaklarda olanlar en az 600-700 lira oda parası vermeyi göze alıp yakın otellerde kalıyorlar. Bu kadar beklemenin sonucunda ise, en uzun muayene ancak 3-4 dakika sürebiliyor.

Avanta kokusu geliyor

Hava Kuvvetleri için F-16 uçaklarının seçilmesi Hava Kuvvetleri'nin eski paşalarında bayram sevinci yarattı. Örneğin kerameti kendinden menkul *"ilerici"*, cuntacı paşalardan Muhsin Batur, *"Çocuğum oldu gibi geliyor bana"* diyor.

Şimdi bunlar unlarını eleyip eleklerini asmış emekli birer memur oldukları halde bu sevinç niye?.. Yoksa külhanbeyi ağzıyla *"Bir avantadan lavanta vaziyetleri filan mı var acaba?"*

MDP paşası Turgut Sunalp ile TRT paşası Macit Akman

ANKARA'DA SON TANGO

Perhiz, lahana turşusu ve siyaset

Kapatılan, Demirel destekli Büyük Türkiye Partisi'nin kurucu üyeleri arasında yer alan 10 Danışma Meclisi üyesine cunta siyaset yapma izni vermedi. Bu üyelerin özel müracaatlarını inceleyen generaller başvuruların uygun bulunmadığını bildirdiler. Siyaset yapma izni verilmeyen bu kişiler halen Danışma Meclisi üyesi bulunuyorlar. **"Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu"** diyenlere generaller herhalde şu cevabı veriyorlar: **"Biz siyaset yapmayı yasakladık. Danışma Meclisi zaten siyaset yapmıyor ki. Onun işi davul dövücüye hınk diyicilik..."**

Kibariye'ye yanıt: Eksiğin yok fazlan bile var anam!

Adayımız Kibariye

Bir süre önce **"MDP'ye girecek misiniz?"** sorusunu **"O da ne anam"** diye cevaplandıran Kibariye son günlerde birden siyasileşiverdi. MDP Başkanı Sunalp'in doğum günü şenliklerine katılan Kibariye, bir gazetecinin **"Teklif edilirse milletvekili olur musunuz?"** sorusunu bu defa **"Neyim eksik anam?"** diye cevaplandırdı.

Kibariye ile gazeteci arasındaki konuşma aynen şöyle:

– MDP'ye katılacak mısınız diye sorulduğunda **"O ne anam"** demiştiniz. Siyasi görüşlerinizde bir değişiklik mi oldu efendim?

– Evet anam.

– Ne oldu efendim?

– Turgut bey bana horoz taktı.

– Ne taktı efendim?

– Horoz işareti. "Altın" dediler.

– Milletvekilliği teklif edilse aday da olur musunuz?

– Neyim eksik anam?

Neyin eksik olsun ki Kibariye. Eksiğin yok fazlalığın bile var. MDP'nin bunca kart horozu arasında bari tatlı sesin dinlenir.

liyat başarısız kaldığından Tily'nin kulağı düşmüş ve ikinci bir ameliyat gerekmişti.

Sabah kahvaltısında 1 kilo süt içen, 5 yumurta *"alan"* ve günde toplam 1,5 kilo et yiyen köpeğin aylık masrafı ayda 50 bin lira.

Ne yapalım, "Tily" olarak doğsaydın!

Babası 500 bin lira tutan masrafı ödeyemeyince 6 yaşındaki küçük Latif, babasının elindeki fakirlik ilmuhabirine rağmen hastanede rehin kaldı. Hacettepe hastanesi yanık bölümünde tedavi edilen Latif'i rehinden kurtarmak için, babası şimdi kapı kapı dolaşıp eş dosttan para topluyor. Latif estetik ameliyatı ettirilen ve ayda 50 bin lira masrafı olan köpek Tily'i tanısaydı, yerinde olmak ister miydi acaba?

Eğitim seferberliği

Türkiye'de okulların açılacağı şu günlerde bir kurşun kalem 35 liradan satılırken en ucuz okul önlüğünün fiyatı Mahmutpaşa'da 1250-1500 lira arasında değişiyor. 100 liradan aşağı defter yok, okul kitaplarının yanına yaklaşılmıyor. Kabataslak bir hesaba göre, ilkokula yeni başlayan bir küçüğün okula başlama masrafı en az beş bin lira. Bu da eğitim seferberliğinin bir başka yüzü.

Anlat paşa, anlat!..

MDP Genel Başkanı, paşa eskisi Sunalp seçim kampanyasında Okumuş Holding tarafından armağan (!) edilmiş **15 milyon** liralık Mercedes'le dolanıyor.

MDP'nin Bursa'da liste başı Ali Osman Sönmez'in serveti tam **6 milyar** lira.

MDP seçim kampanyasında bir reklam şirketine **40 milyon** lira ödeyecek...

...ve Turgut Sunalp demeç verdi: **"Biz fukaranın da partisiyiz."**

Her şeyde birinci

Resmi açıklamaya göre Türkiye'de işsizlik yüzde 20. Yani Avrupa'da birinci.

Resmi açıklamaya göre Türkiye'de kira artışları yüzde 388. Yani Avrupa'da birinci.

Resmi açıklamaya göre enflasyon oranı (pahalılık) yüzde 30. Yani Avrupa'da birinci.

Bir de iftira ederler cuntaya. İşte üç yılda ülkeyi Avrupa'nın düzeyine getirdi de geçirdi bile...

tecek Bir Senaryo" başlıklı yazısından ötürü verildi.

15 Eylül

● Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, SODEP'in veto edilen eski Genel Başkanı Erdal İnönü hakkında kovuşturma açtı. Erdal İnönü'nün vetolara karşı yaptığı açıklama nedeniyle üç aydan aşağı olmamak üzere hapisle cezalandırılması isteniyor.

16 Eylül

● Otomobil lastiği ve halı fiyatlarının arttırılmasıyla zam furyası sürdürüldü. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, otomobil lastiğinin fiyatları yüzde 9 oranında arttırıldı. Böylece, yılbaşından bu yana lastik fiyatlarındaki artış yüzde 27'yi buldu. Ayrıca, halı fiyatları da yüzde 8 ile yüzde 12 arasında arttırıldı.

17 Eylül

● Uçak Servisi Anonim Şirketi'nin gazete ilanıyla 545 kişiyi imtihanla işe alacağını duyurması üzerine, Yeşilköy hava limanında on bin kişi toplandı. Kalabalıktan terminal binasının çalışamaz hale gelmesi ve trafiğin durması nedeniyle ilgililer imtihanı ertelemek zorunda kaldı.

●

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. **Herausgeber:** Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1 **Verantwortlicher Redakteur:** Mehmet Aksoy **Zentralredaktion und Anschrift aller Verantwortlichen:** 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, Tel: 624 60 92 **Herstellung:** Eigenvertrieb **Druck:** Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48, Säntisstr. 49, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West **Abone Koşulları:** F.Almanya ve Batıberlin'de 6 aylık (12 sayı) 30.-DM, 1 yıllık (24 sayı) 60.-DM **Temsilcilikler- Fransa:** Paris, Tel: 01-258 26 90, **F.Almanya:** Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, **Belçika:** Brüksel: B.P.83 **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323 **Ingiltere:** Londra, Tel: 01-801 7046, **Danimarka** Kopenhag, Tel: 01-707 506 **Isveç** Stokholm, Tel: 08-367 576

Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nden ihracı istendi

Cunta'nın 12 Eylül sonrası kapattığı çeşitli yığın örgütlerinin temsilcileri 18 Eylül tarihli ortak bir mektupla Avrupa Konseyi Asamblesi üyelerine başvurarak, Türkiye'nin Konsey üyeliğine son verilmesini istediler. 26 imzalı mektupta **"Türkiye'deki gelişmelerin Evren yönetiminin iddia ettiği gibi demokrasiden yana değil, tam tersine daha da gerici yönde olduğu açıkça sergilenmiş olması ve Konsey'in temel ilkelerine ters düşen gerici, anti-demokratik, baskıcı Cunta rejiminin iktidarda olması"** nedeniyle Türkiye'nin Konsey üyeliğine son verilmesi gerektiği belirtildi.

Mektubun altındaki imzalar şu isimlerden oluşuyor:

Feridun Aksın (gazeteci), **Turhan Ata** (DİSK Yürütme Kurulu üyesi) **Ekrem Aydın** (DİSK Yürütme Kurulu üyesi), **Cahit Baylav** (Bank-Sen Ankara Bölge Başkanı), **Nafiz Bostancı** (Genel-İş Marmara Bölge Başkanı), **Mehmet Boz** (İGD Merkez Yönetim Kurulu üyesi), **Enis Coşkun** (Barış Derneği Genel Sekreteri), **Yücel Çubukçu** (Bank-Sen Genel Sekreteri), **Kemal Daysal** (DİSK Yürütme Kurulu üyesi), **Metin Denizmen** (Bank-Sen Genel Başkanı), **Bahtiyar Erkul** (Maden-İş Yürütme Kurulu üyesi), **Ahmet Erol** (İş Müfettişleri Derneği Genel Başkanı), **İlhan Geçit** (Bank-Sen Yürütme Kurulu üyesi), **Mehmet Karaca** (Maden-İş Genel Başkanı), **Cemal Kıral** (Barış Derneği Yönetim Kurulu üyesi), **Cevdet Kocaman** (Köy-Koop İkinci Başkanı), **Eşref Okumuş** (Petkim-İş Sendikası Yürütme Kurulu üyesi), **Beria Onger** (İKD Genel Başkanı), **Recep Ordusever** (Bank-Sen Yürütme Kurulu üyesi), **A. Sağıner** (Bank-Sen Yürütme Kurulu üyesi), **Ahmet Sökücü** (İGD Genel Başkanı), **Alaattin Taş** (İGD Genel Sekreteri), **Murat Tokmak** (Maden-İş Yürütme Kurulu üyesi), **Enver Türkoğlu** (Bank-Sen

Çanakkale'den Balmumcu Hapishanesine götürülen Demirel, "Evrenizm faşizmin 1983 modelidir" dedi

Demirel'in 2. mektubu: "Hakaret, tehdit, şantaj altındayız ve dövülüyoruz"

- **Çağlayangil: Demokrasi Türkiye'de askıya alınınca dostlarımız "ne oluyor" diyecekleri yerde "iyi oluyor" derlerse bunu tasvip etmenin imkanı yoktur**
- **Gölhan ve Cindoruk: Devletler geriye işleyen yasa çıkaramazlar. Işlendiği gün suç olmayan hiçbir fiilden ötürü kişiler suçlanamaz, yargılanamaz ve tutuklanamaz**

Geçtiğimiz günlerde Adalet partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel'in Batılı ülkelere hitaben kaleme aldığı ikinci bir mektup açıklandı. Ayrıca Dışişleri eski Bakanı AP'li İhsan Sabri Çağlayangil'in Federal Almanya Dışişleri Bakanı Gençscher'e yolladığı 25 Temmuz 1983 tarihli mektup ve kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin iki yöneticisi Mehmet Gölhan'la Hüsamettin Cindoruk'un Çanakkale'ye gönderildikten sonra ortaklaşa kaleme alarak Kenan Evren'e gönderdikleri mektup da açıklandı.

31 Mayıs günü Çanakkale'de eski bir radar üssüne kapatılan AP'li ve CHP'li 16 liderin geçen sayımızda geniş bir özetini yayınladığımız ilk mektuplarını yazmalarından sonra Çanakkale'den alınarak İstanbul'da Balmumcu Askeri Cezaevi'ne konuldukları ve orada tehdit edildikleri, hakarete uğradıkları ve hatta dövüldükleri bildiriliyor.

Demirel'in mektubu

Demirel, **"Evrenizm"** olarak adlandırdığı bugünkü cunta rejimini **"faşizmin 1983 modeli"** olarak tanımladığı mektubunda, seçimlere katılmasına izin verilmiş her üç partinin liderini de ağır bir **birer lider yaratılmıştır. Bu binanın üç odasında oturup üç yıla yakın aynı yönetimi beraberce cuntanın emrinde sürdürenler bir anda üç ayrı fikri temsil eden birer parti kurmuşlardır. Bu bir operettir. Rol tevziyatını Cunta yapmıştır. Şimdi sahneye konulmaktadır. Müzik bandodur, dekor kışladır. Aksesuar süngüdür. Bunun adı düpedüz demokrasi sahtekarlığıdır. Evrenizm faşizmin 1983 modelini gerçekleştiriyor. Bu yönetimde devletin temeli ordudur. Parti bir araçtır ve ordunun emrindedir. Türk halkı bu düşünceyi kavradığı için generallerin kurdurduğu MDP'ye 5. Ordu adını takmıştır, çünkü Türk Silahlı Kuvvetleri bugüne kadar 4 ordudan kuruluydu. Bir iktidar partisi, bir de muhalefet partisi vardır. Bir tane de yedek partisi. Şimdi Cunta tespit ettiği adayları üç parti arasında taksim etme işini yapıyor. En güvenilir militarist, kiralık, satılık ve korkak bürokrat, asker, eski siyasetçi, gazeteci yeni meclise aday gösterilip milletvekili yapılacak. 6 Kasım'da kim kazanırsa kazansın militarizm iktidara gelecektir. Avrupa'nın en güçlü NATO ordusu, ülkesini işgal olayını bir barış anlaşmasıyla milletine ve müttefiklerine onaylatmak istiyor. Cunta böyle bir seçimden bile korkuyor. Tutukluyor, yasaklıyor, 16 politikacıyı rehin alıyor, yargılıyor, dövüyor. Bahanesi komünizm tehlikesiydi. Bu bitti, şimdi iftira, tehdit, hakaret ve şantaj silahlarını kullanıyor. Batı dünyası sussa da Türkler kararlıdır. Hem istikrar, hem demokrasi için kavga verilecektir. Türkler 1920'lerde tek başlarına istiklâllerini sağladılar. Şimdi de öyle olacak."**

Çağlayangil'in mektubu

Dışişleri eski Bakanı AP'li İhsan Sabri Çağlayangil'in Çanakkale'de tutukluyken 25 Temmuz tarihinde Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher'e gönderdiği mektupta, gerek Demirel'e gerekse kendisinin Türkiye'yi ziyaret ettiği sırada Genscher'e söyledikleri hatırlatılarak özetle şöyle denmektedir:

müdahalelere yer verilebileceğine hiç bir zaman inanmamışızdır. Buna rağmen Türk Ordusu'nun manevi şahsiyetinin zedelenmemesi gerektiğini ve nihayet olayın defacto **bir durum olduğunu nazarı itibare alarak ve demokrasiye geçilebileceğini düşünerek 12 Eylül karşısında bir tavır takınmamaya, bir askeri idarenin işlerini zorlaştırmamaya azami itina gösterdik."**

Mektupta daha sonra Federal Almanya'dan ve öteki Batılı ülkelerden Türkiye'ye karşı **"kendi felsefelerine ve siyasi çıkarlarına yakışan tavır almalarını"** istediklerini ve beklediklerini belirten Çağlayangil, sözlerini şöyle sürdürüyordu:

"Ama, Türkiye bizim yanımızda olsun da rejimi ne olursa olsun diyenler, askeri idareyi teşci ve hatta teşvik etmekten kendilerini alamazlar. Bugün varılan neticede bu davranışların büyük payı vardır. Demokrasi Türkiye'de askıya alınınca dostlarımız "ne oluyor?" diyecekleri yerde "iyi oluyor" derlerse bunu tasvip etmenin imkanı yoktur. Bugün Türkiye'nin demokrasiye geçeceği bir aldatmacadır. Türkiye güdümlü bir idareye sürüklenmiştir. Seçim yine olacak, Meclis yine olacak, partiler yine olacak, ama halkın istediği gibi değil, diktatörün dediği gibi olacatır."

Gölhan ve Cindoruk

Büyük Türkiye Partisi'nin kapatılmasıyla birlikte AP'li ve CHP'li politikacılarla birlikte Çanakkale'ye gönderilen Mehmet Gölhan ve Hüsamettin Cindoruk ise **"Milli Güvenlik Konseyi Sayın Başkanı'na"** diye başlıyarak Kenan Evren'e gönderdikleri mektupta Cunta'yı kendi yaptığı 1982 Anayasası'nı çiğnemekle ve hukuk dışı davranmakla suçlayarak özetle şöyle demekteydiler:

"İnandık ki, biz yasalara uydukça ve hakkımızda görevli ve yetkili yargı organlarınca onanmış hüküm bulunmadıkça Anayasa'da yazılı hak ve görevlerimizi yerine getirebileceğiz, bir siyasi parti kurabileceğiz.

"Anayasa MGK'ya Anayasa'da yazılı siyaset, seçme ve seçilme yasaklarını artırma ve değiştirme yetkisi tanımamıştır. Maddenin anayasa da yer alması aksine bir karar almaktan MGK'yı men etmiştir. O kadar ki, MGK geçici 4. maddedeki yasakları da değiştiremez, kaldıramaz."

OYA BAYDAR **Yorum**

Hayali söyleşiler

– *ŞÖYLE bir uğramadım, özel olarak geldim CHP'li eski dostum. "Biz demiştik, bak dediklerimiz çıktı"* demeye de gelmedim. Lafı uzatmayayım, *"Faşizme karşı birlikte yürüyebileceğimiz uzun bir yol var. Eski güvensizlikleri, yanılgıları bir yana atalım, gel bu yolu birlikte yürüyelim"* demeye geldim. Çok eski değil, üç dört yıl önce *"geliyorum"* diyen tehlikeyi gösterip demokrasi güçlerinin cephesinden söz ettiğimizde *"Halkı cephelere böldürmeyiz"* diyenleri hatırlayalım. Kim haklı çıktı? O gün birlikte yürümeye başlayabilseydik, bugün faşizm belası üstümüze çöreklenmezdi. Darbenin hemen ardından, ulusal demokratik güçlerin birliğini sağlayabilseydik, saflarınızda yeralan, cuntaya akıl öğretilebileceği, 1980'ler Türkiye'sinde ordu üst yönetiminin sınıflar arasında ta-

mak (Maden-İş Yürütme Kurulu üyesi), **Enver Türkoğlu** (Bank-Sen Yürütme Kurulu üyesi), **Süleyman Üstün** (Maden-İş Eğitim Dairesi müdürü), **Abdullah Yılmaz** (Maden-İş Ankara Bölge Başkanı).

bunda, seçimlere katılmasına izin verilmiş her üç partinin liderini de ağır bir dille suçladıktan ve Ana Vatan Partisi'ni **"figüran parti liberal Turgut Özal"** diye tanımladıktan sonra sözlerini özetle şöyle sürdürüyor:

"Başbakanlık binasının üç odasından

sırada Genscher'e söyledikleri hatırlatılarak özetle şöyle denmektedir:

"Başta Ekselans Demirel olmak üzere ben ve mensup olduğumuz siyasi partinin yöneticileri gerçek demokrasilerde hangi sebep ve gerekçeyle olursa olsun askeri

layabilseydik, saflarınızda yeralan, cuntaya akıl öğretilebileceği, 1980'ler Türkiye'sinde ordu üst yönetiminin sınıflar arasında tarafsız hakem olabileceği yanılgısını yenebilseydik, 12 Eylül'cülerin arkalarındaki güçlerin adım adım ilerlemelerini, açık faşist nitelik kazanmalarını engelleyebilirdik. Üç yıl boyunca, kurbanlarımızın kanından, her kesimde kendi olanaklarıyla direnen yiğitlerimizin, savaşçılarımızın deneylerinden, halkımızın acılarından çok şey öğrendik. Bile bile yanlış yapmaya devam edecek miyiz? Birlikte yürünecek, hem de uzunca bir yolumuz olduğunu görmeden, düşmana teslim olacak, halkımızı teslim edecek miyiz?

- BİR kaç kez daha konuşmuştuk seninle MSP'li dostum. Sen ki, bunca yıl yazı yazmaya çalışan benden daha açık, daha kestirme dile getiriyorsun gerçekleri: *"Amerikan bastırdıkça zulüm artıyor!"* Amerikan'ı ve zulmü istemiyorsun. Cuntanın *"Amerikan"* ve *"zulüm"* demek olduğunu görüyorsun. Biliyorum aramızda ayrılıklar var. Biliyorum dünyaya başka açılardan bakıyoruz. Ama bugün için üzerinde birleştiğimiz öyle bir nokta var ki, ayrılıkların tümünü bu noktayı aşana kadar unutmak zorundayız. Cuntaya, faşizme karşıyız. Onu ve ardındaki güçleri düşmanımız biliyoruz. Gel bu noktayı, bu engeli birlikte aşmaya, düşmanı birlikte yenmeye çalışalım. Kaybedeceğimiz hiç bir şey yok, kazanacağımız çok şey var. Her birimizin kendi yollarımıza devam etmemizin olmazsa olmaz şartı, faşizmin ve ardındaki emperyalist desteğin yıkılmasıyla, kendi yollarımızı açmak için bile, bu düşmana, bu engele karşı birlikte savaşmaktan başka çaremiz yok.

- SANA gelmek- ne yalan söylemeli- epeyce güç oldu AP'li arkadaş. Bir ayağım ileri giderken bir ayağım geri gitti. Ama gelmeseydim, anlatmaya, konuşmaya çalışmasaydım faşizmin yıkılmasını ciddiye almayan, sol saplantılar ve lafazanlık uğruna tarih ve Türkiye halkı önünde görevini yerine getirmeyen biri olurdum. Üç yıl önce, cuntayı alkışladığın, kurtuluşu cuntada gördüğün günleri hatırla. Demirel'lerin, Ilıcak'ların, daha nicelerinin zindanlara tıkılacakları, sıkıyönetim mahkemelerinde sürünecekleri aklına gelir miydi o günlerde? Sen generallerin Demirel adına iktidara geldiklerini sanıyordun; sana *"anarşistler"* diye tanıtılmış Türkiye demokrasi güçlerinin susturulup Türkiye'nin Demirelgillere dikensiz gül bahçesi yapılacağını sanıyordun. Ama susturulan, ezilmeye çalışılan sadece Türkiye işçi sınıfı, komünistler, Türkiye bağımsızlık ve demokrasi güçleri olmadı. Sen, ben, o, hepimiz...Faşizmin cilvesi bu işte. Önce düşmanlarını ezdiği için biraz da sevinçle izlersin olup bitenleri. Sonra felaket biraz daha yaklaşır, sen yine "komşum gitti ama bana gelmez" dersin. Sonra faşizm kendi kapına geldiğinde bir de bakarsın ki, ne kadar "imdat" diye bağırsan, imdadına koşacak kimse kalmamış. Seninle bile birlikte yürüyeceğimiz bir yol var AP'li arkadaşım. Bir kez daha düşün bütün bu olup bitenler üzerinde. Kim haklıydı? Kim önceden gördü bu günleri? Korkusuzca cevap ver. Birlikte yürünecek yolumuz çok uzun olmasa da, ortak düşmanın, seni de, beni de, onu da boğazlayıp geçmemesi için gel şimdi beraber yüklenelim bu düşmana.

DÜN gece uyku tutmadı. Gözümün önünden, kafamın içinden tanıdığım, tanımadığım tüm CHP'liler, tüm AP'liler, tüm MSP'liler geçti. Sonra Dev-Yol'lu, Dev-Sol'lu ve tüm benzer çizgilerdeki yiğit genç arkadaşları düşündüm. Onlarla çok daha uzun, çok daha kapsamlı olması gereken söyleşimi bir başka zamana bıraktım. İnsanlar konuşa konuşa anlaşır demişler ya atalarımız...

Silahlanma ve yabancı sermaye gene gündemde

F-16'ların maliyeti bir yıllık devlet bütçesine eşit

Emperyalist tekellerle, çokuluslu silah tekelleri ile Cunta arasındaki uğursuz anlaşmalar son haftalarda olağandışı bir yoğunluk kazandı. Bir yandan yıllardır süren pazarlık bitti ve Türk Hava Kuvvetleri için F-16 savaş uçağı üzerinde anlaşmaya varıldı. Aynı günlerde İstanbul'da toplanan **"Türkiye Forumu"** adlı görüşmeler başladı ve çokuluslu tekel, yabancı banka ve büyük silah tekellerinin önde gelen temsilcileri, CUnta hükümetinin bakanları, temsilcileri ve Türkiye tekelci sermayesinin kodamanları ile ortak yatırımlar, Türkiye'ye yabancı sermaye akışını hızlandırması ve Türkiye'ye açılacak krediler üstüne üç gün pazarlık ettiler.

Türkiye F-16 bombardıman uçaklarının yapımı için, toplam 2,5 trilyon liralık harcama yapacak. Öte yandan, çokuluslu tekellerin temsilcileriyle yapılan bir toplantıda, yabancı sermayeye "seçimlerden sonra da politik istikrarın korunacağına" ilişkin güvence verildi.

Yerli (!) savaş uçağı

Türk Hava Kuvvetleri'nde general hatta kuvvet komutanı rütbesinde paşalara yağlı rüşvetlerin aktarıldığı, Türkiye bütçesinin bir yıllık tutarını bulan (2,5 trilyon lira) savaş uçağı anlaşması ABD'de ünlü Nortroph ile General Dynamics silah tekellerinin bir pazarlama savaşı haline geçti. Yıllar öncesinin Hava Kuvvetleri Komutanı ve şimdi MDP'nin liste başı milletvekili adayı Emin Alpkaya'dan general Ihsan Göksaran'a kadar bir dizi komutanın şu yada bu silah tekeli tarafından satın alınması sonucu arap saçına dönen uçak pazarlığında varılan anlaşmaya göre Türkiye'de bir uçak fabrikası kurulacak. Askeri savaş uçağı üretecek olan bu fabrikanın yapımına 1983 sonunda başlanacak. **General Dynamics** silah tekeli 160 uçaktan 15'ini **"hazır"** olarak Türk Hava Kuvvetleri'ne teslim edecek. Geri kalan 145 uçak ise kurulacak fabrikada **"yerli malı"** olarak üretilecek.

Türkiye'nin ABD ve NATO planları çerçevesinde Ortadoğu'da üstlenmesi istenen uğursuz görevlerde önemli bir işlev taşıyan modern F-16'lar tekelci basında **"bayram sevinci"** yarattı.

Türkiye Postası'nın geçmiş sayılarında işaret ettiği gibi **"savaş uçağı fabrikası"** ile bir yandan ulusal servetin çok önemli bir bölümünü silahlanmaya, militarist harcamalara aktarırken, uluslararası silah tekelleri de yağlı bir pazarın kapısını daha da aralamış oluyorlar.

Uçak pazarlığının mali portresi

Edinilen bilgilere göre, **"asrın uçak alışverişi"** gibi parlak nitelemelerle göklere çıkarılan uçak pazarlığının mali portresi 2,5 trilyon lirayı buluyor. Türkiye bu amaçla 10 milyar dolarlık bir harcama yapmak zorunda. Bu ise bir yıllık Türkiye bütçesinin (yani devletin bir yıllık gelirlerinin) tamamını oluşturuyr. On yıllık bir süre içinde ödenmesi öngörülen bu borç yüzünden Türkiye bütçesinin yüzde 10'u ayrılıyor. 2,5 trilyon tutan harcamaların 2 milyar 720 milyon doları (Türk parasıyla 680 milyar lira) 160 uçağın çıplak maliyetine gidecek. Geri kalan 1 trilyon 820 milyar lira ise **"Savaş Uçağı Fabrikası"** için kullanılacak.

Öte yandan İstanbul'da aynı günlerde bir başka önemli pazarlık toplantısı yapıldı. **"Türkiye Forumu"** adlı toplantıda, çokuluslu tekellerin temsilcileri Türkiye çokuluslu tekellerin temsilcileri Türkiye'ye yabancı sermayenin girebilmesi ve Türkiyeli işadamlarıyla ortak yatırımlara girişebilmeleri için, hükümet yetkililerinden güvence istedi. Hükümet adına toplantıya katılan Devlet Bakanı Sermet Refik Pasin, **"uygulanan ekonomi politikasının seçimlerden sonra da değiştirilmeyeceğini"** söyleyerek, çokuluslu tekellerin temsilcilerine yabancı sermaye karşısında **"anlayışlı hükümetler"**, yabancı sermayenin istediği **"düzeltilmiş yasalar" "serbest bölgeler"**, **"geniş ve ucuz işgücü"** ve uzun süreli **"politik istikrar"** konularında güvence verdi.

Toplantıya OECD, Dünya Bankası, ABD eski dışişleri Bakanı Haig'in yanısıra, Bank of Amerika, Bankers Trust, Banque de Paris, Barclays Bank, Chase Bank, Credit Suisse, Daimler-Benz, Dow Chemical, First National Bank, General Food, Holiday Inns, Irving Trust, MAN, Marubeni, Mitsubishi, Mobil, Morgan Trust, RCA, Reynolds, Rolls Royce, Sears, 3M, Unilever, Uniroyal, Volvo, Westinghouse gibi 200 dolayında çokuluslu tekel ve yabancı banka temsilcisi katıldı.

Hükümetin Devlet Bakanı Pasin başkanlığındaki bir grupla temsil edildiği toplantıya Türkiyeli tekelci sermayenin temsilcileri ve 200 dolayındaki yabancı banka ve tekelin yanısıra, dünyanın önde gelen büyük silah tekelleri de katıldı. Bunlar arasında, De Havilland, General Dynamics, General Motors, Mc Donnell Douglas, NCR-Nortrop ve Lockheed gibi en büyük silah tekelleri yeraldı.

Faşizmi kurumlaştırmayı amaçlayan yeni baskı ve devlet terörü yasaları hazır

Bütün illerde yarı-askeri silahlı birlikler kurulacak

Danışma Meclisi Başkanlığı'na geçtiğimiz günlerde cunta tarafından getirilen dört yasa tasarısı Türkiye'de faşizme silahlı destek birlikleri örgütlemeyi ve faşizmin bekçiliğini kurumlaştırmayı amaçlıyor.

"Buhran Durumuyla Seferberlik ve Savaş Haline İlişkin Teşkilatlanma Yasa Tasarısı" Cumhurbaşkanı başkanlığında Yüksek Savaş Konseyi kurulmasını ve savaş halinde ülkeyi bu konseyin yönetmesini öngörüyor. Savaş halinin tanımının esnekliği, sözkonusu **"konsey"**in, yasa tasarısındaki ifadeyle **"ülkenin silahlı silahsız tüm unsurlarının yönetimi"**ni gerek görülen her durumda üstlenmesini, yani faşist yöneticilerin durumlarını resmileştirmelerini getiriyor.

Öte yandan Danışma Meclisi'ne verilen ve önümüzdeki günlerde yasalaşması beklenen **"Savaş ve Seferberlik Hali"**, **"Milli Mukavemet Birlikleri Kurulması"**, **"Sivil Müdafaa Birlikleri Yasası"**nın değiştirilmesini öngören yasalar da faşist rejimin, kendine çok özel silahlı koruyucu birlikler oluşturması yolunda atılmış adımlardan ibaret. Latin Amerika'da örnekleri çok olan **"para-militer"** denilen ve emekçi halk üzerinde vahşet ve terörün simgesi haline gelen yarı askersel silahlı birlikler oluşturulmasına, bu yasalara dayanılarak, gecikmeden başlanacak. •

Danışma Meclisi'nde kabul edilen yeni bir yasaya göre, İçişleri Bakanlığı, kişilerin parmak izlerinden başlayarak haklarındaki her türlü özel bilgiyi toplamak üzere bir Nüfus Bilgi Bankası oluşturacak ve böylece, bütün vatandaşlar fişlenecek.

Herkes fişleniyor, herkese bir numara verilecek

Her Türkiye vatandaşına bir kimlik numarası verilmesini öngören yasa tasarısı Danışma Meclisi'nde kabul edildi. Asıl amacı herkesi fişlemek, cunta rejimine gerekli bilgileri sağlamak olan bu uygulamayla halk üzerinde terör yaratılmak ve sindirilmek isteniyor. Tasarıya göre, bundan böyle nüfus kayıtları bilgisayarlarla merkezi olarak tutulacak. İçişleri Bakanlığı, kişilerin, parmak izlerinden başlayarak haklarındaki her türlü özel bilgiyi toplamak üzere bir Nüfus Bilgi Bankası oluşturacak. Devlet daireleri gibi özel kurum ve kuruluşlarda çalışanların da yaptıkları işler, durumları, siyasal eğilimleri, öte yandan çeşitli öğretim kurumlarında çalışanların mezuniyet ve öğretim durumları da kayıtlara geçecek.

Milli Güvenlik Kurulu'na olağanüstü yetkiler veriliyor

Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Yasa Tasarısı da Danışma Meclisi'nde. Milli Güvenlik Kurulu'na olağanüstü yetkiler veren bu tasarı yasalaştığı zaman, kurul, olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş ilanına ilişkin görüş saptayabilecek. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'ne gerektiğinde Devlet Memurları Yasası hükümleri dışında personel alınabilecek, çalıştığı yer ve ücreti gizli tutulacak. Başka türlü söylenecek olursa CIA ve benzeri emperyalist gizli istihbarat örgütlerinin ajanları burada yüksek ücretlerle çalıştırılacak.

1982 Anayasası'nda bile yeri olmayan böyle geniş yetkili bir kuruluşun, Anayasa'nın ilgili maddelerine uydurulması için kılıf aranması sırasında cunta şu gerekçeyi gösteriyor: **"Koruyucu güvenlik sistemleri evvelce MİT müsteşarlığı, halen Başbakanlık Savunma Sekreterliği, sivil savunma plan ve hizmetleri de İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü tarafından yönlendirilmektedir. Birbirleriyle ilgili topyekun savunmanın bu üç unsurunun konsept ve strateji yönünden tek bir makam tarafından koordine edilmesi gerekli görüldüğünden bu görev Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'ne verilmiştir".**

Milli Güvenlik Kurulu yeni yasaya göre Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında Başbakan, Genel Kurmay Başkanı, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanı'ndan oluşacak.

Türkçe'den başka dille yapılacak her türlü yayın izne bağlanıyor

"Türkçe'den Başka Dillerle Yapılacak Yayınlar Hakkında Yasa Tasarısı" Danışma Meclisi'nde kabul edildi. Yasaya göre, yabancı dilde her türlü yayın, ses bandı, film vs. izne bağlanıyor. Yasa tasarısı Danışma Meclisi'nde tartışılırken, bir üye **"Bu tasarı Anayasa'nın 26 ve 28. maddelerine aykırıdır. Bu yasayla yabancı dilde söylenen bir şarkı bile kontrol edilebilir. Tasarı Anayasa'ya uygun değildir, reddi gerekir"** dedi. Ancak cuntanın Danışma Meclisi yasa tasarısını kabul etti.

Yasaya göre **"Türkçe'den başka her türlü yayın, yazılı ve basılı kağıtlar, plaklar, ses ve görüntü bantları, kitap, broşür, dergi gibi her türlü basılı eserlerin Türkiye devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, milli egemenlik, milli güvenlik, cumhuriyet ve kamu düzeni bakımından sakıncalı olmadığı"** bir komisyon tarafından incelenecek ve ancak bundan sonra yayınlanabilecek. Yasa, her türlü cezai tedbir yanında yayın ve çoğaltma araçlarının müsaderesi hükmünü de getiriyor.

Bu yasa ile Türkiye tarihinin en kapsamlı sansür yasası çıkarılmış bulunuyor.

Angarya yükümlülüğü de getiriliyor

Olağanüstü Hal Yasa tasarısı da Danışma Meclisi'nden geçti.

Yasaya göre, şiddet eylemleri nedeniyle ilan edilecek olağanüstü hal boyunca güvenlik birliklerine eylemcilere doğrudan ateş açma hakkı veriliyor.

Tasarının mal yükümlülüğü maddesinde, gerekli görülen hallerde gerçek ve tüzel kişilerin gerekli görülen mallarının müsadere edilebileceği öngörülüyor.

16-18 yaş arasındaki vatandaşlara, kadın erkek farkı gözetilmeksizin çalışma yükümlülüğü, yani **"angarya"** getiriliyor. Angarya çalışma ücretleri özel biçimde saptanacak.

Olağanüstü hal durumunda, valiler asker ve jandarma çağırma hakkına da sahip oluyorlar.

İşverenler "zam yok" derken, Türk-İş yönetimi sadaka peşinde

Kiraların ve pekçok temel ihtiyaç maddesinin dahil edilmediği resmi fiyat istatistiklerine göre bile, 1983 yılında fiyat artışları yüzde 30'un üzerine çıkacak. Cunta'nın organı Yüksek Hakem Kurulu ise, 1983 yılı için işçi ücretlerine yüzde 20'lik zam yapılmasını öngörüyor.

İşçileri satan yüzlerinin, çıplak gerçeklere çarparak büsbütün açığa çıkmasından korkan Türk-İş yöneticileri, şimdi yüzde 10'luk bir ek zam için Cunta'nın kapılarını aşındırmaya başladılar.

Kimi işverenler daha büyük patlamalar korkusu içinde işçilerin zam isteğini haklı bulduklarını, işçi ücretlerindeki düşmenin iç pazarı daraltıp sermayeyi de güç duruma soktuğunu belirtirlerken, MESS ve TİSK gibi iki büyük işveren kuruluşu bu istemleri kökten reddettiklerini açıkladılar. Ücretlerin enflasyona uydurulmasının gerekli olmadığını açıkça söyleyerek, 12 Eylül rejiminin amaçlarını bir kez daha hatırlattılar.

Milyonlara varan işçi kitlesini haklı davaları etrafında hareketlendirebilecek böylesine önemli bir istem çerçevesinde Türk-İş yöneticilerinin gezilerde bulunan cunta Başbakanı Ulusu'nun peşinde koşmak ve ona maruzat arzetmekten başka bir şey yapmamaları Türk-İş üyeleri arasında huzursuzluğa neden olurken, Türk-İş sendikalarının bazıları da ücret zammının çok daha yüksek olması istemini dile getiriyorlar.

SODEP ve Doğru Yol partileri 1984'de yapılacak yerel seçimlere de katılamayacaklar

'Seçim'in eşiğinde burjuva muhalefet kararlı görünüyor

Seçim'in eşiğinde burjuva muhalefet kararlı görünüyor

Cunta üyesi Deniz Kuvvetleri Komutanı Nejat Tümer'in Danışma Meclisi Başkanlığı'na verdiği yasa önerisine göre, 6 Ekim seçimlerine sokulmayan partiler bir sonraki yerel seçimlere de giremiyecekler. Böylece Evren Cuntası önümüzdeki dönemde kontrol dışı sürprizlerle karşılaşmak istemediğini bir kez daha belli etti.

Cunta karşısındaki burjuva siyasal muhalefetin tüm dayanaklarını elinden almayı amaçlayan bu tür tedbirlerin hemen ardından, MGK, büyük bir yüzsüzlükle, SODEP ve Doğru Yol'un gösterdiği yeni kurucu üyeleri onayladı. Böylece SODEP ve Doğru Yol seçimlere katılmayan ancak yasal haklarına izin verilen siyasal kuruluşlar haline getirildiler. Cunta bu uygulamayla kendi icazetli partilerinin dışında herhangi bir *"kaçağa"* kesinlikle seçim ve iktidarı paylaşma olanağı tanımıyacağını bir kez daha açıkça ortaya koyarken, bir taşla iki kuş vurdu. Bu iki partinin, yani burjuva muhalefetinin bu iki kolunun elleri kolları bağlanmış şekilde siyaset sahnesinde varlıklarını sürdürmelerine izin verilmesiyle güçlü ve kitle destekli bir muhalefet eşe dosta *"var"* gösteriliyor. Öte yandan da iktidar olma olanağından yoksun bırakılarak kitle desteğinin yavaş yavaş eritilmesi umuluyor.

Burjuva muhalefetin tavrı

Vetolara ve seçimlere sokulmamalarına rağmen burjuvazinin ayrı kesimlerinin siyasal muhalefetleri şimdilik Cunta'yla uzlaşma ve boyun eğme niyetinde olmadıklarını, öte yandan da, Cunta karşısında yakınlaşma ve ortak tavır alma eğiliminde olduklarını her fırsatta gösteriyorlar. SODEP ve Doğru Yol'un Genel Başkanları'nın, Demirel ve onunla birlikte tutuklu bulunan Deniz Baykal gibi bir kısım eski CHP'lilerin Batı basınına yansıyan ortak mektupları doğrultusundaki tutumları, örneğin SODEP ve Doğru Yol Genel Başkanları'nın birbirlerini ziyaretleri, özü aynı olan demeçler vermeleri; özellikle, seçimlerin tek amaçları olmadığını, siyasal güç olarak varlıklarını sürdüreceklerini her fırsatta belirtmeleri; 6 Kasım'da icazetli partilerden hiçbiriyle ortaklıklarının söz konusu olmadığını, kendi dışlarında kimseyi desteklemeyeceklerini bildirmeleri dikkati çekiyor. Burjuva muhalefeti, Demirel'in bir yakınına telefonda söylediği gibi *"bu yola baş koymuş"* durumda. Bu yolun eninde sonunda Demirel'in yolu olduğu da açık.

Cunta karşısındaki çeşitli kesimlerin siyasal muhalefetlerinin temsilcisi çok sayıdaki küçük partinin tutumunda da, kendisini feshetme ve vazgeçme yerine direnme eğilimi güç kazanıyor. Bu satırların yazıldığı sırada henüz hangilerinin veto edilecekleri bilinmeyen bağımsız milletvekili adaylarının bir bölümü, bu türden partilerin yeni Meclis'e sokmaya çalıştıkları kişiler. Ancak bunların büyük bölümünün veto edileceğine kesin gözüyle bakılıyor. Tümü sağda yer alan ve MHP'nin bir kanadına kadar uzanan bu küçük partilerin direnişleri de cunta karşısındaki güçlerin genişliğinin bir başka işareti.

İcazetli partilerde durum

Cunta'nın resmi iktidar partisi MDP, Türkiye'nin çok partili tarihinde eşine az rastlanan, kimi zaman mizah ölçülerini de aşan bir yapıya sahip. Parti Genel Başkanı, Cunta'nın güvendiği ve istediği siyasal kişiliğin nasıl olması gerektiğinin iyi bir örneğini veriyor. MDP Genel Başkanı *"düşünme, yap"* ilkesiyle hareket etmenin, Cunta'ya rakip olamayacak bir kafa ve kişilik fukaralığının ve Türkiye'de artık sağ kesimde bile yadırganan bir cehaletin tipik örnekleriyle, bu görev için neden seçildiğini iyice ortaya koyuyor. MDP'nin aday adayları belirlenmezden önce Marmara otelinde yaptığı günlerce süren gizli toplantıda en fazla tekrarlanan söz *"Devletin yeniden MDP tarafından kurulacağı"*. Bu sözler MDP'nin faşist Cunta rejimini pekiştirmek görevini açıklıyor. Yine MDP'liler istifa eden aday adayları konusunda Parti Genel Sekreteri'nin ağzından dile getirilen *"davadan ayrılanlar"* sözüyle çok partili bir yapının bir parçası olarak değil, faşizm *"dava"*sının bekçileri olarak ortaya çıktıklarını açıklıyorlar.

MDP'nin kitle tabanı olmamasına karşılık silah gücüne ve zorbalığa dayanan, Cunta desteğine sahip olması onu güçlü kılarken, Turgut Özal'ın Anavatan Partisi'nin destekleri de emperyalizmin en güçlü kanatlarından geliyor. IMF ve benzeri kuruluşlarla ABD etkili çevrelerinin desteğindeki Anavatan Partisi'nin kapatılması ve seçimler dışında, yani yeni kurulacak siyasal düzen dışında tutulmasının istenmediği ve bunun *"demokrasinin ölçütü"* sayıldığı, ABD çevreleri ve emperyalizmin çeşitli kanatları tarafından defalarca açıkça belirtildi. Ancak başlangıçta resmi muhalefet partisi olarak düşünülmüş bulunan Calp'ın Halkçı Partisi bu türden desteklere sahip olmadığı gibi açık faşist bir rejimde, iyice *"havada"* ve maddi desteklerden yoksun kalıyor. Calp'ın partisinin *"perişanlığı"* son günlerde gazetelerin seçime ilişkin ana haberlerinden birini oluşturuyor. Partinin aday adayları peş peşe istifa ederlerken kurulduğu ileri sürülen örgütleri de çözülüyor. Calp, son günlerde, bu işe arkası sıvazlanıp zorla sokulmuş, şimdi ise kendi isteğiyle çıkamayan bir insan görünümünde.

Muhbir adaylar

Geçenlerde Yüksek Seçim Kurulu Başkanı'nın yaptığı bir açıklama, gülünç olduğu kadar da kurulacak olan Cunta Meclisi'nin niteliğini ve kalitesini göstermesi bakımından ilgi çekici. Bu açıklamaya göre aday adaylığı için, partilerden ve bağımsız başvurmuş adaylar, rakiplerini veto ettirmek ve meydanı boş bulmak için birbirlerini ihbar yarışına girişmiş durumdalar. Cunta partilerine adaylık için başvuruların beklenenin çok altında olmasına karşılık bağımsız adaylık için başvuranların 400'ü aşarak bu güne kadar görülmemiş bir orana varması, Cunta partilerinin soyutlanmışlığının ve güven vermemesinin bir başka belirtisi.

6 Kasım sözde seçimleri öncesinde siyasal tablo, tüm özellik ve gelişmeleriyle, 6 Kasım'ın Cunta rejimini, yani faşizmi pekiştirmek ve kurumlaştırmak, Cunta'ya sözde meşruiyet sağlamak girişimi olduğunu, 6 Kasım seçimlerinden görece bile olsa demokrasiye geçiş yönünde birşeylerin beklenebileceği yanılgısının tehlikesini açıkça sergiliyor.

MDP MARŞINI KİBARİYE PLAĞA OKUYACAK

MDP yöneticilerinin bir horoz rozetiyle saflarına kazandıkları ünlü şarkıcı Kibariye, sözlerini MDP Konya adayı Faik Türkmen'in yazdığı **Milliyetçi Demokrasililere İki Destan"** adlı MDP marşı üzerine çalışmalarını sürdürüyor. Plağa, Kibariye tarafından okunacak olan marşın sözleri şöyle:

Bu parti ünlü parti
Doğan, Öğün'lü parti.
Makus talihi yen
Turgut Sunalp'e güven
Yurda şemsiye ve dam,
Sunalp ikinci adam.
Sunalp karanlığı deler,
Horoz sabahı müjdeler.
Bu parti devlet kuşu
Sağlayacak kurtuluşu.

●

TURGUT SUNALP'TAN

Bu Karl da kim?

"Eskiden sağ sol yoktu. Sağ sol memleketi bölmek için Türkiye'ye zorla ithal edildi. Hafızam yanıltmıyorsa Karl, Almanya'dan Fransa'ya giderken istasyonda bulunanlara, değişiklik olsun diye sol kolunu kaldırmış. İhtilal sonrasında da, Fransa'da komünistler solda, muhafazakarlar sağda oturmuş. Kesin sağ sol ayırımı diye bir şey yoktur."

Zehir hafiye

"Hakikaten komünizm diye birşey olmadığını tetkik ettim. Rusya'da slavizm var. Rusya'nın gözü İstanbul'dadır. İstanbul'a Çaritsa, yani Çar'ın karısı derler."

Paşaya hınzırlık yapanın vay haline!

"Ben insanları, karşılaştığım zaman herkesi gayet iyi bilirim. O arada hınzırlık yapmaya başladığı zaman bir iki tecrübeden geçirip ekarte ederim. Onun için insancıl bir adamım ama hümanistim demem. Sosyal adalete fevkalade inanç beslerim ama sosyalistim demem."

Dünya fani, ölüm ani, horoz baki

"Bugün ben liderliğinizi yapıyorum, yarın liderlikten ayrılabilirim. Ancak inanç ilelebed muhafaza edilecektir. İnancımızı amblemimizdeki horoz temsil etmektedir. Horoz geleceğin temsilcisidir, müminleri sabah namazına kaldıran bir semboldür. Horozun evsafını ifade eden hususlar sizlere yazılı olarak gönderilmiştir. Bu bakımdan bizler faniyiz. Fakat parti ölümsüzdür, horozumuz ölümsüzdür."

Neredesiniz be çocuklar!

"Çocuklarım tembihlidir. Senelerden beri 'bende evsaf düşüşü gördüğünüz zaman babanızı korumak için siz bana geleceksiniz, baba artık işini bırak, sen eskisi gibi değilsin' diyeceksiniz demişimdir onlara."

Tereyağından kıl çekme ustası

"Ben silahlı kuvvetlerden ayrıldım ve teryağından kıl çeker gibi alındım. Tereyağdan kıl çeker gibi bir işten, hizmetten çekilirim. Ben 7 yaşına girdim askeri mektebe ve hizmet gördüm, sonra ayrıldım."

Sev kardeşim

"Sosyalizm ve hümanizm komünizmin yan sanayiidir. Ben çok insan seven bir kimseyim. Fevkalade insan severim, insanların hepsini severim. Onun için insancıl adamım fakat hümanistim demem, çünkü bazı tedbirler yan sanayii olarak kullanılmıştır."

Koalisyon ölmek demek

"Seçim sonunda kiminle koalisyon yapardınız sorusu, öldüğünüz zaman hangi mezarlığa girmek istersiniz gibi bir soru."

SEÇME SAÇMALAR

1Eylül'den beri Diyarbakır'daki siyasal tutuklular işkence ve ağır baskıya karşı açlık grevindeler

Diyarbakır Hapishanesi'ndeki direniş tüm baskı ve teröre rağmen sürüyor

Diyarbakır Hapishanesi'nde 1 Eylül günü siyasi tutukluların başlattıkları açlık grevi ve direniş sürerken, Sıkıyönetim Komutanlığı ve hapishane yönetimi de tutuklular ve yakınları üzerindeki baskılarını artırıyor.

150 görüşmeci kadın dövüldü

1 Eylül günü tutuklulardan Celalettin Delibaş'ın mahkemede yaptığı açıklamayla kamuoyuna duyurulan açlık grevinin ziyaret gününe rastlayan 7. gününde, hapishane önünde biriken büyük kalabalığa rağmen hapishaneyi kuşatan askeri birlikler ziyaretçileri engellediler. Hapisheneden yükselen protesto sloganlarını durduramayan görevliler, kalabalığı dağıtabilmek amacıyla ziyaretçilerin üzerine askerleri saldırtarak dipçiklerle dövdürttüler. Bunun üzerine bağırarak ve ağlaşarak Kolordu komutanlığına doğru yürüyüşe geçen tutuklu yakını 150 kadın, Kolordu komutanlığı önünde askerler tarafından durduruldu. Kolordu komutanıyla görüşmekte ısrar etmeleri üzerine askerler kadınların üzerine saldırarak dağıtmaya çalıştılar. Ağır şekilde hırpalanan kadınlar, kente doğru yürümeye başladıkları sırada, ayrıca bir de polisin saldırısıyla karşılaştılar.

Aynı günün akşamı Diyarbakır postahanesinden MGK'ne, hükümete ve gazetelere olayı protesto eden 300 telgraf çekilirken, aynı amaçlı bir dilekçeyi 600 Diyarbakırlı imzaladı.

14 Eylül günü yapılan açıklama

13 Eylül günü yapılacak olan duruşmalara cezaevinden hiç bir sanığın gelmemesinden sonra, 14 Eylül günkü duruşmaya Kawa davasının 70'i aşkın sanığından yalnızca 12 kişi katıldı. Duruşma sırasında söz alan sanıklar açlık grevini sürdüren tutukluların yeni kararlarını kamuoyuna duyurdular. Yapılan açıklamaya göre, direnişçiler, hiçbir duruşmaya katılmama, cezaevinde zorla yaptırılan er eğitimlerine ve beyin yıkama olarak ölüm orucuna çevirme kararı almış bulunuyorlar.

"Sizin yaptığınız işkencedir"

Açlık grevlerindeki bu kararlarının mahkemede duyurulduğu 14 Eylül günü aynı zamanda hapishanenin ziyaret günüydü ve Sıkıyönetim Komutanlığı daha önceden tutuklu yakınlarına haber göndererek görüşmeye izin verileceğini ve gelinmesini istemişti. Yakınlarını görebilmek umuduyla o gün hapishaneye gelenler çok geçmeden bunun bir senaryo olduğunu anladılar. Açlık grevine katılmayan gerici tutukluların yakınlarının görüşmelerine izin verilip **"izzet-ikram"** yapılırken, ilerici tutukluların aileleri içeriye sokulmadılar.

Tutuklu yakınları hapishane önünde bekleşirlerken, askerlerin kurdukları kürsüye çıkan bir görevli onlara hitaben şu konuşmayı yaptı:

– Sizin çocuklarınız aslında günahsız. Herşey dışarıdan, Rusya'dan kaynaklanıyor. Çocuklarınızın beyni yıkanmıştır. Bunları kandıran elebaşları Avrupa'da keyif içinde yaşıyorlar. Biz sizin çocuklarınızı müslüman yapmak, memleketimize kazandırmak istiyoruz. Ama onlar gene kendi kafalarına göre hareket ediyorlar. Sizi de tanımıyorlar. Bu kadar yoruldunuz, masraf edip buralara geldiniz. Biz, **"Gelin yakınlarınızla görüşün"** diyoruz, onlar ise, **"Bizim anamız yoktur, babamız yoktur, bizim anamız da babamız da Lenin'dir"** diyorlar.

Bu sözler üzerine tutuklu avukat Ruşen Aslan'ın eşi, dayanamıyarak, **"Bunlar yalan. Hepsi yaralı, bir kısmı ölmüştür, ondan görüştürmüyorsunuz. Yaptığınız işkencedir"**, diye bağırınca, beraberindeki çocuğuyla birlikte alınıp götürüldü. Aynı gün çocuğu serbest bırakan sıkıyönetim, Aslan'ın eşini hala tutmaktadır.

Yaz sıcağında kalorifer

Her koğuştan 5'er kişinin katılmasıyla sürdürülen açlık grevine katılan tutuklular, 35,37 ve 2 numaralı hücrelerde toplanıyorlar. Duruşmalar sırasında tutukluların yaptıkları açıklamalara göre, hapishane yönetimi direnişi kırabilmek için, geçtiğimiz günlerde bu koğuşlardaki radyatörlerin vanalarını söktürüp perçinlettikten sonra kışın bile yanmayan kaloriferleri yaktırmış ve yaz sıcaklarının hala sürdüğü Diyarbakır'da bu koğuşlardaki havalandırma pencerelerini ve mazgallarını kapattırmıştır.

Münih'te kilise işgali

Cunta'nın ağır sansürüne rağmen direniş Avrupa'ya yansıdı. Avrupa kamuoyunu hareketlendirebilmek amacıyla bir dizi eylem örgütlendi. 12 Eylül protesto eylemlerinde bir araya gelen Türkiyeli örgütler bir **"Dayanışma Komitesi"** oluşturma kararı aldılar. Nitekim 20 Eylül günü konuyu kamuoyunda yaygınlaştırmak için Münih kentinin Senlingerter semtindeki St. Mathius kilisesi Türkiyeli örgütlerce işgal edildi. Üç gün sürecek sembolik işgal eylemi boyunca kilisede, Diyarbakır'daki direnişi yansıtan sergiler açıldı. İşgalin son günü ise bir basın toplantısı düzenlenerek Diyarbakır Cezaevi'ndeki insanlık dışı koşullar ve tutuklulara uygulanan faşist terör basına anlatıldı.

Bu arada gene **"Dayanışma Komitesi"** tarafından Batı Berlin'de 23 Eylül günü saat 19.30'da Oliverplatz'da, 24 Eylül günü de Türkiye Konsolosluğu önünde birer miting düzenledi.

AYDIN ENGİN **Tırmık**

Yumurtaları kırmadan

– Yumurtaları en kısa süre içinde yerine ulaştırmak gerek. Kimse bizi bunu yapmaktan geri bırakamaz. Hedefe, bir an önce hedefe ulaşacağız. Önümüze duvar mı çıktı... Hooop, bir perende, iki takla...aşacağız duvarı. Çukur mu var önümüzde? Gerilip gerilip bir koşacağız, ondan sonracığıma, bir sıçrayacağız, hooop, çukurun öteki tarafına uçar gibi geçeceğiz. Düştüğümüz yerden hemen fırlayıp gene dört nala kalkacağız. Sel yataklarında sıçrayıp, kayalarda hoplayıp, derelerde zıplayıp koşacağız. Düşman mı göründü karşıdan? Bir panter çevikliğiyle ve kovboy atikliğiyle kendimizi yere atıp olduğumuz yerde üç-dört kez dönerek düşman mermilerinden kurtulacağız. Sonra yeniden ayağa fırlayıp, icabında fırlarken iki de takla atıp hedefe ulaşacağız. Yumurtaları mutlaka, ama mutlaka

beşe, ona, bine çıkarmak için arı gibi çalışacağız. Omuzdaşlarımızı, yandaşlarımızı, destekçilerimizi daha da, daha da çoğaltmak için dil dökecek, yol gösterecek, *önderlik* edeceğiz. Ta ki duvar gürültüyle yıkılana kadar...

"O" duvarı aşınca bir soluk almaya, bir küçük, hak edilmiş mola vermeye bile fırsatımız olmayacak. Devrime giden o şanlı ve zorlu yolda duvarlardan henüz birini, faşizm duvarını aşmış olacağız sadece... ve önümüzde daha nice duvarlar, duvarlar...Herbirini karınca sabrı, arı çalışkanlığı, tilki kurnazlığıyla teker teker, (becerebilirsek ve olanaklar elverirse) üçer, beşer aşarak yolumuzda ilerleyeceğiz...

Kestirme yol? Yok !

Şöyle basitinden, kolayından bir reçete? I-ıh, yok !

maya katılmama, cezaevinde zorla yaptırılan er eğitimlerine ve beyin yıkama derslerine katılmama, hiçbir yetkiliyle görüşmeme ve açlık grevlerini kademeli

İşte kara ünlü Diyarbakır Hapishanesi

CUNTA MAHKEMELERİNDE...

Ressam Orhan Taylan'a işkence yapıldı

Barış Derneği davasının celselerinden birinde tutuklanarak Ankara'ya götürülen Barış Derneği davası sanıklarından ressam Orhan Taylan'a Ankara'da gözaltında bulundurulduğu bir aylık süre boyunca çeşitli işkenceler yapıldığı kesinlik kazandı. Bir ay sonra savunmasını yapmak üzere Barış Derneği davasına getirilen Orhan Taylan kendisine işkence yapıldığını, bir ay süreyle gözaltında tutulduğu yerin olanaklarının savunma hazırlamaya elvermediğini söyleyerek savunma yapmadı. İşkencenin artık sorgunun doğal parçası haline getirildiği bilindiğinden, Taylan tutuklama sırasında, dahil edilmek istendiği başka davalara ilişkin olarak daha önce işkencesiz alınan ifadelerinin doğru olduğunu, bundan sonra ifade değiştirecek olursa bunun işkence ve zorla alınmış olacağını bildiren bir dilekçeyi mahkemeye sunmuş ve dilekçe mahkemece kabul edilmişti. Taylan, getirildiği Barış Derneği davası celsesinde yeni ifadelerinin zor ve işkenceyle imzalatıldığını tekrarladı ve ilk ifadelerini hatırlatarak bunların gözönünde bulundurulmasını istedi.

61 idam istemli Dev-Sol davası başladı

Anayasa'yı değiştirmek istedikleri iddiasıyla askeri savcının 61'i hakkında idam talep ettiği 4. Dev-Sol davası başladı. Bu davada başka bir davadan idama mahkum edilmiş Sadettin Güven ile Aslan Şener Yıldırım da yine idam istemiyle yargılanıyorlar. Dava olaylı başladı. Sanıklar Metris'teki ağır ortamı ve tutuklulara yapılan baskı ve işkenceleri dile getirmek istediler. Askeri savcı ve mahkeme kurulu sanıklardan çoğunu mahkeme salonu dışına çıkardı. Gençler bu tavra marş söyleyerek karşılık verdiler.

Açılan bu dava ile THKP/C Devrimci-Sol davalarında yargılananların toplam sayısı 1023'e varmış bulunuyor. Bu davada idamları istenen 61 sanıktan 29'u için ikinci kez idam isteniyor.

Dev-Yol davasında 5 idam hükmü daha

İskenderun Dev-Yol davası olarak bilinen 116 sanıklı dava sonuçlandı. Mehmet Engin Höke, Hacı Saygılı, Mithat Gönenç, Yusuf Keleş, Münir Hocaoğlu idama mahkum edildiler. 5 kişiye de yaşam boyu hapis cezası verildi. Davada 74 sanık delil yetersizliğinden beraat ederken 67 sanık çeşitli hapis cezalarına çarptırıldılar.

78 kişi vatandaşlıktan çıkarıldı

Cunta eşine rastlanmayan bir uygulamayla vatandaşlıktan çıkarma işlemlerini sürdürüyor. Yapılan resmi açıklamaya göre, bugüne kadar aralarında Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı **Behice Boran**'ın, **Yılmaz Güney, Cem Karaca, Şanar Yurdatapan, Melike Demirağ** gibi sanatçıların, DİSK sendikacılarının ve TÖB-DER Genel Başkanı **Gültekin Gazioğlu**'nun da bulunduğu 78 kişi vatandaşlıktan kesinlikle çıkartıldı. 55 Türkiye vatandaşı hakkında verilmiş olan vatandaşlıktan çıkarma kararı ise kesinleşmekle birlikte henüz Resmi Gazete'de yayınlanmadı.

Halen Cunta 993 kişinin vatandaşlıktan çıkartılmasına ilişkin işlemleri tamamlıyor. Önümüzdeki günlerde vatandaşlıktan çıkarılacakların sayısında artış olması bekleniyor.

Hayati Asılyazıcı için 5 yıl hapis isteniyor

Haftalık Somut Dergisi'nin Yazıişleri Müdürü Hayati Asılyazıcı'nın **"Kanunun cürüm saydığı fiili övmek"**ten en az 5 yıl hapsi isteniyor.

DİSK'e bağlı ASİS ve Fındık-İş yöneticileri için dava açıldı

DİSK'e bağlı Ağaç Sanayi İşçileri Sendikası (ASİS)'in 18 yöneticisi hakkında, 6 yıl 8 ay ile 20 yıl arasında değişen hapis cezaları istemiyle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde dava açıldı. Tüm bu türden davalarda olduğu gibi sanıkların sendikayı yasadışı cemiyete dönüştürdükleri iddia ediliyor. ASİS yöneticilerinden 6'sı tutuklu yargılanıyor.

DİSK'e bağlı Fındık-İş Sendikası'nın 27 yöneticisinin yargılanmalarına da aynı mahkemede başlandı. Böylece DİSK sendikalarının tümü hakkında dava açılmış bulunuyor.

---

iki de takla atıp hedefe ulaşacağız. Yumurtaları mutlaka, ama mutlaka yerine ulaştıracağız...diyebilirsiniz. Rahatlıkla diyebilirsiniz bunları.

Eğer yumurta küfesi sizin sırtınızda değilse...

Hatta biraz çenenize kuvvetliyseniz, eğer kaleminiz biraz işlekse inandırabilirsiniz de çevredeki bir kaç iyi niyetli delikanlı ya da genç kızı. Sizin sahiden de yumurtaları yerine ulaştırmak niyetinde olduğunuza inanabilirler. Hatta yumurta küfesini yerine ulaştırmakta sizin üstünüze adam olmadığına da inanabilirler.

Ama kesin olan bir nokta var: Siz yumurta küfesini sırtlamadan, böyle atıp tutarken, kafa karıştırır, laf ebeliğinde hünerbazlık gösterirken yumurtalar önce bayatlar, sonra bozulur, sonra da kokar.

Kokmuş yumurta da pek berbattır.

* * *

Ülkesinde devrimi gerçekleştirmek isteyen örgüt yumurta küfesini sırtlanmış olandır. Yumurtaları kırmadan hedefe ulaştırmakla yükümlüdür...ve genellikle sırtta yumurta küfesiyle yol almak pek zorlu, pek sıkıcı bir ödevdir.

Hele devrimi gerçekleştirmek üzere savaşa atıldığınız ülke faşist baskınına uğramış, burjuva demokrasisinin son kırıntıları da hunharca yok edilmişse, ödev daha zorlu, daha bezdirici, yıpratıcıdır.

Faşist diktatörlüğün dayanaklarını birer, ikişer, üçer, beşer kırmadan devrime giden yolda adım atılamaz. Faşizmin ördüğü duvar deliklerle, gediklerle delik deşik edilmeden yıkılmayacak.

Kimileri duvarın üstünden bir atlayışta geçmek isterken hem yumurtaları, hem kendi kafasını kıracak; kimileri duvarın yanından dolaşıp geçeyim hesabıyla bir koca çember boyunca avanakça koşup duracak; kimileri duvarın önünde durup *"Biz devrim istiyoruz. Valla da istiyoruz, billa da istiyoruz. Öyle burjuva demokrasisi filan istemiyoruz"* diye çınar gölgesinde yarenlik edecek...ve biz (yumurta küfesini sırtlananlar), biz Eyüp Peygamber sabrıyla faşizmin duvarında gedikler açmak, açılmış gedikleri daha da büyütmek, bir gediği ikiye, ikiyi üçe, reçete? I-ıh, yok !

* * *

Bakınız bugün atmamız gereken ilk adım, ödevlerimizin, görevlerimizin öncelik taşıyanı nasıl tanımlanmış:

"Faşist diktatörlüğe karşı en geniş muhalefet güçlerini birleştirmek..."

Bu kadar yalın ve kısa.

Bu kadar yalın ve kısa, ama o kadar da zorlu.

Faşist diktatörlükle çıkarları çelişen tüm toplumsal kesimleri cuntaya karşı savaşıma yöneltmek demek, çok karmaşık bir cepheyi hayata geçirmek demek. Solun güç ve eylem birliğini oluşturmaktan çok daha zorlu bir görev. Diktatörlük karşısında gerileye gerileye SODEP'te *"bir kurtarıcı"* gören CHP'lilerle omuzdaşlık kurmamız gerek ve bunu SODEP'e sövmeden, ama SODEP'e bel filan da bağlamadan becermemiz gerek.

Faşist diktatörlüğün teröründen solculardan sonra en çok nasiplenen MSP kitlesine cuntaya karşı savaş arkadaşlığı için elimizi uzatacağız. Ama onları kandırmadan. Sosyalist olduğumuzu, evreni materyalistçe açıkladığımızı hiç saklamaksızın. Onların dinsel inançlarına saygı gösteriyoruz numarası ile dinsel örgütlerin görevlerini üstlenmeye filan kalkışmadan...ve "anti-Amerikan" Humeyni'nin iktidan ele alınca İranlı komünistleri kıtır kıtır kestiğini hiç unutmadan...

Yukarıda aktardığımız o pek kısa ve yalın görev işte böylesine zorlu, böylesine amansız...

Ya ülkemizde gerçekten devrim istiyoruz. Öyleyse laf ebeliğini bırakıp *"Faşist diktatörlüğe karşı en geniş muhalefet güçlerini birleştirmek"* için kolları sıvayacağız; ya da anti-faşist savaşın karşısına sosyalist iktidar hedefini koyup, burjuva demokrasisinin olmazlığı, hele Türkiye gibi ülkelerde hiç olmazlığı üstüne fetva düzüp demokrasi için savaşta önderliği Demirel'lere, SODEP'lere, Doğru Yol'lara ihale edeceğiz. Yani savaşıyor görünüp savaştan hünerbazca yan çizeceğiz.

Yol ayrımındayız. Kara koyunla ak koyunun ayrıldığı yol ayrımında. Ve yol bıçak sırtından da ince.

Hamburg HDW tersanesinde binlerce işçiye toplu çıkış vermek isteyen gemi yapım tekellerine işçi sınıfından sert bir yanıt

Hamburg, Kiel ve Bremen'de gemi yapım işçileri bellibaşlı tersaneleri işgal etti

Alman gemi yapım sanayiinde patlak veren ekonomik bunalımın yükünü emekçilerin sırtına yıkmak amacıyla Hamburg HDW tersanesinde 1354 emekçiye toplu çıkış verme girişimi işçilerden sert bir yanıt aldı. Geçtiğimiz hafta ilkin HDW tersanesi işçileri işyerlerini işgal ettiler. Ardından Bremen tersaneleri de işgal edildi. Bu arada Hamburg'daki tersanenin siparişlerinin aktarılmak istendiği Kiel tersanesinde de işçiler kapıları tutarak Hamburg'daki sınıf kardeşleriyle dayanışma eylemine geçtiler.

Gazetemiz baskıya girerken işgal eylemleri sürüyordu. Aynı anda gemi yapım tekelleri hükümet yetkilileri ile Salzgitter'de bir araya gelerek bir çözüm yolu aramak zorunda kaldılar. Edinilen bilgilere göre HDW ve öteki tersanelerdeki ekonomik bunalıma karşı yeterli güvenceyi sağlayacak bir sipariş paketi oluşturulduğu anlaşılıyor. Aylardır işçilerin ve sendikaların IG-Metall'in bu konudaki uyarılarına kulak tıkayanların şimdi zoru görünce bunalımı çözmeye yönelmeleri işçilerin bir kazanımı olarak değerlendiriliyor ve işgal eyleminin daha şimdiden hedefine ulaştığı belirtiliyor.

Federal Almanya'nın en büyük *"tersane tekeli"* olarak ün yapan HDW işletmelerindeki 4226 emekçiden 1354'ünün işten çıkarılması kararı üstüne sendikal düzeyde sürdürülen görüşmeler sonuç vermeyince başlatılan işgal sürerken, iş mahkemesi de çıkışların bir ay süreyle ertelenmesini kararlaştırdı. Ancak bu kararla çıkışlar hukuk açısından *onaylanmış* da oldu.

HDW tekelinin Yönetim Kurulu Başkanı *Ahlers*'in, Bonn'daki Federal hükümet ile anlaşarak Hamburg tersanesini tasfiye etmek istediği ve muhtemel siparişleri de Kiel'deki işletmelere taşımaya çalıştığı gözleniyor. Nitekim işgal sürerken, HDW'ye, gene bir Federal Alman işletmesinden oldukça *"yüklü"* bir sipariş geldi. Ancak Ahlers bu siparişi Kiel işletmelerinde kabul edebileceklerini açıkça belirtti. Bir otelcilik ve gemi turizmi şirketinin 205 milyon Markı bulan büyük siparişi şu anda Hamburg tersanesindeki bunalımı çözmeye yetiyordu.

İzlendiği kadarıyla gemi yapım sanayii işletmelerinde yaratılan bunalımın temelinde siyasal etkenler de var. CDU/CSU hükümeti, beklentilerinin tersine eyalet-kent Hamburg'da seçimleri yitirince, eyalet-kentte yönetimi elinde tutan SPD'yi bu yolla köşeye sıkıştırmayı deniyor.

Bu arada Kiel tersanelerini modernleştirerek *"otomatizasyon"* uygulamasını da kestirmeden tamamlamak istiyorlar.

IG-Metall Sendikası önderliğinde yürütülmekte olan işgal eyleminin caydırıcı bir sonuç verip vermeyeceği henüz bilinmiyor. Türkiyeli işçilerin de yakından ve sert etkileneceği bu toplu işten çıkarma operasyonunun gerçekleştirilmesi durumunda, tüm Kuzey kıyısında çok büyük bir işsizlik dalgası bekleniyor. Bildirildiğine göre yan sanayi ve bölgedeki hizmet sektörü çalışanlarıyla birlikte işsizlik dalgasından en az 55 bin kişinin etkileneceği anlaşılıyor.

Hamburg HDW tersanesi işgalinde Türkiyeli emekçiler de etkin oldular. Nitekim işgal alanında Türkçe pankartlara da sıkça rastlanıyordu

Demokrat öğretmen Ali Dağdeviren ve eşini cunta yurttaşlıktan çıkardı

- **Kuzey Ren Westfalen Türkiyeli Öğretmenler Derneği Başkanı Ali Dağdeviren ve eşi Cemile Dağdeviren'in Cunta tarafından yurttaşlıktan çıkartılması tepkilere yolaçtı.**

Kuzey Ren Westfalen Türkiyeli Öğretmenler Derneği'nin 1977 yılından bu yana başkanlığını yürütmekte olan öğretmen **Ali Dağdeviren** ve eşi **Cemile Dağdeviren** de Federal Almanya'da sürdürdükleri demokratik ve sosyal içerikli ça-

Türkiye Postası Fransa temsilcisine 4 kişi pusu kurup saldırdı

- **Saldırganlar arkadaşımıza evinden çıkıp metroya binerken arkadan hücum ettiler.**

Dünya Sendikalar Birliği dayanışma eylemleri için çağrı yaptı

Uluslararası sendikal örgütler 12 Eylül'de Türkiye'deki rejimi protesto ettiler

- **Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ve Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Brüksel'de ortak basın toplantısı düzenlerken, Dünya Sendikalar Federasyonu da yayınladığı basın bildirisiyle işçileri ve sendikaları Türkiye halkıyla dayanışmalarını yükseltmeye çağırdı.**

12 Eylül'ün üçüncü yılında Türkiye'deki askersel diktatörlük dünyanın çeşitli ülkelerinden milyonlarca işçiyi temsil

mokrasiye geçilmeyeceğinin iyice anlaşıldığını, Türkiye'ye yapılan askeri ve ekonomik yardımların kesilmesi gerektiğini, sendikal özgürlüklerin olmadığı yerde özgürlükten söz edilemeyeceğini belirttiler.

DSF'nin basın bildirisi

Dünya Sendikalar Federasyonu DSF ise, 7 Eylül günü bir basın bildirisi yayınlayarak 12 Eylül'ün üçüncü yılında

114 kişinin ölüm cezasına çarptırıldığını belirtti. Yargılanan 3067 sendikacının 2583'ünün DİSK'li olduğu, bunlardan 68'inin ölüm cezasına çarptırılmak istendiği ve DİSK'e bağlı sendikaların 602 yöneticisinin 30 yıla kadar hapis cezalarına çarptırılmak istendikleri açıklandı.

Bu arada DSF'ye bağlı Uluslararası Metal Sendikaları Birliği de 40 ülkenin 57 sendikal federasyonuna Kenan Evren'e postalanmak üzere onbinlerce bas-

men Ali Dağdeviren ve eşi Cemile Dağdeviren de Federal Almanya'da sürdürdükleri demokratik ve sosyal içerikli çalışmaları yüzünden cunta tarafından yurttaşlıktan çıkarıldılar. Dağdeviren çifti cunta tarafından önce Türkiye'ye dönmeye çağrıldılar. Bu çağrıya doğal olarak uymayınca da yurttaşlıktan çıkarıldılar.

Bu anti-demokratik uygulama gerek bölgedeki Türkiyeli öğretmenler ve gerekse GEW Sendikası yönetiminde tepkilere yol açtı. GEW bu konuda bir kampanya başlattı ve Dağdeviren ile dayanışma çağrısı yaptı. Geçtiğimiz hafta sonu Kuzey Ren Westfalen Türkiyeli Öğretmenler Derneği'nin toplantısı dolayısıyla Ruhr bölgesindeki Bottrop kentinde bir araya gelen 52 Türkiyeli öğretmen de başkanları Dağdeviren ve eşi için her türlü etkinliği sürdürme kararı aldılar.

● **Saldırganlar arkadaşımıza evinden çıkıp metroya binerken arkadan hücum ettiler**

Gazetemizin Fransa temsilcisi, 9 Eylül Cuma günü saldırıya uğradı. Arkadaşımıza, Paris'in kuzey kesiminde bulunan evinden çıkıp metro istasyonuna yöneldiği sırada pusu kurarak arkadan saldıran 4 kişilik bir grup daha sonra kaçtılar. Saldırı ilericiler arasında **"Gazetemizin artan saygınlığına karşı işçi düşmanı çevrelerden yönelen gerici bir tepki"** olarak nitelendi. Arkadaşlarımıza geçmiş olsun der, kimlikleri bizce bilinen saldırganlara, **Türkiye Postası**'nı ve gazete temsilcilerini faşist Cunta'nın da **"düşman"** bellediğini hatırlatırız.

12 Eylül'ün üçüncü yılında Türkiye'deki askersel diktatörlük dünyanın çeşitli ülkelerinden milyonlarca işçiyi temsil eden uluslararası sendikal örgütler tarafından da protesto edildi.

Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (UHSK) ve Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ASK) tarafından 8 Eylül günü Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenen ortak basın toplantısına, UHSK'dan F.Jonghe ve basın görevlisi R.Meis, ASK'dan Genel Sekreter M.Hinterscheid, DİSK'den Yücel Top ve Belçika Genel-İş Federasyonu'na bağlı Büro Memurları Sendikası Başkanı H.Carpentier katıldılar. DİSK temsilcisi Yücel Top'un Türkiye'de sendikal harekete yapılan baskıları, yeni sendikalar yasasını, davaları ve işkenceleri anlattığı toplantıda söz alan konuşmacılar, Türkiye'de de-

Dünya Sendikalar Federasyonu DSF ise, 7 Eylül günü bir basın bildirisi yayınlayarak 12 Eylül'ün üçüncü yılında cuntaya karşı protesto eylemlerinin arttırılması gerektiğini belirtti. Temmuz ayında İstanbul'da, cezaevindeki 2500 politik tutuklunun giriştikleri açlık grevine de yer verilen bildiride şöyle dendi: **"DSF faşist diktatörlüğün suçlarını nefretle protesto eder ve dünyanın her yerindeki işçileri ve sendikaları Türkiye işçilerinin ve halkının giriştikleri savaşımla dayanışma eylemlerini daha da yükseltmeye çağırır."**

DSF'nin basın bildirisinde, Cunta'nın insan haklarını, politik ve sendikal hakları çiğnediği konusu üzerinde duruldu. Yüzbinlerce kişinin gözaltına alındığı, tutuklandığı, işkence gördüğü ve daha şimdiden

57 sendikal federasyonuna Kenan Evren'e postalanmak üzere onbinlerce bastırdığı ve üzerlerinde **"Maden-İş Militanlarına Özgürlük"** belgisinin yer aldığı dayanışma kartları dağıttı.

Federal Almanya'da yeni ders yılı başlarken çocuklarımız...

Kuzey Ren Westfalen Eyaleti'nde de okullar curcunayla başladı. Yabancı öğrenci ve öğretmenlerin gelecekleri belirsiz ve karanlık. İki yıldan beri uygulanan yeni yönetmelik, durumu daha da çıkmaza soktu. 1982 yılında Recklinghausen ve çevresi Veliler Girişimi 1463 imza toplayarak çocuklarına haftada 6 saat ana dilde ders verilmesini isteyen bir dilekçeyi Kültür Bakanlığı'na, Eğitim Müdürlüğü'ne sundular. Buna benzer girişimler bir sıra kentte oldu. İmza sayıları binleri buldu. Ama yöneticiler gene bildiklerini okudular. Yeni yönetmeliği işlerine geldiği gibi uyguladılar. Çocuklarımız, yönetmeliğin öngördüğü derslerden bile az ders aldılar. Bu yaz tatili başlamadan 17 öğretmenimiz GEW ve personel temsilcisinin katılmasıyla, geçen bir yıllık uygulamayı pedagojik yönleriyle de değerlendiren yeni bir girişimde bulundular. Pratik sonuçları şöyle maddeleştirerek Recklinghausen Eğitim Müdürlüğü'ne sundular ve istemlerini dile getirdiler:

● Öğleden önce verilen 6 saat dersten sonra, öğleden sonra yapılan 2 saatlik ana dil dersleri yorucu olmakta, çocuklar bu dersleri ilgiyle izleyememektedirler.

● Ana dil derslerinin sınıf geçmede bir rol oynamayışı, bu derslerin velilerin dilekçeli başvurularına bırakılması, derslere ilgiyi azaltmakta, öğretmenler öğrencileri yeteri kadar öğrenmeye özendirememektedir.

● Öğleden sonra verilen ana dil dersleri çocukların boş zamanlarını öz sosyal çevrelerinde değerlendirmesini, bedensel ve ruhsal gelişmelerini, ev ödevlerini yapmalarını engellemektedir. Zaten çocukların boş zamanları uzak yollardan okula otobüslerle gelip gitme nedeniyle yeterince kısıtlanmıştır.

● Öğleden sonra yapılan müzik, spor ve resim gibi derslere yabancı çocuklar ana dil dersleri nedeniyle katılamamaktadırlar. Bu derslerin bazı okullarda çakıştığı gözlenmiştir.

● Ana dil dersleri zorunlu derslerle sıkı bir ilişki içinde olmalıdır. Bu nedenle ana dil derslerinin öğleden sonra yapılması yönetmelikle çelişki içindedir.

● Bir çok veli, özellikle kızları olan veliler çocuklarını artan yabancı düşmanlığı nedeniyle öğleden sonra okula göndermeye çekinmektedirler.

● Yabancı çocuklar ailenin çok yönlü gereksinimlerine cevap vermek durumundadırlar. Ana-babalarından daha iyi Almanca konuşan çocuklar öğleden sonraları çeşitli kurumlarda tercümanlık yaparak, aile yaşamının kolaylaşmasını sağlamaktadırlar.

● Bazı okullarda yabancı öğretmenlerin yeterince bulunmayışı Alman öğretmenleriyle birlikte çalışmayı önlemektedir. Bu nedenle okullarda Alman ve yabancı öğrenciler arasında çıkan sorunların çözümüne yabancı öğretmenlerin katkıda bulunması olanak dışı kalmaktadır.

Yukarıda belirtilen nedenlerden ötürü ana dil dersleri mutlaka öğleden önce yapılmalıdır. 2 saatlik ana dil dersleri çocuklarımıza yeterli değildir. Her öğrenci haftada 5 saat ana dil dersi alabilmelidir. Bilindiği gibi 1982 yılında 1400'ü aşkın veli bu istemini imzalayarak yetkili makamlara, Recklinghausen Eğitim Müdürlüğü'ne iletmişti. Veliler tarafından ana dil dersleri için verilen dilekçeler, çocuklar okullarını bitirinceye dek geçerli olmalı, her yıl yinelenmemelidir.

Okullar açıldı. Ama, her nedense yetkililer bu istemleri gene işitmediler. Üstelik bu istemler *"GEW istemleri"* olarak da savunuldu. Çocuklarımıza ana dil dersleri ancak haftada iki saat verilmekte, bir çoğu bu derslerden bile yoksun kalmaktadır. Zaten bir çok okul müdürü velilere *"Bu dersleri almak zorunda değilsiniz"* demektedirler. Bir çok yabancı öğretmen sokak sokak dolaşıp öğrenci toplamakta, üç-beş, hatta altı okula birden yetişmeye çalışmaktadır.

Eğitim dahil, tam bir kaos yaşanmaktadır.

Bu çocuklar eğitim merdiveninde kaç basamak tırmanabilecekler?

Waiblingen'de aşırı sağcı "Bozkurtlar" işçilerden haraç istiyor

Waiblingen yöresinde aşırı sağcı Türkler, bölgedeki ilerici Türkiyelilere terör uygulamaya çalışıyorlar. Nitekim bir yıl önce bölgedeki *"Bozkurt"*'lar tarafından dövülen Kasım Kaplan adlı CHP eğilimli bir işçinin bu kez de tüm ailesi gene *"Bozkurtlar"* tarafından sopalarla dövüldü. Yerel Alman basınında geniş olarak yer alan saldırı DGB Rems-Murr Bölge Başkanlığı tarafından bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyuruldu. Bölgedeki ilerici avukatlar ve IG-Metall Sendikası da Kasım Kaplan ve ailesi için hukuksal dayanışma sağladılar.

Çevresinde CHP'li ve *"Ecevitçi"* olarak tanınan Kasım Kaplan'dan alınan bilgiye göre bölgedeki aşırı sağcı Türkler Stuttgart'ın 15 kilometre kuzeyindeki Waiblingen kasabasında yuvalanıyorlar. *"Milliyetçi Türk Kültür Cemiyeti"* adını taşıyan ve *"ünlü"* Türk Federasyonu'nun en etkin derneklerinden biri olan bu örgütte bir araya gelen aşırı sağcı Türkler, bölgedeki Türkiyeliler üstünde terör uygulamaya çalışıyorlar.

Gene Kasım Kaplan'dan alınan bilgiye göre son saldırı şöyle gerçekleşti: Bölgede *"Bozkurtlar arasında lider"* olarak tanınan eski bir öğretmen, Kasım Kaplan'ın çalıştığı işyerine girmek için başvurdu. Ancak işe alınmadı. Liderlerinin işe alınmayışını Kasım Kaplan'ın işvereni bilgilendirmesine bağlayan bozkurtlar, bir yıl kadar önce kendisini ağır biçimde dövdüler. Son dönemde ise gene Kasım Kaplan'dan *"Türk Federasyonu için 500 mark bağışta bulunması"* istendi. Kaplan bu isteğe *"Ben Ecevitçiyim. Faşistlere verecek kuruşum bile yoktur"* yanıtını verince evlerinin önünde Kaplan ailesinin tüm üyeleri sopalarla dövüldüler.

Stuttgarter Nachrichten gazetesinde de yer alan olaydan sonra Kaplan ailesinin kızı okula gidemez, ailenin öteki üyeleri de tek başlarına evden çıkamaz hale geldiler.

DGB, tüm işçileri barış için uyarı grevine çağırdı

5 Ekim'de 12'ye 5 kala 5 dakika

5 Ekim'de barış için 5 dakika
Cenevre silahsızlanma görüşmelerinde anlaşmaya varılması için,
Doğu'da ve Batı'da silahsızlanma için,
Yeni atom roketlerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmemesi için,
Silahlanma yarışının durması için
5 Ekim'de 12'ye 5 kala 5 dakika

Alman Sendikalar Birliği (DGB) Başkanı Ernst Breit, 7 Eylül'de yaptığı bir basın açıklaması ile tüm çalışanları 5 Ekim'de **"12'ye 5 dakika kala"** parolası ile işi bırakmaya çağırdı. Aynı zamanda DGB 4 ve 5 Ekim'de Köln'de, **"Barış İçinde Bir Dünya İçin Barış Politikası Konferansı"** toplayacak. Bu konferansa uzmanlar, bilim adamları, politikacılar ve sendikacılar katılacaklar.

Federal Almanya'da sendikaların Ekim ayı içindeki eylemleri, roketlere karşı işyerleri düzeyinde yapılacak ilk yığınsal eylemler olacak. Bu gösterilerde işçiler, Avrupa'da barışın sağlanması yönünde işçi sınıfının taşıdığı sorumluluğu göstermiş olacaklar. Sendikalar, silahlanma yarışının durdurulmasının, barış ve güvenliğin sağlanmasının, işsizliğe karşı, yeni işyerleri için ve yaşam koşullarının düzeltilmesi için verilen mücadelenin başarıya ulaşmasında da bir garanti olduğunu vurguluyorlar.

Kohl hükümetinin roketlerin yerleştirilmesi yönündeki kararı uygulamakta ısrarlı olduğu koşullarda sendikaların protesto gösterilerinin başarılı olması özel önem taşıyor.

Hazırlıklar sürüyor

10 Eylül'de Dortmund'da 120 kadar işyeri barış girişiminin 1500 temsilcisi biraraya gelerek DGB'nin 5 Ekim'deki uyarı grevi çağrısını desteklediklerini belirttiler. **"Roketlere hayır demenin şimdi tam zamanıdır"** diyen temsilciler tüm işçilere güçlerine güvenip, direnişe geçme çağrısında bulundular.

Öte yanda Federal Almanya'da, 15-22 Ekim tarihleri arasındaki **Barış Haftası'**nda 19 Ekim günü işyerlerinin eylem günü olarak saptanmış durumda. 19 Ekim'de de 15 dakikalık bir süre içinde işyerlerinde çeşitli eylemler yapılması yönünde öneriler, sendika barış girişimleri tarafından geliştiriliyor.

DGB'nin 5 Ekim eylemi, Bilim ve Eğitim İşçileri Sendikası (GEW) tarafından da olumlu karşılandı. GEW kendi üyelerine de 20 Ekim'de 10-10.30 arasında yarım saatlik işi bırakma çağrısında bulundu.

Batı Berlin'de Eylem Haftası

Batı Berlin'de de 15-22 Ekim tarihleri arasında barış için bir eylem haftası yapılacağı 15 Eylül'de Bölge Barışı Girişimleri Koordinasyon Bürosu Başkanı Michel Venedey tarafından açıklandı. Bu haftanın en önemli olayını 22 Ekim'de toplanacak olan Halk Kurultayı'nın oluşturacağı bildirildi. Kurultaya ilişkin çağrıların gönderilmesinden üç gün sonra 70 kadar örgüt, grup ve parti bu çağrıyı desteklediklerini bildirdiler. Destekleyenler arasında SPD Batı Berlin örgütü, SEW, AL ve Anti-faşistlerBirliği de bulunuyor.

Eylem haftasının son günü yapılacak olan Halk Kurultayı'na ABD, İngiltere ve Fransa Barış hareketlerinin temsilcileri de katılacak.

Tüm ülkede kitle ulaşımı tamamen felç oldu

Belçika'da kamu sektöründe çalışan 900 bin emekçi greve çıktı

Belçika'da geçtiğimiz hafta 900 bin işçinin katıldığı güçlü bir grev dalgası kamu kesiminin tümünü sardı. Grevin nedeni sağ eğilimli Martens-Gol hükümetinin kamu sektörü ve bu sektörde çalışan emekçiler aleyhine aldığı önlemler. Yaz aylarında yeni bütçeyi saptayan hükümet, bu sektörde 10 milyar Belçika Frankı tutarında bir kesinti öngörmekteydi. Bu kesinti yeni işten çıkarmaların yanısıra kamu kesimindeki hizmetlerin kalitesinde de bir düşmeye neden olacaktı. Charleroi kentinde demiryolu işçilerinin 12 Eylül günü kendiliklerinden başlattıkları grev, tabanda geniş bir destek buldu ve daha sonra sendikaların da çağrısıyla şehirlerarası ve şehir içi ulaşım ve posta işletmeleri başta olmak üzere tüm kamu sektörünü sardı. Tren, tramvay, otobüs, metro gibi ulaşım araçları tüm Belçika'da felce uğradı. Doklardaki işlemler durdu.

Grev okullara, hatta bakanlık memurlarına bile sıçradı. Hafta sonunda kamu kesimine ait bankalar da greve katıldı. Grevin başarısı 16 Eylül Cuma günü kamu sek-

Kiliseler, 25 Eylül-1 Ekim arasını Yabancılar Haftası ilan etti

"Yabancı düşmanlığı yapanlar adına özür diliyoruz"

Federal Almanya'da Katolik ve Protestan kiliselerinin 25 Eylül-1 Ekim günleri arasındaki haftayı *"Yabancılar Haftası"* ilan etmesi Federal Almanya'da umulanın üstünde ilgi gördü. Sendikaların ve ilerici partilerin yanısıra yabancı örgütlerin de haftaya etkin olarak katılmaları ülkedeki yabanci düşmanlarını da harekete geçirdi. Bu yüzden daha şimdiden yabancılar konusu güncel tartışmalar arasında ilk sıralara yeniden yükseldi.

Yabancılar Haftası'na ilişkin hazırlıkların odak noktası şu anda Frankfurt kenti. Geçtiğimiz günlerde her iki kilisenin yabancılar sorunları temsilcileri ortaklaşa toplantılar düzenleyerek basının kamuoyunu aydınlatmasını istediler. Bu arada özellikle GEW Sendikasına bağ-

biraraya gelerek DGB'nin 5 Ekim'deki

törde 10 milyar Belçika Frankı tutarında bir

da çağrısıyla şehirlerarası ve şehir içi ulaşım

simine ait bankalar da greve katıldı. Grevin başarısı 16 Eylül Cuma günü kamu sektörü sendikalarıyla görüşmelere başlayan hükümet için tam bir sürpriz oldu. Tabandan destek bulan sendikaların bu görüşmelerde kendilerinden emin ve kararlı bir tutum takınmaları bekleniyor. Ayrıca sosyalist, hristiyan, hatta liberal sendikaların grevi desteklemeleri görüşmelerde emekçilerin konumlarını güçlendiriyor.

Öte yandan bütçe tasarısında harcamalara kısıntılar getiren hükümetin manevra kabiliyeti çok sınırlı. Reagan ve Thatcher'ın sert monetarist tutumunu özünde benimseyip bu politikayı Belçika koşullarında uygulamak isteyen hükümet, eğer grevcilere ödünler vermek durumunda kalırsa her türlü inandırıcılığını kaybetmek tehlikesiyle karşılaşacak. Bu durumda görüşmelerin uzaması ve grevin sürmesi şaşırtıcı olmayacak. Grevin devamı ise özel sektörde çalışan işçilerin de greve katılma olasılıklarını arttırıyor. Daha şimdiden özel sektörün bazı kollarında bu eğilim seziliyor.

nu aydınlatmasını istediler. Bu arada özellikle GEW Sendikasına bağlı öğretmenler de okullarda yabancı düşmanlığına karşı çıkan etkinlikler örgütlüyorlar.

Nitekim *Der Spiegel* gibi ünlü ve etkili dergilerin de aralarında yer aldığı pek çok Alman gazete ve dergisi sayfalarında konuya ilişkin röportaj ve incelemelere geniş yer vermeye başladılar.

Bu arada Protestan Kilisesi temsilcisi Jürgen Miksch, Alman ve yabancı ailelere bir çağrı yaparak karşılıklı komşuluk ilişkilerini geliştirmelerini istedi ve Yabancılar Haftası boyunca Almanların evlerine bir yabancı aileyi, yabancıların da bir Alman ailesini davet etmelerini istedi.

Geçmiş yıllardan farklı olarak bu yılki Yabancılar Haftası kiliselerin yanısıra sendikalar tarafından da etkin olarak destekleniyor.

Bir sığınmacının sınırdışı edilişi...

Kahramanmaraşlı Veli Yüzer, Kahramanmaraş'ta bir lokantada yemek yerken faşist kurşunlara hedef oldu. Kurşunlardan biri belkemiğini zedeledi ve Veli Yüzer felç oldu. Tüm yaşamı boyunca tekerlekli iskemleye mahkum olan Veli Yüzer güçbela Federal Almanya'ya geldi. Kendi deyimiyle **"Düşmana inat bir gün daha fazla yaşamaya"** kararlıydı. Mainz yakınlarında Bad Kreuznach kentinin Sobernheim köyüne yerleşmiş siyasal sığınma davasının sonuçlanmasını bekliyordu.

Birgün polis arabaları daldı köye. Veli Yüzer'in evinin kapısına dayandı. Çünkü, siyasal sığınmacı Veli Yüzer felçliydi ve bakım giderleri Alman devletine oldukça **"pahalı** geliyordu. Hastalık Kasası bakım ve tedavi giderlerini ödemeye yanaşmıyor, Sozialamt yardım vermemekte direniyordu. Sonunda **"yargıçlar"** karar verdiler: **Veli Yüzer Alman devleti için masraflı bir sığınmacıdır. Bu yüzden Federal Almanya'nın ekonomik çıkarlarını zedelemektedir...** Evet aynen böyle **"karar kesti"** hukuk devletinin yargıçları ve Veli Yüzer hakkında **"sınırdışı"** kararı alındı. Polis otomobilleri dayandı Veli Yüzer'in kapısına.

Bad Kreuznach Bölgesi Yabancı Düşmanlığına karşı Yerli-Yabancı Dostluk Girişimi ile FİDEF'e bağlı Bad Kreuznach Halkevi olaya el koydular. Veli Yüzer'in yedi kişilik ailesinin Cunta cellatlarına teslim edilmemesi için, mahkeme kararını durdurabilmek amacıyla her yolu denediler. Bad Kreuznach'ın küçücük Sobernheim köyü hareketli bir gün yaşadı. Ama onca hukukçunun, onca din adamının, onca ilericinin çabası sonuç vermedi. Polis kararı uygulamaya kararlıydı ve uyguladı da. Veli Yüzer komşularının, dostlarının gözyaşları arasında adeta kapıp götürüldü ve Frankfurt Havaalanı'ndan Türkiye'ye postalandı. Cunta'nın, faşist generallerin hüküm sürdüğü Türkiye'ye... Cellatların, faşist cellatların eline...

"Hafta sonunu işyerinde geçirmek"

Mainz'da iflas ettiği gerekçesiyle işçilere toplu çıkış veren Schaberger işyeri işçiler tarafından geçtiğimiz günlerde işgal edildi. İşverenin işletme sermayesi olmadığı ve bankaların da kredi vermeye yanaşmadığı gerekçesiyle iflasını istemesinin hemen ardından firmanın ünlü Bosch tekeli tarafından "yutulacağı" anlaşıldı. Nitekim yıllardır bu işyerinde çalışan işçilere, işlerinin sürüp sürmeyeceği konusunda ne işveren ne de Bosch herhangi bir garanti vermezken, bir yandan da işyerindeki makine ve öteki üretim araçları Bosch tarafından sökülüp götürülmek istendi. Schaberger işçileri "makine kaçırılmasını" önlemek amacıyla işyerini "işgal" ettiler. İşgalin yasak oluşunu da gözönünde tutan işçiler eylemlerini "biz hafta sonunu fabrikada geçireceğiz. Burası bizim işyerimiz, Pazartesi gününden itibaren de üretime geçeceğiz" biçiminde açıkladılar. İşçilerin, işlerini yitirip yitirmeyecekleri, iflas işlemlerini yürütmekte olan görevli noter tarafından önümüzdeki günlerde açıklanacak.

Gurbette bir sanatçı: Akbar Behkalam'la söyleşi

Ben bir yanımla İran'lı, bir yanımla Türkiyeliyim. Her iki halkın çektikleri, ezilmişliği resmimi etkiliyor

Akbar Behkalam bir tablosu üstünde çalışıyor

Akbar Behkalam, kendisi gibi ünlü bir ressam olan **Hanefi Yeter**'le birlikte, aynı atölyede çalışıyor. Türkiye'nin ikinci büyük kenti diye esprisi yapılan, şu ünlü Kreuzberg semtinde Hanefi ve Akbar'ın atölyeleri. Akbar'ı 13 Eylül'de Avusturya'nın başşehri Viyana'da üç Avusturyalı sanatçı, heykeltraş Mehmet Aksoy ve Hanefi Yeter'le birlikte açtıkları resim, heykel ve fotoğraf sergisi için çalışmalarını sürdürürken bulduk.

Akbar'la söyleşiye, 15 yıldır kesintisiz süren bir dostluk, kardeşlik ve çalışma arkadaşlığından sözaçarak başladık. Akbar, 15 yıl öncesine giderek Azeri şivesiyle başladı anlatmaya:

"15 yıl kadar önce İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenci iken Hanefi ile arkadaş olduk. O günden bu yana hiç ayrılmadık. Bu beraberlik, yalnızca bir dostluk, bir arkadaşlık ve kardeşlik değil, aynı zamanda çalışma arkadaşlığıdır da. Aynı okulda okuduk. Aynı

Bizim ilk baştan aynı okulda okumamız, birlikte büyümemiz, aynı atölyede çalışmamız, birbirimize destek olmamızı getirdi. Birbirimize destek olmamız, pekçok açıdan ikimizi de rahatlatıyor. Sözgelimi ben ne zaman kendim için kağıt, fırça ve boya alsam, mutlaka Hanefi için de alırım. Hanefi de benim için alır...

Türkiye Postası: Akbar bize kendinden, özgeçmişinden sözeder misin?

Akbar: Ben 1944'de İran Azerbeycanı'nın Tebriz kentinde doğdum. Azeri Türklerindenim. İlk ve orta öğretimden sonra, Tebriz'de Güzel Sanatlar Enstitüsü'nü bitirdim. 1967'de Türkiye'ye gittim ve İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdim. 1972'de Hanefi ile buradan mezun oldum. Ondan sonra Batı Almanya'ya geldim. 1,5 yıl kadar burada çalıştıktan sonra, yeniden İran'a döndüm ve Güzel Sanatlar Akademisi'ne hoca oldum. İki yıl kadar, burada zor bela

nımla da Türk'üm ve Türkiyeliyim. Her iki ülkede olanlar, buralarda yaşayan halklar, onların ezilmişliği ve onların diktatörlükler altında yıllardır çektikleri, elbette beni ve resmimi etkiliyor. Ve işte ben, bu ezilen insanların resmini yapıyorum...

Bunun yanında, ben sanmıyorum ki bir insan, bir ressam, dünyada olanlardan ve çevresinden etkilenmiyor olsun. Sözgelimi radyo dinliyorsun, televizyon seyrediyorsun, gazete okuyorsun. Bütün bunlar, bombalardan, füzelerden, atom silahlarından ve savaştan sözediyor. Buna karşılık, dünyanın her yerinde büyük barış gösterileri oluyor. Şimdi herkes, Batı Avrupa'ya atom roketleri yerleştirilecek mi, yerleştirilmeyecek mi sorusunu soruyor.

Tüm bunlar beni ve resmimi etkiliyor. Ve ben bu noktada, ezilen ezilmeyen insanı değil de, genel olarak insanı, barış isteyen insanı konu ediyorum resmime.

dür. İkincisi, kompozisyon... Rengi, tekniği, sonra yeniliği... Bunlardan birisi sakat olduğu zaman, o resim hiçbir şeye benzemez. Kimse o resmin yüzüne bakmaz...

Bir de şu var. Biz burada, göçmen sanatçılarız. İlk geldiğimizde başlıyoruz Hans gibi resim yapmaya. Neden? Çünkü, hocalarımız bizi öyle etkilemiş. Ama Hans gibi olamıyorsun, Hans gibi resim yapamıyorsun ve yaptığın resmin yüzüne kimse bakmıyor. O zaman, başlıyorsun düşünmeye. Ve anlıyorsun ki, İranlı gibi, Türkiyeli gibi koktuğun zaman sana değer veriyorlar... Böyle yaptığın zaman resim yapabiliyorsun...

Aynı şey bende de oldu. Önce, Hans gibi resim yapmaya çalıştım. Yapamadım tabii. Kimse, yaptığım resimlere bakmadı. O zaman, resmimle bir İranlı, bir Türkiyeli gibi kokmanın yolunu denedim. Ve başardım. İlk işlediğim konu, bir Persepolis öyküsüydü. Biraz da, Şah'a karşı birşeyler yapmak istiyordum. O zaman, İran'da halk ağzını açamıyordu. İkibin beşyüz yıllık şahlık sistemini alıp işledim ve bugünkü olaylarla birleştirdim. Bu resim, büyük ilgi gördü. Ve bu yolda yürüdüm...

Türkiye Postası: Buraya geldiğinden beri yaptığın resim çalışmalarından ve açtığın sergilerden sözeder misin?

Akbar: İran'da resim yapmak çok zor. Bu nedenle, diyebilirim ki buraya geldiğimde, resme sıfırdan başladım. 2-3 sene çok zor geçti. Resimle geçinmek çok zordu. İlk başta yaptığım, Persepolis resimlerini satmak için değil, tanınmak için yapıyordum. Derken, yavaş yavaş tanınmaya ve resimlerim ilgi görmeye başladı. Sergilere davet edilmeye başlamıştım.

1977 yılında gerçekleşen bir olay, benim için dönüm noktası oldu. Kreuzberg'de büyük bir binanın duvarına Nazım Hikmet'in **"yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür"** sözünden esinlenerek yaptığım resim, çok büyük ilgi gördü ve benim önümde birçok yol açıldı. O tarihten

BİR KİTAP

FETHİ SAVAŞÇI
Lodos alıp poyraz satıyormuş

Duyuyor musunuz?

FETHİ SAVAŞCI'nın şiirleri
90 sayfa
Yeditepe Yayınları
1983/İstanbul

Fethi Savaşçı Alman gurbetinin en eskilerinden. Ama sanatçılığı gurbetçiliğinden çok daha eski. Türkiye'de sanatseverler onu yirmi beş yılı aşkın bir süredir izliyorlar. Yeditepe Yayınevi'nin **"demirbaş"** yazarları arasında sayılması gereken Savaşçı çeyrek yüzyılı aşan sanat yaşamında hikaye ve şiiri atbaşı yürüttü. Nitekim bugüne dek yayınlanmış 14 kitabından beşi şiir, beşi de hikaye kitabı.

1970'lerin başında geldiği Federal Almanya'da, Münih'te gurbetçi yaşamının özgün örneklerinden örülmüş şiir ve hikayeleriyle Fethi Savaşçı abartmalı olmayan bir deyimle **"alanında tek"**. Abartmalı olmayan diyoruz, çünkü Federal Almanya'daki göçmen işçi kitlesinin günlük yaşamı, derdi, dileği, boğuntusu, bunalımı üstüne hikaye, şiir, roman üreten sanatçılarımız-

lığıdır da. Aynı okulda okuduk. Aynı atölyede çalıştık. Aynı evde oturuyoruz. Sanatımız açısından da birbirimizi etkileriz. Sözgelimi Hanefi ne zaman bir resim yapsa bana gösterir. Ben kendime göre, bunun kırmızısı çok koyu olmuş derim. O bundan etkilenir ve kırmızıyı indirir. Aynı şekilde, ben bütün çalışmalarımı Hanefi'ye gösteririm. Sözgelimi o da bana, bunun mavisi açık olmuş der. Bu beni etkiler, maviyi biraz koyulaştırırım...

Açıkçası, bizim aramızda çok güzel bir arkadaşlık ve kardeşlik var. İki kişi omuz omuza vererek hem sanatımız ve hem de yaşamımız açısından sorunların üstesinden gelebiliyoruz. Sözgelimi, biz Hanefi ile beraber olmasaydık, böyle güzel ve büyük bir atölyeye sahip olamazdık.

Aslında, aynı yaştaki iki ressamın aynı yerde beraber yaşaması, beraber çalışması zordur. Ama biz bunu başardık.

ca oldum. İki yıl kadar, burada zor bela çalışabildim. Şah rejiminin baskıları ve beni çalıştırmak istememeleri üzerine, 1976 senesinde Batı Berlin'e geri döndüm. O gün bugündür buradayım.

Türkiye Postası: Akbar, resimde işlediğin temadan sözeder misin? İstersen şöyle sorayım, sen resimde neyi işliyorsun? Kimlere hitap ediyorsun? Seni hangi konular ilgilendiriyor?

Akbar: Genel olarak, benim konum insan. Ama özel olarak, ezilen insan. Ben kendim o kadar ezilmişim ki, istesem de istemesem de, ezilen insandan başkasını yapamam. Sözgelimi kalkıp İran'dan buraya geliyorsun, Kreuzberg'teki ev işgalleri üzerine resim yapıyorsun. Kendim ev işgalcisi değilim, öyle bir şey yok. Ama, ev işgalcileri ezilenler... Bu beni etkiliyor.

Ayrıca ben, bir yanımla İranlı, öte ya-

isteyen insanı konu ediyorum resmime. Yani, tema bu sefer insan oluyor, barış oluyor. Mesela, şu gördüğün resimde bunu işlemişim. Burada, korkudan insanlar koşuşuyor... Bazısı, korkuyor; bazısı, savaşa karşı geliyor... Kimisi nereye kaçacağını bilemiyor... Kimisi, daha dirençli, daha dayanıklı oluyor... Açıkçası, bu resimde tema genel olarak barış isteyen insan oluyor... Daha fazla yaşamak isteyen insan...

Türkiye Postası: Akbar, biraz da resim anlayışından sözeder misin?

Akbar: Benim yaptığım resimlerde, çoğu motif insandır. Başta da söylediğim gibi, genel olarak ezilen insan. Ancak, benim görüşüme göre, resmin konusu kadar ve belkide ondan önemlisi, ilk önce bir resmin resim olması lazım.

Resmin resim olabilmesi için, bazı kurallar var. Bunlardan birisi içeriktir, öz-

önümde birçok yol açıldı... O tarihten itibaren Hanefi ile birlikte Batı Almanya ve Avrupa'nın birçok kentinde çok sayıda sergi açtık. Şimdi de, gelecek hafta Viyana'da yeni bir sergiye hazırlanıyoruz...

Türkiye Postası: Sen de Hanefi gibi göçmen bir sanatçısın. Burada, sence göçmen bir sanatçının görevi, işlevi ne olmalı?

Akbar: Bence, burada ilk önce sanatçı Türkiyeli ise, bir Türkiyeli gibi kokmalıdır. Kendi sanatını, bir Türkiyeli gibi sergilemelidir. Ve bir yerde, kendi sanatını yapmalıdır. Nereden çıktığını bilmelidir. Mesela, bugün İran'da çok kötü şeyler oluyor. Bu beni ilgilendiriyor, etkiliyor. Türkiye'de de kötü şeyler oluyor. Bu da beni çok etkiliyor...

Mesela, bir tema olduğu zaman, faşizm üzerine bir resim yapmak istediğim zaman, mekan olarak Türkiye'yi alıyorum... Çünkü, her türden baskıya karşıyım. Gerek Türkiye'de, gerekse İran'da olsun, isterse başka bir yerde...

Sözgelimi, bu Avusturya'da açtığımız sergi, bir kere dinin baskısına karşı. Dinin baskısına, İran'daki, Türkiye'deki ve Şili'deki diktatörlüklere karşı...

YAŞAMAK BİR AĞAÇ GİBİ TEK VE HÜR...
Akbar Behkalam'ın Batı Berlin kentini süsleyen dev boyutlu bir duvar resmi çalışması

NAZIM HİKMET'İ BOYA VE FIRÇAYLA ANLATMAK...
Akbar Behkalam soldaki duvar resmini gerçekleştirirken kurduğu iskele üstünde çalışıyor

Hanefi Yeter, Mehmet Aksoy, Akbar Behkalam Viyana'da sergi açtılar

Viyana'nın Türkler tarafından kuşatılmasının 300. yıldönümü çerçevesinde düzenlenen kültürel etkinliklerden biri olarak Viyana'da açılan **"Eylül'de Bir Hafta"** adlı resim, heykel ve fotoğraf müzesinde Batı Berlin'de yaşayan üç yabancı sanatçı ağırlıklı olarak yer aldılar. Ressam **Hanefi Yeter,** heykeltraş **Mehmet Aksoy** ve ressam **Akbar Behkalam**'ın yanısıra aynı sergide **Eisler, Hrdlicka** ve **Meisel** de katıldılar. Sergi 13 Eylül'de açıldı.

Viyana kuşatmasının 300. yıldönümünü Papa'nın da katılımı ile **"Haçlı ruhunu barbar doğululara karşı yüceltmek ve canlandırmak"** amacını taşıyan gerici bir yaklaşımla kutlamak isteyenlere karşı, ilerici sanat ve kültür adamlarının düzenledikleri sergi geniş ilgi görüyor.

dan farklı olarak Savaşçı'nın kendisi de endüstriyel üretimin göbeğinde yer aldı. Ürünleri tezgah başından, emekçi kahvelerinden, gettolardan, birahanelerden beslendi. Dıştan bir gözemci gibi değil, yaşamın, üretimin içinden gözlenmiş hikayeler, şiirler -bulunabilecek onca kusura rağmen- gene de sağlam kurguları, yaşamın sıcaklığından kaynaklanan yapılarıyla her zaman profesyonel bir çizgiyi tutturdu. Daha da özet söylersek Savaşçı, Gorki'leri besleyen aynı kaynaktan su içiyor. Sanatını emekçilerin günlük yaşamından akar bantlardan, tezgah başlarından üretiyor.

Savaşçı'nın son kitabı: Duyuyor musunuz. Doksan sayfalık kitapta 43 şiir yer alıyor. Şiirlerin seçiminde ve hatta sıralanışında çok belirgin bir tercih yok. Ama şiirlerin tümü için **"Orta yaşın sınırlarını geçmek üzere olan ve yaşamın yarısını gurbette, göçmen işçi olarak geçirmiş bir sanatçının duyarlığını yansıtıyor"** denebilir. Hele kitabın sonundaki şiirlerde bu duyarlık, etkileyici bir **"sıla özlemine"** dönüşüyor. Beton, asfalt, bira, sosis, otoban, akarbantlar, doğallığını yitiren doğa, çelik, televizyon ve güvensizlikten oluşmuş bir uygarlığa karşı çocukluğunun alabildiğine özgür dünyasına, Ege kıyılarının insancıl doğasına duyulan susuzluk kitabın sonundaki şiirlerin belkemiği...

Gurbetçinin **"gurbetteki duyarlığı ve sıla özlemini"** şiirsel bir anlatımla duymak isteyenlere salık verdiğimiz kitaptan bir şiir aktararak noktalayalım bu tanıtma yazısını:

Ankaralı Ertan delirdi alkolden
Şimdi deliler evinde yatıyor.
Bizim Yorgo kendi kendine
konuşuyor
Avusturyalı'nın pek derdi yok
gibi
Kadınlardan kızlardan
özlemlerden yana
Yozgatlı Raşit bu yıl kumara
dadandı
Ünsal ayrı yaşıyor yine
Melissa'sından
Bizim ozanın ne yaptığı pek
belli değil
Lodos alıp poyraz satıyor
durmadan

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 14, 23 Eylül 1983

Avrupa, roketleri tartışıyor

12 Eylül'de Atina'da yapılan Ortak Pazar Dışişleri Bakanları toplantısında Yunanistan Başbakanı Papandreu'nun roketlerin yerleştirilmesinin altı ay ertelenmesi yönündeki önerisi reddedilirken, Bonn'da 16 Eylül'deki parlamento toplantısında da roketler konusu ele alındı. Kohl hükümetinin, silahsızlanma görüşmelerinde ABD'nin yaklaşımını destekleyen tavrı, SPD ve Yeşiller tarafından eleştirildi. Öte yanda Sovyetler Birliği, SS-20 roketlerinin bir kısmının atış rampaları dahil imha edileceğini açıklarken, "Atom silahlarından arındırılmış bölgeler" oluşturulması konusu Stokholm'de yapılan silahsızlanma konferanslarının başlıca gündem maddesini meydana getirdi.

6 Eylül'de Cenevre'de ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki silahsızlanma görüşmelerinin yeni bir turu başlarken, Batı Avrupa'ya yeni ABD roketlerinin yerleştirileceği günlerin gittikçe yaklaşması, roketler konusunu Avrupa'da hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların toplantılarının canalıcı gündem maddesi haline getirdi.

12 Eylül'de Atina'da yapılan Ortak Pazar Dışişleri Bakanları toplantısında Yunanistan Dışişleri Bakanı, Başbakan Papandreu'nun bir süre önce açıkladığı, yeni ABD roketlerinin yerleştirilmesinin altı ay ertelenmesi yönündeki öneriyi getirdi. Ancak öneri, Ortak Pazar üyeleri tarafından reddedildi.

Papandreu'nun önerisine en şiddetli karşı çıkanlardan birisi olan Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher, Bonn'da 16 Eylül'de Parlamento'nun güvenlik politikasına ilişkin oturumunda da roketler konusunda ABD'nin tavrını desteklediklerini bir kez daha belirtti. Cenevre'de bir sonuç alınabilmesi için ması önerisi ele alındı.

Öneri Sovyetler Birliği temsilcisi Prof. Zagladin, SPD ve Avusturya Sosyalist Partisi tarafından desteklenirken, Federal Almanya Dışişleri Bakan Yardımcısı A. Mertes ve ABD Savunma Bakanı Yardımcısı R. Perle tarafından reddedildi.

Sovyetler Birliği'nin tavrı

14 Eylül'de Sovyetler Birliği Dışişleri bakan vekili G. Kornijenko yaptığı uluslararası basın toplantısında, Cenevre görüşmelerinin yeni turuna yapıcı ve esnek önerilerle gittiklerini yineledi. Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da İngiliz ve Fransız'ların toplam atom gücünden bir tek daha fazla roket, başlık ve nükleer savaş uçağı bulundurmak istemediklerini belirtti. Kornijenko, SS-20 roketlerinin bir kısmının sadece kendilerini değil atış rampalarını da imha edeceklerini söyledi.

ABD ve NATO çevrelerinin roketleri yerleştirme planlarında ısrarlı oldukları koşullarda, Avrupa'da sosyal demokratların roketlere karşı kesin tavırlarını belirlemesi önümüzdeki aylarda özel önem taşıyor.

ABD, Vietnam savaşından bu yana ilk kez doğrudan silahlı çatışmaya girdi

ABD birlikleri Lübnan'ı bombalıyor

- **ABD, İngiltere ve Fransa savaş uçakları Beyrut hava sahasında manevraya başladılar**

Ağustos ayının sonundan itibaren ABD, Lübnan'da farklı dinsel gruplar olan, **Dürziler** ve **Maruniler** arasındaki çatışmalardan yararlanarak bölgedeki ABD birliklerini Dürzi topluluğa karşı saldırıya geçirdi. ABD birlikleri helikopterlerle Lübnan ulusal ilerici güçlerinin bulunduğu semtleri yoğun bir biçimde bombaladılar. ABD'nin bölgeye 2000 kadar deniz piyadesi daha göndermesi ile Lübnan'daki ABD askerlerinin sayısı 1900'den 12 bin 400'e çıktı. Lübnan karasularında 6. Filo'ya bağlı gemiler ve nükleer uçak gemisi **Eisenhower** da dahil olmak üzere 14 gemi alarm durumunda bekliyorlar.

ABD gerici güçlerin arkasında

Lübnan'daki **Dürzi** topluluğu 'İslam dışı' ancak geçmiste Lübnan'daki Müslümanlar'la ittifak içinde olmuş bir topluluk olarak tanımlanıyor. **Dürziler**, politik düzeyde, Velid Cumblat yönetimindeki **İlerici Sosyalist Parti** tarafından temsil ediliyor. **Muriniler** ise siyasi ve askeri planda **Falanjistler** temsil ediyor. **Falanjistler** de Lübnan ordusunu elinde tutan ABD destekli Cumhurbaşkanı E. Cemayel ile ittifak içindeler.

Lübnan'da çeşitli bölgesel ve dinsel gruplar arasında zaman zaman çıkan çatışmalar, İsrail'in işgalci politikası ve ABD'nin Lübnan'ı parçalama planları çerçevesinde şiddetlendi. Son çatışmalara da ABD gerici **Falanjistleri** ve zayıf Lübnan ordusunu desteklemek ve bu arada iyi ilişkiler içinde olduğu Cemayel hükümetini ayakta tutmak amacıyla bizzat karıştı.

Ne amaçlıyor?

Geçtiğimiz Mayıs ayında ABD girişimi ile Lübnan ve İsrail arasında imzalanan sözümona barış anlaşmasından sonra, Lübnan'da İsrail terörü artmış, ABD ve İsrail askerlerinin kalıcılaşmasının koşulları yaratılmıştı. Son olaylar ABD'nin bu koşullardan da yararlanarak, Lübnan'ı bölme ve burada önemli politik ve askersel üsler edinme planlarını sürdürdüğünü gösteriyor. Böylece ABD, Lübnan'ı, petrol zengini Arap ülkeleri üzerindeki hegemonyasını arttırmak ve bu ülkelerdeki ilerici yönde gelişmelere doğrudan müdahale etmek amacıyla köprübaşı haline getirecek.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamalarında, Suriye desteğindeki Filistin birliklerinin de **Dürziler** yanında çatışmalara katıldıklarının bildirilmesi, Suriye'ye yönelik bir ABD uyarısı olarak yorumlanıyor.

Öte yanda, ABD'nin bir süre önce bölgeye gönderdiği yeni ABD özel temsilcisi Mc Farlane' in Lübnan'ın bölünmesini amaçlayan bir plan ortaya koyduğu bildiriliyor. Mc Farlane' in 25 yıl önce Lübnan'daki halk ayaklanmasının bastırılmasında sorumlu rol oynamış kişilerin arasında oluşu da ayrı dikkat çekici.

Şu anda belirli bölgelerde yoğun biçimde süren savaş, ABD'nin ve diğer emperyalist güçlerin karışmasıyla tüm Lübnan'a, hatta bölgeye yayılabilir. ABD'nin Lübnan'da savaşa karışması Suriye, FKÖ ve bölgedeki ilerici güçler açısından önemli tehlikeler içermektedir.

Akdeniz'in doğusunda gerginliği arttıran çatışma, Kıbrıs'ı da önemli stratejik bir nokta haline getirmiş; ABD deniz piyadelerini taşıyan üç uçak Kıbrıs'taki İngiliz üslerine indirilmiş, üslerdeki birlikler alarma geçirilmiştir.

Şili'de süren mücadele anti-faşist birliğin koşullarını yaratıyor

Röportaj
Filiz KARDAM

Şili'de Pinochet diktatörlüğünün 10. yılında, son aylarda onlarca kişinin ölümü ve yüzlercesinin tutuklanmasına karşın Şili halkı yılgıya...

Türkiye Postası: Şili'de on yıldır oldukça sessiz bir dönemden sonra, son aylarda bu derece güçlü protesto ey-

"Unidad Popular"ı meydana getiren Şili Komünist Partisi, Sol Hristiyanlar, MAPU ve sosyalistlerin bir bölümü

Michael Steinmann/Unsere Zeit

Sovyetler Birliği'nin İngiliz ve Fransız roketlerinin hesaba katılması yaklaşımından vazgeçmesi gerektiğini söyledi.

Bu arada SPD Fraksiyonu adına konuşan Ehmke ve Voigt ile **"Yeşiller"** adına konuşan G. Bastian, ABD'nin ve Bonn hükümetinin bu konudaki tavırlarını ciddi bulmadıklarını söyleyerek, NATO'nun bu konudaki tavrını değiştirmesi gerektiğini belirttiler.

Öte yanda, SPD, roketler konusundaki kesin sözünü 19 Kasım'da söyleyecek. SPD yerel örgütlerinin çoğunun roketlere **"hayır"** demelerine karşın, SPD yönetimi kesin tavrını belirlemeyi Cenevre görüşmelerinde bir sonuca varılması sözkonusu olan Kasım ayının sonuna erteledi.

Stockholm'de barış konferansları

16 Eylül'de Stockholm'da beş Kuzey Avrupa ülkesinden 200 politikacı, bilim adamı ve barış girişimleri temsilcilerinin katıldığı üç günlük **Kuzey Avrupa Güvenlik ve Silahsızlanma Konferansı** başladı. Bu konferansın başlıca tartışma konusunu Avrupa'ya yerleştirilecek atom roketlerinin engellenmesi ve Kuzey Avrupa'da atom silahlarından arındırılmış bir bölgenin yaratılması oluşturuyor.

Eylül ayı başında, kısa adı **SIPRI** olan Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün düzenlediği uluslararası barış konferansında da bu konu üzerinde duruldu. Nükleer silahların azaltılması, yeni nükleer silahların yapımının kısıtlanması konularını içeren Palme Komisyonu'nun **"ortak savunma"** tezi çerçevesinde, **"Orta Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bir koridor"** oluşturul-

Türkiye Postası: Şili'de on yıllık oldukça sessiz bir dönemden sonra, son aylarda bu derece güçlü protesto eylemleri nasıl başladı?

J.Gonzales: Son eylemler belli bir birikimin sonucudur. Şili halkı Allende'nin öldürülmesinden bu yana mücadeleyi durdurmuş değildi. Ancak toparlanma uzun bir süre aldı ve sonuç alınabilecek bir aşamaya ancak bir kaç ay önce ulaşılabildi. 1974'den itibaren Şili'de yeni tür örgütlenmeler doğmaktaydı. İnsan hakları örgütleri, kaybolan kişilerin ailelerinin örgütleri, Katolik kiliselerin örgütleri...Sendikaların yeniden örgütlenmesi ise özellikle Pinochet'in 1979'da, diktatörlük rejimini yasallaştıran bazı yasaları çıkarıp ekonomik alanda da tüm çalışma yaşamını denetleyen genel bir plan uygulamaya girişmesiyle başladı.

Türkiye Postası: 1980'de Pinochet'in yeni bir Anayasa'yı kabul ettirmesi nasıl karşılandı?

J.Gonzales: Yeni Anayasa'nın oylandığı 1980 Mart'ında da çok büyük olmamakla birlikte bazı protesto gösterileri yapıldı. Özellikle Pinochet'in tüm yetkileri elinde tutmasını sağlayan 24. maddeye karşı burjuvazinin bir kısmı da memnuniyetsizliğini belirtti. Ancak o dönemde ekonomik durum bugünkü kadar kötü değildi. Onun için de Hristiyan Demokratlar'ın ilk çıkışları oldukça zayıf oldu. Burada bir önemli noktaya da işaret etmek isterim. Anayasa'nın kabulünden sonra, 1980 Eylül'ünde **Şili Komünist Partisi** tüm demokratik mücadele biçimlerinin yolunun tıkandığı saptamasını yaptı. **Şili Komünist Partisi** Genel Sekreteri Luis Corvalan, Şili halkını Pinochet'i devirecek her türlü eylem biçimine başvurmaya çağırdı.

Türkiye Postası: Bunun yığınlar üzerinde etkisi oldu mu?

J.Gonzales: Bunun doğru ve etkili olduğunu şimdi daha iyi görüyoruz, çünkü Şili halkının önemli bir kesimi böyle bir çizgiyi izliyor ve Pinochet'i devirecek her türlü eylem biçimine başvuruyor. Corvalan'ın yaptığı çağrı o dönemde radyoda haberler arasında yer aldığı gibi, en büyük burjuva gazetelerinden biri de bu konuşmanın önemi üzerinde durdu. Böylece Pinochet rejimi Şili'de komünistlerin şiddeti kışkırttıklarını göstermek istedi. Ancak bu arada Corvalan'ın çağrısı da geniş yığınlara bizzat diktatörlüğün ya-

Şili'de Pinochet diktatörlüğünün 10. yılında, son aylarda onlarca kişinin ölümü ve yüzlercesinin tutuklanmasına karşın, Şili halkı yiğitçe direnirken, Türkiye Postası **da Şili'deki mücadele konusunda Şili Komünist Partisi'nin Batı Berlin sorumlularından Juan Gonzales ile görüştü. Allende döneminde fabrika işçisi olup, aynı zamanda fabrikasının sendika konseyinde aktif olarak çalışan Gonzales, 1978'de ülkesini terketmek zorunda kalmış.**

yın organları kanalıyla da ulaştırılmış oldu.

Türkiye Postası: Bugün Şili'de burjuvazinin çeşitli kesimleri de içinde olmak üzere Pinochet'e karşı bir mücadele yürütülüyor. Bu mücadele içinde farklı eğilimlerin ortaya çıktığı söylenebilir mi?

J.Gonzales: Mücadele olmayınca birliğin de koşulları olmuyor. Dolayısıyla bugünkü direnişler birliğin koşullarını da yaratıyor. Eylemler içinde görüş ve yaklaşım farklılıkları gideriliyor. Ancak bugün yine de iki farklı çizgiden söz edilebilir. Burjuvazinin kimi kesimleri ve Katolik Kilisesi'nin bir kısmı diktatörlükle diyalog kurmaya yönelik, ya da mücadele içinde diyalog da kurmayı hedefleyen bir politika izliyorlar. Komünist Partisi'nin de içinde yer aldığı sol partiler ise, **"diktatörlükle diyalog kurulamaz"** diyerek, mücadeleyi ön plana çıkarıyorlar. Ancak sol güçler aynı zamanda, Pinochet'e karşı şu veya bu biçimde mücadele yürüten tüm diğer güçlerle de diyalog kurmayı amaçlıyorlar.

Türkiye Postası: Bir süre önce Şili'de burjuva partilerin oluşturduğu **"Demokratik İttifak"** ile sol güçler, özellikle komünistler arasında nasıl bir diyalog var? **Şili Komünist Partisi** niçin bu İttifak'a katılmadı?

J.Gonzales: Bu işin iki yönü var. Bir kere özellikle bu İttifak içinde ağırlıklı olan Hristiyan Demokratlar'a göre, Şili Komünist Partisi demokratik bir kuruluş değildir. Dolayısıyla Hristiyan Demokratlar komünistlere hiç bir zaman böyle bir teklif getirmediler. Öte yanda komünistler de burjuva partilerinin, reformcu, diktatörlükle diyalog kurarak, kısmi bazı değişiklikler sağlama hedefine yönelik programını desteklemiyorlar. Ancak resmi bir ittifak dışında Hristiyan Demokratlar ile komünistler arasında diyalog sürmektedir. Eylemlerde birlikte yer alıyorlar. Fabrikalar düzeyinde ve sendika yönetimlerinde eylem birliği yapıyorlar. Ayrıca **"Demokratik İttifak"**ın diyalog kurarak elde ettiği bazı şeyler kuşkusuz tüm demokrasi mücadelesi verenler gibi komünistlerin de işine yarayacaktır.

Türkiye Postası: Peki, solun programında neler yer alıyor?

J.Gonzales: Biliyorsunuz, iki hafta kadar önce Komünist Partisi bir basın toplantısı yaptı. "Unidad Popular"ın bakanlarından birinin, sol partilerin, eski öğrenci ve yığın örgütü sorumlularının da katıldığı bu toplantıda,

Yurtdışındaki Şilililer de "aklımız ve gücümüzle yeneceğiz" diyorlar

Unidad Popular'ı meydana getiren Şili Komünist Partisi, Sol Hristiyanlar, MAPU ve sosyalistlerin bir bölümü yeni bir birlik kurduklarını açıkladılar. Bu birliğin programında Pinochet'in devrilmesi, demokratik, antifaşist mücadeleye katılan tüm güçlerin yer alacağı geçici bir hükümetin kurulması, yeni bir Anayasa hazırlığına girişilmesi gibi talepler yer alıyor.

Türkiye Postası: Onuncu yıldönümünde Pinochet 1989'a kadar iktidarda kalacağını açıkladı. Siz ne dersiniz?

J.Gonzales: Pinochet bir şey söylüyor, ama Şili'de insanlar, Şili halkı başka bir şey söylüyor. Şili demokrasi güçleri için diktatörün gideceği günü saptamak zor...Ancak bu günü tayin edecek olan bugünkü mücadelenin daha da güçlendirilerek sürdürülmesidir. Bunun için Şili halkı **silahlı yığınsal mücadele de dahil her türlü eylem biçimini** kullanmaya hazırdır.

Türkiye Postası: Bu arada ABD nasıl bir girişimde bulunabilir?

J.Gonzales: Pinochet hala yerinde duruyorsa bunda en büyük rolü ABD emperyalizmi ve Şili silahlı kuvvetleri oynuyor. ABD bir taraftan insan haklan savunuculuğu yaparken, diğer taraftan da IMF kanalıyla diktatörü desteklemeye devam ediyor. Allende'nin iktidara geldiği ilk günden itibaren ABD, Şili büyük burjuvazisi ile sıkı bağlarını sürdürdü. Şimdi de ABD sefiri, sendika lideri Seguel de aralarında olmak üzere Pinochet'e muhalefet eden çeşitli kesimlerle konuşarak halkın nabzını ölçmeye çalışıyor. Esas olarak daha ılımlı liderlerle ilişki sürdürüyor. Bunların bir araya gelerek, demokratik rejime dönüş konusunda bir mutabakata varmalarını istiyor. ABD'nin sivil liderlere devredilmiş demokratik görünümlü bir hükümeti desteklemesi mümkündür. Henüz bu konuda bir açıklık olmamakla birlikte, ABD için önemli olan temelden değişiklik yaratacak bir halk idaresinin önlenmesidir.

Türkiye Postası: Size teşekkür ederken, son bir sözünüz var mı, onu öğrenmek isterdik.

J.Gonzales: Ben bir işçi ve komünist olarak halka olan, Şili halkına olan inancımı belirtmek isterim. Sadece halkın mücadelesi ile, **"akıl ve gücümüzle"** zafere ulaşacağız. Sadece Şili halkının değil, Türkiye halkının ve tüm diğer halkların mücadelesi ile...

Eski NATO generalleri ABD'ye seslendi

"Pershing-2 ve Cruise roketleri Avrupa'ya yerleştirilmesin. İnsanlık adına bunu yapmayın!"

- **Eski Savunma bakanı Mc Namara: Ben Sovyetler Birliği'nin Batı ülkeleri ile savaşmak istediğine inanmıyorum. NATO, roketler konusunda sorumsuz davranıyor.**
- **Eski NATO Generali İtalyan Senatörü Pasti: Tüm NATO belgeleri, Sovyetler'in SS-20 roketlerinin Avrupa'da silah eşitliğini bozduğu ve Avrupa'yı tehdit ettiği iddialarını yalanlıyor.**

Bugüne dek Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi planlanan Pershing-2 ve Cruise roketlerinin ABD'nin askersel üstünlük sağlama politikasının bir parçası olduğu, nükleer savaş tehlikesini arttırdığı, silahlanma yarışını körüklediği konularında çok şey söylendi ve yazıldı. Bu gerçekler, savaş taraftarı çevreler ve gericilik tarafından hep **"Sovyet propagandası"** olarak nitelendi. Emperyalizmin basın-yayın organlarında barış hareketi **"komünist"**-lerin işi olarak gösterilmeye çalışıldı.

Ancak bugün, Sovyet ajanlığından da, komünistliğinden de **"kuşku"** duymak ve söz etmek hiç mümkün olmayan bazı çevreler de, benzer savlarla Batı Avrupa'ya roketlerin yerleştirilmesine karşı çıkıyor ve bunların nükleer savaş tehlikesini arttırdığını söylüyorlar.

Eylül ayının ortalarında ABD'nin **"Foreign Affairs"** dergisinde yayınlanan bir makalede eski Amerikan Savunma Bakan'larından Robert S.Mc Namara, Avrupa'da yeni ABD roketlerine askersel bir gereksinim olmadığını savundu. 1961-1968 yılları arasında Pentagon'u yönetmiş olan Mc Namara, **"Ben Sovyetler Birliği'nin Batı ülkeleri ile savaşmak istediğine inanmıyorum"** diyerek, NATO'nun roketler kararı ile sorumsuzca davrandığına işaret etti. Roketlerin yerleştirilmesinin Batı medeniyetini tümüyle yokedebilecek nükleer bir savaş tehlikesini arttıracağını belirtti.

Birkaç ay önce NATO'da üst düzeyde

dırılamayacağına dayanarak roketlere karşı çıkıyor. Bastian'a göre, bugün ABD'nin stratejik ve taktik silahlar alanında belli ölçülerde üstünlüğe sahip olduğu koşullarda, Batı Avrupa'ya Pershing-2 ve Cruise roketlerinin yerleştirilmesi hem tehlikeli, hem de provokatif olacaktır. Bunun nedeni de, bu silahların ilk darbe silahları olmaları ve tüm özellikleri ile NATO'ya nükleer bir savaşı başlatmak için yeni olanaklar sağlamalarıdır.

Broşürde yeralan ve çeşitli kaynakların da desteklediği bilgilere göre, Pershing-2 ve Cruise roketleri ilk darbe silahlarıdır, çünkü saldırıya uğrayana savunma olanağı vermeyecek kadar hızlıdırlar ve hedefe isabet yetenekleri yüksektir. Tahrip gücü açısından da saldırıya uğrayanın gücünü toparlayıp, karşı bir eylemde bulunmasını önemli oranda azaltacak niteliktedirler.

Bu durumda ABD'nin orta menzilli yeni sistemlerinin planlandığı şekilde Batı Avrupa'ya yerleştirilmesiyle, NATO çevrelerinin iddia ettiği gibi NATO ile Varşova Paktı ülkeleri arasında askersel denge sağlanmış olmayacak, tam tersine Sovyetler Birliği'nin güvenliği açısından tehlikeli, yepyeni bir durum ortaya çıkacaktır. Yeni durumda ABD, Sovyetler Birliği'nin içlerine kadar girebilen silahlara sahip olduğu gibi, bu silahların kullanımında bundan böyle ABD ile Sovyetler Birliği arasında imzalanmış olan SALT-2 gibi silahsızlanma anlaşmalarına da uymak zorunda değildir. Öte yanda mevcut koşullarda Sovyetler Birliği'nin Batı'yı tehdit eden benzer silahları da yoktur.

Ya SS-20'ler?

ABD ve NATO çevrelerinin Batı Avrupa'ya yeni roketler yerleştirilmesinde gösterdikleri gerekçelerden biri, Sovyetler Birliği'nin Avrupa'daki SS-20'leridir. **"Oysa"** diyor Bastian, **"Sovyetler Birliği sınırsız sayıda SS-20 roketine sahip olsa bile, bunlarla sadece ABD'nin Avrupalı müttefiklerine yönelebilir. ABD'ye sonuç alıcı herhangi bir darbe indiremez. Buna karşın ABD, yeni yerleştirilecek nükleer sistemler ile kıtalararası nükleer potansiyeline hiç başvurmadan, Sovyetler Birliği'ne kesin sonuç alıcı darbeler indirebilir."**

Eski NATO generallerinden İtalyan senatörü Nino Pastı de, **"Euro-Missiles and the General Balance of NATO and Warshaw Pact Forces"** (Avrupa'da Roketler ve NATO ile Varşova Paktı'nın Genel Askersel Güç Dengesi) adlı broşüründe SS-20'lere karşı NATO'nun başlangıçtan beri izlediği tavrı anlatıyor. Pasti, NATO'nun Sovyetler Birliği'nin SS-20 roketlerinden daha 1976'da haberdar olduğunu söylüyor. Ancak NATO belgelerinin incelenmesiyle de ortaya çıkacağı gibi, SS-20'lere hiçbir NATO bildirgesinde yer verilmemiş ve bu roketlere karşı NATO hiçbir özel önlem almak gereksinimini duymamıştır. O yıllarda NATO toplantılarında daha çok üzerinde durulan konu geleneksel silahların geliştirilmesi ve nötron bombasıdır. Avrupa'daki mevcut silah potansiyeli çerçevesinde NATO, SS-20'leri Avrupa savunması açısından özel dikkate değer bulmamıştır.

1979 Mayis'ındaki Nükleer Planlama Grubu toplantısı sonuç bildirgesinde de SS-20'ler gündeme gelmiş, ancak bunlara karşı herhangi bir önlem alınmasından söz edilmemiş. öte yanda taktik silahların geliştirilmesi konusunun genel olarak silahlanmanın kontrolü çerçevesinde ele alınması kararlaştırılmıştır.

Ancak bundan tam üç ay sonra ABD, taktik silahların modernleştirlmesi konusunu, **daha önceki tüm silahsızlanma anlaşmalarını hiçe sayar biçimde,** stratejik silahların yerleştirilmesi konusunda baskı yapmaya dönüştürmüştür. ABD, Avrupa'lı müttefiklerini Pershing-2 ve Cruise roketlerinin yerleştirilmesi yönünde ikna etmeye çalışırken de, SS-20 roketlerinin Avrupa'yı tehdit ettiği ve Avrupa'daki nükleer silah dengesini Sovyetler Birliği lehine bozduğu konusu üzerinde durmuştu.

Senatör ve eski NATO generali Pasti, üç yıldır Avrupa'yı tehdit etmeyen ve silah dengesini bozmayan SS-20'lerin üç ayda tehdit eder hale gelemeyeceğini

Europeans cry "NO!"

American first-strike weapons on the doorstep of the Soviet Union are the most appropriate fuse for touching off a nuclear world war.

Americans, we beseech you:
Do not deploy Pershing II and Cruise Missiles in Europe! For the sake of humankind– Don't do it!

Former NATO Generals

Eski NATO generalleri, "ABD'nin Sovyetler Birliği'nin 'kapı eşiğine' yerleştireceği ilk darbe silahları nükleer bir dünya savaşı için ilk kıvılcımı oluşturabilir" dediler

Dünün NATO generali, bugünün barış savaşçısı NINO

lacağını belirtti.

Birkaç ay önce NATO'da üst düzeyde görevlerde çalışmış on kadar Avrupalı eski NATO generali de ABD'yi yeni roketler konusunda uyardılar. **"ABD'nin Sovyetler Birliği'nin 'kapı eşiğine' yerleştireceği bu ilk darbe silahları, nükleer bir dünya savaşı için ilk kıvılcımı oluşturabilir"** diyen generaller, Amerikan yönetiminden bu tür silahları yerleştirmekten vazgeçmesini istediler.

İlk darbe silahları

Bunlardan iki eski NATO generali, İtalyan senatörü Nino Pasti ve Almanya'da **"Yeşiller"**in milletvekili Gert Bastian, yeni roketlerin Avrupa güvenliği ve dünya barışı açısından içerdiği tehlikeleri açıklayan broşürler de yayınladılar. Gert Bastian, **"Nuclear War in Europe?"** (Avrupa'da Nükleer Savaş mı?) adlı broşüründe, yeni nükleer sistemlerin niteliklerine ve nükleer bir savaşın sınırlan-

Gert Bastian kimdir?

Federal Almanya 12. Tank Birliği Komutanı General Gert Bastian, 1979 yılı sonunda NATO'nun roketler konusundaki kararının yanlış olduğunu söyleyerek görevinden istifa etti. İstifa mektubunda Bastian, NATO'daki son gelişmeleri yumuşamayı bozucu ve NATO'nun kışkırtıcı bir biçimde yayılmasına yol açıcı olarak değerlendirdi. 20 bin askerin komutanlığını üstlenmiş bir kişi olarak bunu sessizlikle geçiştiremeyeceğini belirtti. Şimdi *"Yeşiller"*in milletvekili olan Bastian, barış eylemlerinde aktif görev alıyor.

Dünün NATO generali, bugünün barış savaşçısı NINO

PASTI Türkiye Postası'nın sorularını yanıtladı

NATO eski generallerinden Nino Pasti: "İlk savaş alanı Türkiye olabilir"

Türkiye Postası: NATO'nun görev alanının bugünkü sınırlarının ötesine genişletilmesi düşünülüyor. Bu durumda, NATO stratejisinde Türkiye'nin rolü ne olacak? Sizce, bir savaş halinde Türkiye ve Avrupa ne gibi tehlikelerle karşı karşıya kalacaklar?

Nino Pasti: Üzülerek belirteyim ki son zamanlarda NATO'nun sınırlarının genişletilmesi çabalarına tanık olmaktayız. Bu konu son Williamsburg toplantısında açıkça dile getirildi. NATO'nun bir savunma paktı olmayıp ABD'nin emrinde saldırgan bir pakt olduğu gerçeği dikkate alınırsa bu gelişmenin son derece tehlikeli olduğu anlaşılır. ABD, Avrupa'da sınırlı bir nükleer savaş hazırlığı içinde olduğunu açıkça söylüyor. Mesleki tecrübem bana nükleer savaşın sınırlandırılamayacağını gösteriyor. Yanıldığımı varsaysak bile bu savaşın öncelikle Avrupa'yı imha edeceği şüphesiz.

Bu durumda, Türkiye'nin konumu anahtar bir sorun. Çünkü haritaya baktığımızda, Türkiye'nin NATO Avrupa'sıyla Orta Doğu, Asya ve özellikle Hint Okyanusu arasında bir köprü oluşturduğunu görürüz. Bildiğiniz gibi bu bölgede ABD askeri güçlerini artırma çabası içinde. Bu durumda ABD'nin saldırgan planları gereği bazı özel önem taşıyan noktalar var. Akdeniz bunlardan biri. İtalyan olmam nedeniyle Akdeniz beni çok ilgilendiriyor; çünkü bildiğiniz gibi İtalya bir Akdeniz ülkesi ve Akdeniz'de geçen her olay ülkemizi doğrudan ilgilendiriyor. Türkiye'nin tüm harekat alanlarıyla ilişkili olması bu ülkeyi de özel önem taşıyan bir nokta durumuna getiriyor. Bu durum sonucu Akdeniz büyük bir tehlikenin içine itilmiş oluyor. Türkiye ise bu saldırgan mevzilenmenin merkezi noktasını oluşturduğundan bir savaş halinde imha edilecek ilk ülke oluyor. İlk savaş alanı şüphesiz Türkiye olacak. Modern silahların, nükleer silahların tahrip gücü göz önüne alındığında, her iki tarafın da atom silahlarının hedefi olmak tümüyle yok olmak anlamına gelir. Bu nedenle, Türkiye yönetiminin bu konuda karar alırken bu tehlikeyi gözönünde bulundurmasını isterdim.

Türkiye Postası: Günümüz koşullarında barış hareketi sizce neden önemlidir?

Nino Pasti: Daha önce de söylediğim gibi, nükleer savaş tehlikesi genel bir niteliği olan bir tehlikedir. Nükleer savaş genel, topyekün niteliği olan bir savaştır; çünkü nükleer silah **"topyekün"** imha silahıdır. Bu silah **"selektif"** değildir. Bu özellik, geleneksel silahlarla nükleer silahlar arasındaki başlıca farkı vücuda getirir. Nükleer savaş herkesi yok eder. Öyleyse bu herkes için bir sorundur ve tüm insanlık nükleer savaşa karşı, savaşın önlenmesi için çalışmalıdır.

Nino Pasti

İtalyan Hava Kuvvetleri'nin eski komutanlarından Nino Pasti, 1969'da emekliye ayrıldığında, NATO'da Avrupa Nükleer Faaliyetler Bölümü Komutan Yardımcısı idi. Pasti, 1976 yılından bu yana İtalyan Senatosu'nda bağımsız senatör olarak görevli. Bunun yanısıra, Avrupa'da savaş aleyhtarı bütün toplantılara, gösterilere, konferanslara aktif olarak katılıyor.

Bu konuda çok açık olmak istiyorum. Barış hareketleri bir ekonomik ya da politik rejim seçimi değildir. Barış mücadelesi insanlığın varlığının devamı için bir mücadeledir. Bu durumda herkes için geçerli çok önemli bir görevle karşı karşıyayız. Eğer bir nükleer savaş olursa, ister doğuda ister batıda, isterse kuzeyde yada güneyde olsun herkes imha olacak. İşte bu nedenledir ki barış hareketi, nükleer silahların yerleştirilmesine karşı hareket, genel bir silahlanmayı hedef almakla birlikte öncelikle nükleer bir silahsızlanmayı yada silahların kısıtlanmasını amaçlayan hareket tüm insanlık yararınadır. Bu hareketi yargılamak değil, ona yardımcı olmak gerekir.

Bugün Türkiye'de de barış hareketi yöneticilerini yargılamak barışı yargılamaktır. Böyle bir dava insanlığın nükleer imhası lehine çok vahim bir seçimdir. Bu nedenle Türkiye halkını ve yöneticilerini bu konuyu iyi düşünmeğe davet ediyorum.

Sözlerimi bitirirken, barış hareketinin, ABD propagandasının kamuoyunu yanıltmak için öne sürdüğü gibi, sol ve sağ, kuzey ve güney, doğu ve batı, yada bir dinle başka bir din arasında seçim yapması söz konusu değildir; söz konusu olan ölümle hayat arasında bir seçimdir ve hepimizin görevi hayatın yanında yer almaktır.

ları dengesini bozmayan SS-20'lerin üç ayda tehdit eder hale gelemeyeceğini tüm NATO dokümanlarının gösterdiğini belirtiyor. Bu dokümanlara göre SS-20'ler, Sovyetler Birliği'nin yirmi yıllık SS-4 ve SS-5 roketlerinin modernize edilmiş şeklinden başka birşey değildir. Kaldı ki bunların bir özelliği, yenilenmelerinde çok geç kalınmış olmasıdır. ABD'nin bu arada, çok daha kısa bir süre içinde Polaris 1, Polaris 2 ve Polaris 3 denizaltılarını, daha modern Poseidon, Trident 1 ve Trident 2 ile yenilemiş olduğu da bir gerçektir.

SS-20'ler, Sovyetler Birliği'nin SS-4 ve SS-5 roketlerinden, başlık sayısı, hedefe vurma gücü ve hareketli olmaları nedeniyle farklıdırlar. Ancak bu özelliklerin sağladığı avantajlar, toplam roket sayısı azaltılarak dengelenmiştir. Bunu da ABD uydularının daha başlangıçtan beri saptamış olması sözkonusudur.

NATO'nun eski generallerine göre, ABD'nin 1976'dan beri bildiği ve NATO belgelerine göre Avrupa'da nükleer silah dengesini bozmayan SS-20'lerin, birdenbire Avrupa'yı tehdit ettiklerinin ileri sürülmesi tümüyle gerçek dışıdır. Bu durumda da böyle bir iddia ancak ABD'nin ve savaş yanlısı çevrelerin Avrupa'ya yeni sistem saldırı silahlarını yerleştirmek amacıyla yürüttükleri propaganda kampanyasının bir parçası olabilir.

Ne anlama geliyor?

Eski NATO generallerinin barış hareketi içinde aktif olarak yer alması ve bizzat NATO belgelerine dayanarak savaş yanlısı çevrelerin iddialarını çürütmeleri iki önemli noktaya işaret ediyor. Bunlardan ilki, Avrupa'da savaş aleyhtarı hareketin, NATO'nun silahlanma politikalarını bizzat planlamış ve uygulamış olan bazı kişileri de kapsayacak kadar geniş boyutlara varmış olmasıdır. NATO generallerinden din adamlarına dek, politik görüşü ve ideolojisi ne olursa olsun, roketlerin yerleştirilmesine karşı çıkma noktasında birleşen bu insanlar, bugün barış hareketini Sovyetler Birliği'nin ve komünistlerin planlayıp, yürüttüğü konusunda yanıltıcı tezleri de boşa çıkarıyor.

Öte yandan, NATO generallerinin bu tür silahların Avrupa'da güvenliği ve dünyada barışı tehdit ettiği yönündeki uyarıları, tehlikenin ne kadar büyük olduğunu gösteriyor. Düne kadar NATO politikasının uygulayıcısı olarak hareket etmiş bu kişilerin yeni roketler konusundaki endişeleri, NATO'nun saldırgan politikasının bugün daha da tehlikeli boyutlara vardığına işaret ediyor.

Toprak Reformu Yasa Tasarısı Evren'in emriyle değiştirildi

Toprak Reformu'nun adı bile yasadan çıkartıldı

Danışma Meclisi (DM) Tarım Komisyonu'nda görüşülerek son şeklini alan "Tarım ve Toprak Reformu" yasa tasarısının adı bile değiştirildi ve içeriğine uygun olarak tasarıya "Tarım Reformu" adı verildi. Kenan Evren'in direktifi doğrultusunda son şeklini alan yasa tasarısının adının "Tarım Reformu" olarak değiştirilmesine gerekçe olarak, yasanın "toprak dağılımı"nı değil, "tarımsal üretimi arttırmayı" hedeflemesi gösterildi.

Ayrıca yasa tasarısında yapılan bir başka değişiklikle de, reform kapsamına giren arazilerin, kooperatif işletmeleri şeklindeki kullanımını öngören madde "komünist rejimlerdeki uygulamaya benzediği" gerekçesiyle tasarıdan çıkartıldı. Bunun yanında, tasarının 28. maddesine yeni bir fıkra eklenerek milletvekillerinin arazilerinin kamulaştırılamayacağı hükmü getirildi.

Öte yandan, yeni adıyla "Tarım Reformu" yasa tasarısında iki önemli değişiklik daha yapılarak tasarı iyice "kuşa çevrildi" ve böylece, eski şekliyle çok sınırlı da olsa büyük toprakları kamulaştırma ve topraksız köylüleri topraklandırma olanağı tümüyle ortadan kaldırılmış oldu. Yeni yapılan değişikliğe göre, "toprağını kiracı ve ortakçı kanalıyla işletenlerin" toprakları reform kapsamına girmeyecek ve kamulaştırılamayacak. Böylece, büyük toprak sahiplerinin ellerindeki toprakların belirli miktarını danışıklı döğüşle kiracı ve ortakçılara işletme ve toprakların reform dışı bırakılması olanağı sağlanmış oluyor.

Yasa tasarısında yapılan ikinci bir değişiklikle de, reform ve kamulaştırma dışı bırakılan toprakların miktarı büyük oranda arttırıldı. Sözgelimi, kamulaştırma dışı bırakılan toprakların büyüklüğü Adana'da 780 dönümden 1300 dönüme; Adıyaman'da 1020 dönümden 1700 dönüme ve Ağrı'da 324 dönümden 810 dönüme yükseltildi. Kamulaştırma dışı bırakılan toprak miktarını her ilde yükselten yeni değişikliğe göre Aydın ve İzmir illerinde 1300 dönümden büyük ve Eskişehir ilinde de 2500 dönümden büyük topraklar kamulaştırılabilecektir.

Yasa tasarısının adının "Tarım Reformu" olarak değiştirilmesine gerekçe olarak, yasanın toprak dağıtımını değil, tarımsal üretimi arttırmayı hedeflemesi gösterildi. Yasa tasarısında yapılan bir değişiklikle, reform kapsamına giren arazilerin kooperatif işletmeleri şeklinde kullanımını öngören madde "komünist rejimlerdeki uygulamaya benzediği" gerekçesiyle tasarıdan çıkartıldı. Ayrıca, tasarının 28. maddesine yeni bir fıkra eklenerek, milletvekillerine ait arazilerin kamulaştırılamayacağı hükmü getirildi.

Komisyon sözcüsü: Reform komünizm getirir

Bilindiği gibi, yaklaşık iki yıl kadar önce Ulusu hükümeti hazırladığı "Toprak ve Tarım Reformu" yasa tasarısını DM'ne sunmuş, ancak büyük toprak sahiplerinden gelen tepkiler üstüne geçtiğimiz yılın Mayıs ayında tasarıyı geri çekmişti. On beş ay sonra yeniden DM'ne sunulan tasarının ele alındığı Tarım Komisyonu'nun 15 Ağustos tarihli ilk toplantısında, komisyon sözcüsü Doğan Gürbüz "Toprak reformu köylünün arasına nifak sokmuştur. Bu da komünizmi getirir" diyerek, komisyonun büyük toprak sahiplerinin çıkarlarını koruyan kimselerden oluştuğunun açık kanıtını vermişti.

Önümüzdeki günlerde Danışma Meclisi'nde görüşülmeye başlanacak olan "Tarım Reformu" yasa tasarısının kamulaştırmaya ve toprak dağıtımına temel teşkil eden 26, 34 ve 35. maddelerine göre, reform ve toprak dağıtımı amacıyla ancak "verimli işletilmeyen" ya da "hiç işletilmeyen" topraklar kamulaştırılabilecektir. Yine ilgili tasarıya göre, kamulaştırmaya konu olan topraklar da, o günkü rayiç üzerinden bedelleri ödenerek kamulaştırılabilecektir.

Yasa tasarısında, "verimli işletilmeyen" ya da "hiç işletilmeyen" toprakların kamulaştırılabileceği hükmü getirilmekle, toprak reformu uygulaması fiilen olanaklı hale getirilmiş olmaktadır. Çünkü, toprağının elinden çıkmasını istemeyen hiç bir büyük toprak sahibi, toprağını verimsiz işletmeyecek; ya da, eğer ekim yapmadığı toprak-lar varsa, onları işletmeye açarak kamulaştırmayı engelleyebilecektir.

Türkiye'nin dış borçları beş trilyona yaklaştı

- **Yapılan sürekli devalüasyonlarla Türk parasının ABD doları karşısında değer kaybetmesi nedeniyle, bir yıl yedi ay içinde Türkiye'nin dış borçları yaklaşık 2,5 kat arttı.**

Yapılan sürekli devalüasyonlarla Türk parasının ABD doları karşısında değer kaybetmesi nedeniyle, Türkiye'nin dış ...

Ağustos ayında fiyat

ÖZLEM ÖZGÜR **Gündem**

Cadı kazanı

Şu an, Türkiye kapitalizminin kaynayan bir cadı kazanından farkı yok. Ekonomik ve sosyal yaşam, koskoca bir çelişkiler yumağı. Hem de çözümsüz ve çaresiz...Türkiye kapitalizmi, tarihinin hiç bir döneminde bu denli derin ve uzun süreli bir bunalımı yaşamadı. Hiç bir zaman, böylesi bir kargaşa, keskin ve sert çelişki ve çatışmalar birarada görülmedi...

Aylardır yazmış, çizmişim. Başkaları da yazmış, çizmiş. Bir yandan, sermayenin enine boyuna büyüyüp serpilmesinden, tekelleşmenin dört nala tırmanmasından, tekelci sermayenin ekonominin kumanda kulelerini ele geçirmesinden söz ediyoruz...

Bununla da kalmıyoruz. Tekellerin kasasına akan milyarlardan, artan kârlardan, cumhuriyet tarihi boyunca görülmemiş boyutta bir soygun ve sömürüden, içiçe geçmelerden, finans kapitale ve tekelci devlet kapitalizmine özgü gelişmelerden dem vuruyoruz. Açıkçası, tekelci sermayenin *"bir eli yağda, bir eli balda"* demeye getiriyoruz...

Bu bir çelişki değil midir? Bir yandan, tekelci sermayenin *"bir elinin yağda, öbür elinin de balda"* olduğundan söz et; öte yandan da, bazı büyük holdinglerin, büyük işletmelerin iflas bayrağını çektiğine ilişkin basında çarşaf çarşaf haberler yer alsın. Evet, bu bir çelişki değil midir? Bu durumu nasıl açıklayacağız?

Değişik bir bakışla, bu soruya tam tersinden yaklaşılabilir. Türkiye'de *"24 Ocak Kararları"* ve cuntanın üç yıldır uyguladığı ekonomi politikaları, tekelci sermayenin bile çıkarlarına aykırıdır (!) Ve de, bu politikalardan toplumun bütün sınıf ve katmanlarının yanısıra, işbirlikçi tekelci sermaye bile şikayetçidir (!) Tekelci sermayenin en kodamanlarından bile feryatlar, figanlar yükselmektedir (!) Neden olmasın? Adamlar batmıyor mu?

O zaman, geriye yalnızca emperyalizm olgusu kalıyor. Adına ABD diyelim, OECD diyelim, AET diyelim, Dünya Bankası diyelim, isterseniz en güzeli IMF diyelim...İşte bunlar istiyor, bunlar bastırıyor, cunta da uyguluyor, uygulamaya mecbur kalıyor (!) Türkiye'de toplumun bütün kesimleri, bütün sınıfları, bütün katmanları, hatta ve hatta tekelci sermayenin en kodamanlarının bile uygulanan bu ekonomi politikalarına karşı olmalarına rağmen...

Mesele böyle konabilir mi? Türkiye'de ekonomi politikalarının özü, cuntanın programı, tek başına emperyalizmle açıklanabilir mi? Emperyalizm, dünyanın neresinde ve ne zaman, yerli işbirlikçilerinin çıkarına olmayan bir program dayatabilmiştir? Böyle bir dayatma uygulanabilir mi? İşçi sınıfı biliminin en temel kavramlarından birisi olan "işbirlikçi"lik Türkiye kapitalizminde havada mı kalmaktadır? Elbette ki, hayır...

Türkiye'de *"24 Ocak Kararları"* doğrultusunda uygulanan ekonomi politikaları, cuntanın ekonomik programı, emperyalizmle işbirlikçi tekelci sermayenin, bunların en kodamanlarının ortak çıkarlarını temsil eden, tam bir mutabakat halinde oldukları politikalardır. Aksi durumda; yani işbirlikçi tekelci sermayenin, özellikle onun en etli-butlu kesimlerinin çıkarlarına aykırı olan hiç bir politika, Türkiye'de uygulanamaz...

O zaman başa, başta sorduğumuz soruya dönelim. Nasıl oluyor da...

Ağustos ayında fiyat artışları rekor kırdı

● **Dört kişilik bir ailenin mutfak gideri, Ağustos ayında 1.230 lira artarak 30 bin 855 liraya yükseldi.**

Temmuz ayında 29 bin 625 lira olan dört kişilik bir ailenin mutfak gideri, Ağustos ayında 1,230 lira artarak 30 bin 855 liraya yükseldi. 2 Eylül 1983 tarihli *Günaydın* Gazetesi'nde yayınlanan istatistiklere göre, Ağustos ayında mutfak giderleri yüzde 4,2 oranında arttı ve böylece son bir yıl içinde aylık fiyat artış rekoru Ağustos ayında kırılmış oldu.

Öte yandan, resmi istatistikler, enflasyon oranının yüzde 25-30'larda seyrettiğini gösterirken, son bir yıl içinde temel gıda maddelerinin fiyatları yüzde 30 ile yüzde 88 oranında artış gösterdi. Sözgelimi, son bir yılda süt fiyatları yüzde 62, Sana yağının fiyatı yüzde 63, salçanın fiyatı yüzde 50, fasulyenin fiyatı yüzde 50 ve etin fiyatı ise yüzde 88 arttı.

Aylık asgari ücretin 10 bin 700 lira olduğu Türkiye'de, dört kişilik bir ailenin iki ferdinin asgari ücretle iş bulabilip çalıştıkları düşünülse bile, ellerine geçen toplam aylık gelir, ancak 21 bin 400 lira etmektedir. Bu miktar, görüldüğü gibi mutfak giderlerini bile karşılayamamaktadır. Ayrıca, temel gıda maddelerinin fiyatlarının ulaştığı düzey, aylık asgari ücretle karşılaştırıldığında, ortaya "ilginç" bir durum çıkmaktadır:

● Sözgelimi, Türkiye'de bir kilo etin fiyatı 900 liradır. Bu durumda, asgari ücretle çalışan bir işçinin aylık geliriyle, ancak 12 kilo et alınabilmektedir.

● Bir kilo beyaz peynirin kilosu 500 liradır. Bu durumda, asgari ücretle çalışan bir işçinin aylık geliriyle, ancak 21 kilo 400 gram beyaz peynir alınabilmektedir.

● Aynı şekilde, Türkiye'de bir kilo kuru fasulyenin fiyatı 190 liradır. Bu durumda, asgari ücretle çalışan bir işçinin aylık geliriyle ancak 56 kilo kuru fasulye alınabilmektedir.

● Türkiye'de bir kilo sucuğun fiyatı 1,150 liradır. Bu durumda, asgari ücretle çalışan bir işçinin aylık geliriyle, ancak 9 kilo sucuk alınabilmektedir.

BAZI GIDA MADDELERİNİN FİYATLARINDAKİ ARTIŞLAR

Malın cinsi	Eylül 1982	Eylül 1983	Artış yüzde
Sana yağı	160	260	63
Süt	105	170	62
Yumurta	9	13	44
Sucuk	800	1.150	44
Salça	140	210	50
Çay	500	650	30
Fasulye	90	135	50
Kabak	50	75	50
Şeftali	80	130	63
Üzüm	50	80	60

parasının ABD doları karşısında değer kaybetmesi nedeniyle, Türkiye'nin dış borçları yaklaşık 2,5 kat artarak beş trilyon liraya yaklaştı. 1982 yılı başında Türkiye'nin dolarla ödenecek dış borçlarının tutarı 20 milyar 449 milyon dolardı. Bir dolar 1982 başında 100 lira olduğundan, bu tarihte Türkiye'nin TL cinsinden dış borçlarının toplamı 2 trilyon 45 milyar lira tutuyordu.

11 Ağustos 1983 tarihinde bir ABD doları 234 lira 5 kuruşa yükseldi. Böylece, Türkiye'nin dış borç tutarı bir yıl yedi ay gibi kısa bir sürede yaklaşık 2,5 kat artarak 4 trilyon 786 milyar liraya yükselmiş oldu.

Tarım ürününde peşin ödeme askıya alındı

4 Ağustos 1983 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan pamuk, fındık, ayçiçeği incir ve kuruüzüm taban fiyatlarına ilişkin Hükümet Kararı'nda, **"bedellerin üreticiye peşin ödenmesi esastır"** denilmesine rağmen, devlet tarafından üreticiden satınalınan ürünlerin bedellerinin ödenmediği belirtildi. 9 Eylül tarihli **Cumhuriyet** gazetesinin verdiği habere göre, alımı yapılan tarım ürünlerinin bazılarının bedellerinin bir bölümü için ödeme yapılırken, Fiskobirlik, Trakyabirlik ve Tariş aldığı ürünlere karşılık henüz hiçbir ödemede bulunmadı.

çıkarlarına aykırı olan hiç bir politika, Türkiye'de uygulanamaz...

O zaman başa, başta sorduğumuz soruya dönelim. Nasıl oluyor da, *"tekellerin bir eli yağda, öbür eli balda"* ise, bunların bir bölümü iflas bayrağını çekiyor? Bu bir çelişki değil midir? Değildir...

Şundan: Bir kere, tekelci sermaye bu programla, hem krizin yükünü yığınların sırtına yıkmak ve hem de, bunalımı aşmak istiyor. Programın birinci yanı başarıldı...Yani, bunalımın yükü, yığınların sırtına yıkıldı. Ama ikinci yanı başarılamıyor. Bunalımdan *"çıkış yolu"* bulunamıyor. Ve krizin derinliği, sermaye sınıfının belli kesimlerini ve hatta tekellerin bile bir bölümünü, derinden sarsıyor. Onların batmasına neden oluyor. Ama, hiç unutmamak gerekir ki, kriz sistem olarak sermayenin tümünü, tekelci sermayenin bütününü sarmaz, saramaz...

Çünkü, kapitalizmde birileri batarken, birileri çıkar...Kimileri kaybederken, kimileri kazanır. Aksi durumda, sistem batar, Türkiye kapitalizmi kendiliğinden çöker. Kapitalizmin kendiliğinden çöktüğü, hiç bir zaman görülmedi. Bundan böyle de görülmeyecek...

O zaman geriye şu sorular kalıyor: Genel olarak sermayenin ve özel olarak da tekelci sermayenin hangi kesimleri bunalım içindedir ve bunun nedeni nedir? Tekelci sermayenin içinde *"tuzu kuru"* olanlar, krizden olumsuz etkilenmeyenler, uygulanan ekonomi politikalarından çıkarı olanlar var mıdır? Varsa, bunlar kimlerdir?

Bu ve benzeri soruların yanıtlarını, önümüzdeki sayılarda somut örneklerle işleyeceğim. Ama şimdiden şu kadarını söyleyeyim. Genel olarak, orta ve küçük boy sermayenin yanında, tekelci sermayenin belli kesimleri, bir kaç nedenle krizden büyük çapta etkileniyor ve kepenk indirmenin eşiğinde yaşıyor. Nedenleri şunlar: Yüzde 70'leri aşan faiz oranı, kredi ve sermaye kıtlığının yanısıra, pazar yetersizliği...

"Tuzu kuru" olanlara gelince: Türkiye'de bütün gelir dağılımı araştırmaları, bütün olarak *"köylülük"*'ün, işçi sınıfının, orta katmanların, memurların, esnaf ve zanaatkarların, gerçek gelir düzeylerinin sürekli gerilediğini gösteriyor. Hem de cumhuriyet tarihinin hiç bir döneminde görülmedik boyutlarda...Bu paralar benim cebime girmediğine göre, nerelere gidiyor dersiniz? Sahi, paralar nerede? Söyleyelim: *"Tuzu kuru"* olanlarda...Bunların kimler olduğunu da, yeri geldikçe bir bir göstereceğiz...

1982'de devler yine "altın" yıl yaşadı

Büyük şirketlerin kâr oranı yüzde 37 arttı

● **Bir önceki yıla oranla karlarını ve cirolarını en yüksek oranda artıran firmaların başında, otomobil, lastik, gıda, içki ve tütün sanayiinde çalışan şirketler geliyor.**

İstanbul Sanayi Odası tarafından yayınlanan verilere göre, bir önceki yıla oranla 1982 yılında Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin hem karlılık oranları ve hem de cirolarında önemli artışlar oldu. Nitekim, ilgili şirketlerin 1981 yılında 2 trilyon 673 milyar lira olan ciroları (yıllık satış miktarı), 1982 yılında yüzde 31 oranında artarak 3 trilyon 495 milyar liraya yükseldi.

Aynı şekilde, 1981 yılında en büyük 500 şirketin 153 milyar 729 milyon lira olan toplam net karları, 1982 yılında yüzde 37 oranında artarak 210 milyar 108 milyon liraya yükseldi.

Öte yandan, bir önceki yıla oranla karlarını ve cirolarını en yüksek oranda artıran firmaların başında, otomobil, lastik, gıda, içki ve tütün sanayiinde çalışan şirketlerin geldiği açıklandı. Buna göre otomotiv endüstrisinde çalışan 12 şirketin cirosu yüzde 66 artarak 91 milyar liradan 151 milyar liraya yükseldi. Aynı şekilde, bu firmaların karları da bir önceki yıla oranla yüzde 148 artarak 5 milyar 349 milyon liradan 13 milyar 244 milyon liraya tırmandı.

Bunun yanında, dört otomobil lastiği firmasının cirosu 1982'de yüzde 45 artarak, 41 milyar 451 milyon liradan 61 milyar 649 milyon liraya yükseldi. Aynı şekilde, bu firmaların karları da yüzde 87 artarak 5 milyar 113 milyon liradan 9 milyar 572 milyon liraya fırladı. Ayrıca, 1981 yılında karlılığında artış görülmeyen gıda, içki ve tütün sanayiinde çalışan büyük firmaların kar oranları 1982 yılında yüzde 76 oranında artış gösterdi.

Öte yandan, İstanbul Sanayi Odası'nın verilerine göre, Türkiye'nin en büyük 500 firmasının 63'ünü kamu kuruluşları ve geri kalan 427'sini de özel kesime ait işletmeler oluşturdu. Toplam 3 trilyon 495 milyar lira olan yıllık cironun yüzde 47'sini kamu kuruluşları ve geri kalan yüzde 53'ünü de özel kesim kuruluşları gerçekleştirdi.

Sayfa 12

El bilir ki sen menimsen
Yurdum yuvam meskenimsen
Anam, doğma vetenimsen
Ayrılar mı gönül candan
Azerbaycan Azerbaycan

Men bir uşak, sen bir ana
Odur ki bağlıyam sana
Hangi semte, hangi yana
Hey uçsam da yuvam sensen
Elim, gönül obam sensen...

İzinden dönen gurbetçiler, gördüklerini, , duyduklarını, yaşadıklarını... faşizmin

'Emrediyorum, sev be

Koca Nazım'ın can dostu büyük Azeri şairi Samet Vurgun, yurdu üstüne böyle söylemiş. Sanki bizim için söylemiş. *"Hangi semte, hangi yana hey uçsak da"*, yurdumuz başka bizim. Türkiyemiz, anavatan, *"uğruna ölümlere gidip geldiğimiz."* Göller diyarı. Yedigöllerden Hozapin gölüne, Beyşehir gölünden Gelin gölüne, derinli dayazlı, içi elvan elvan balıklı... Dağları ayrı bir güzellikte. Berli-bezekli, yarlı-yaraşıklı... Bahar gelende yasemenlerin, yarpuzların, dağ nevrozlarının açtığı, çiçek çiçeği çağırdığı dağları. Çınarların, meşelerin, huş ağaçlarının, çamların kuşattığı... Reçine kokulu ülkemiz. Bozkırlarını, çıplaklığını, ırmaklarını, turna gözlü pınarlarını, her bir şeyini sevdiğimiz. Yüz milyon insanı rahat rahat barındıracak topraklarında aç bilaç, kapı kapı savrulup gezeriz. Gezsek de: *"...anam, doğma vetenimsen"* der, ilk fırsatta oraya, doğduğumuz yere uçup gideriz. *"Vatan doğduğun yer değil, doyduğun yerdir"* demişler. Bize göre yalan söylemişler. Hangi toprak doğurduğunu doyurmaz ki... Haramiler eline, düşman eline düşmüş olmasın yeter ki. Onlardan *"elaman"* demesin. Onların eline düşse de yüreğimiz orada, o güzel ülkemizde çarpar. İlk fırsatta uçup gideriz. Gidemeyenlerin yüreği gidenlere yoldaşlık eder. Gidenler dört gözle beklenir. Bu yaz da beklenenlerin çoğu yürekleri dağlanarak döndüler. Bunlardan birçok kişiyle görüştük, söyleştik. Hepsinin anlattıkları birbirinin benzeri. İçlerinden bazılarını seçip özetleyerek kaleme aldık.
Görelim ne diyorlar:

Yoksulluk herkesin belini bükmüş

– Beş hafta kaldım Türkiye'de, diyor **Zahir**, Sivas'lıyım. Köyde ahır ve samanlık yaptırıyorum. İnşaatla uğraştım. Oniki yıldır buradayım, geri döneceğim. Her iki yılda böyle diyorum, evdeki hesap çarşıya uymuyor. Ekonomiyi düzeltiyoruz diyor askeri hükümet. Yalan söylüyor. Yine inşaatı bitireceğim diye gittim, gene yarım kaldı. Bir torba çimento 500-550 liraya fırlamış. Hiç akıl alır mı? Gene geri döndüm. İki yıl daha geçecek.

Zahir, İslam yanlısı bir maden işçisi. Humeyni'yi çok seviyor:

– Bize de bir Humeyni gerek, diyor, gerek ki, Amerika'yı, NATO'yu silip süpürsün. Bizim belimizi onlar kırdı. Şimdi de tutturmuşlar ziraata yönelin!.. Neden? Nedeni açık...

– Peki köyde durum nasıl?

– Nasıl olacak? Yoksulluk herkesin beli- bir de pahalı ki abim, üçbin mark bozdurduk. Bir ay içinde özümüzü buraya zor attık. Neye verdik, ne aldık? İnan hiçbirşey! Sadece yoksul bir yakınımıza onbin lira, o kadar.

Aysel bir madencinin eşi. Gene o lezzetli mi lezzetli yemeklerini hazırlamış. Kavurma, karnıyarık, börek... Daha neler neler... Hem yiyor, hem söyleşiyoruz. Tabaklarımız boşaldıkça başka bir yemekle dolduruyor. Onun eksik bıraktıklarını çocuklar tamamlıyor. Birçok konuya değiniyoruz. Çocuklarla yaptığımız söyleşi de var.

Yemekten sonra gidip albümü aldılar. Hem ona resimler yerleştiriyorlar, hem de sorularımızı yanıtlıyorlar.

– Köyde de çocukların böyle albümleri var mıydı?

– Yok, diyor **Süheyla.**

– Oyuncakları?

– Bazılarına biz götürdük, bazılarının vardı. Çoğularının yok.

– Peki neyle oynuyorlar?

~~Leyla~~ atılıyor hemen:

hammülleri yok. Gençler de bunun çok iyi bilincinde. Onun için askeri yönetimle barışık tek gence rastlamadım. Nasıl rastlarsınız? En doğal haklarını bile kullanamıyorlar. Yüzde 80'inden çoğu işsiz, yoksulluğa terkedilmişler. Baba ana harçlık verirlerse, biryerde oturup bir çay içebiliyorlar. Yoksa tek kuruş gelirleri yok. Tutuklulara yapılan işkencelerin hepsini biliyorlar. Buna karşın korkuları yok. **"Bu açlıktan, işsizlikten büyük işkence olur mu?"** diyorlar. Sık sık biraraya toplanıyor, aralarında tartışıyor: **"Ilk fırsatta dövüşeceğiz!"** demekten çekinmiyorlar.

Gençlerin bir başka sorununa değinmek istiyorum:

Bir düğün bir milyon

– Bir akrabamızı evlendirmek istedik. Kız sahibi de yakınımız. En ucuz bir düğün yapmayı hesapladık. Altından kalkılır gibi değil. İşte size bir hesap:

arkadaşımı durdurdular: **"Bu sabah sana ceza kesmiş miydik?"** diye sordular. Birine benzetmişler. O da **"yok"** deyince, **"ver bakalım 1500 lira ceza"** deyip kestiler. Nedenini sormak bile mümkün değil. Böylece trafiği bir ölçüde düzeltmişler.

Dört ayda iki kilo et

Sayiden çocuklarıyla birlikte Türkiye'ye gitmişti. Dört ay kaldı. Yaz döneminin bitmesiyle tekrar geri geldi. Yüzü incelmiş, gözleri çukura kaçmış gibiydi.

– Zayıflamışsın Sayiden, dedik.

– Dört ayda iki kilo et yersen öyle olur abi, dedi. Üstelik Almanya'dan gitmiştik, iki kere zor et alabildik. Bir de komşuları düşün. Yılda bir kere bile alamayanlar var. Bir zamanlar bayramdan bayrama et ye-

LEYLA ve SÜ...
Federal Almanya'da yetişmiş iki Türk çocuğu. İy... görüyorlar... Ve bu iki küçücük çocuk, Türkiye'de... olduklarının bilincinde... Hem...

Çar ordusu, Cunta'nın ordusu

Askerlik yapan herkes orduda hepimize karşı böyle davranıldığını bilir. Ancak Cunta'nın gelişiyle bu onur kırıcı, gençleri kişiliksizleştirici davranışlar daha da yoğunluk kazanmış. Yalnız buradan askere gidenlere daha yumuşak davranıyorlar. O da döviz geliyor ve dışarda anlatılırsa daha da rezil oluruz diye korkuyorlar.

Bundan 177 yıl önce 1806 yılındaki Çar ordusuyla, şimdiki Türk ordusu arasında bir kıyaslama yapabilmek için Tolstoy'un **"Savaş ve Barış"** adlı ölmez yapıtında, bir

– Nasıl olacak? Yoksulluk herkesin belini bükmüş. Perişan! Bir kilo şeker 120 lira. Köylü hangi geliriyle alsın?

– Sence hiçbir şey yapmadı mı Cunta? Köyde yaptıkları hissedilmiyor mu?

– Terörü önledik diyorlar hergün. Zaten bizim köyde terör yoktu ki, ne hissedilsin!

– Yani Cunta'yı hiç seven yok mu?

– Var tabi. Herkes seviyor.

– Nasıl?

– Silahını kafama dayar **"Emrediyorum, sev beni!"** dersen, ne demeye hakkım olur? Mecbur olurum sevmeye.

– Köylüler bu zoraki sevgiyi tartışmıyorlar mı?

– Birbirlerine güvenenler özaralarında tartışıyorlar. Bin yıllık köyün içine bile korku girmiş. Biri ihbar eder diye çekiniyor, her yerde tartışmıyorlar.

Sosyal Danışman İsmet biraz daha ayrı görüşte:

– Cunta büyük şehirlerde göze çarpan önlemler almış. Örneğin trafiği belli ölçüde düzeltmiş. Taksilere saat koydurmuş. Biraz sıra bekliyorsun ama, binince şöför saati açmak zorunda. Belli bir fiyat. İstanbul'da otobüsler de öyle. Nereye gitsen 20 lira. Devlet dairelerinde açıktan rüşvet almayı önlemiş. Memurlar işinizi korkuyla yapıyorlar. Her dairenin başına bir subay koymuşlar. Tabii bu tip önlemler günübirlik düşünen yurttaşlara bir rahatlama getirmiş. Ve **"terör de kalktı, pahalılık varsa da canımızdan değerli değil ya"** diyorlar, hoşnut görünüyorlar.

– Geçimleri nasıl?

– Orta kesimi, esnafı çökertmiş, yok etmişler. İflaslar birbirini izliyor... Akrabalarımdan biri 1968 yılında **"canlı hayvan alıp-satacağım"** diye ticaret odasına yazılmış. İki yıl sürdürmüş, sermayesizlikten bırakmış. Kaydını sildirmeyi de unutmuş. Şimdi 780 bin lira vergi istiyorlar. İki de bir karakola çağrılıyor. Adam bedenini satsa bile bunu ödeme olanağı yok. Fakat derdini anlatacağı, şikayet edeceği tek organ da yok.

Pirincin tohumluğu 100, kendi 90 lira

– Hele köylüleri hiç sorma, diyor **Aysel**, ellerine aylık beş para geçmiyor. Geçimleri çok dar, bu yıl pirincin tohumluğunu 100 liradan almışlar. Dünyanın emeğini verdikten sonra ürettiklerini 90 liradan satmışlar. Verilen emeğe değmemiş. Hayat

leyla atılıyor hemen:

– Beştaş, küdü, gizlenpaç...

– Bir de tutmaca, diye tamamlıyor Süheyla.

– Siz de oynadınız mı?

– Biz de çok oynadık.

– Giysileri ayakkabıları nasıl? Renkli boyaları, kalemleri var mı?

– Pantolonlarında yamalıklar var çoğunun. Ayakkabı yerine lastik giyiniyorlar. Boyalı kalemleri de yok.

– Demin albüm almaya giderken çikolata da aldınız. Orada çocuklar yiyorlar mı?

– Bayramda şeker yediler biraz...

Cuntanın gözünde gençler toptan suçlu

Sözü çocuklara vermişken, gençlerimiz ne diyorlar? Geleceğimiz, gözbebeklerimiz, üstlerine titremek zorunda olduğumuz insanlar. Onları öylesine güvencesiz, öylesine sonu belirsiz bir yola ittiler ki, bunu birkaç satırla anlatmak olası mı? Başlıbaşına inceleme, araştırma, röportaj konuları... Konuları ya, gene de biz bir gencin, A.C.'nin anlattıklarına kulak verelim:

– Gençlerimize yurdumuz koca bir zindan olmuş. Cunta'nın gözünde gençler toptan suçlu. Gençlerin varlığına bile ta-

SİVASLI ZAHİR...
Silahı kafama dayar, "Emrediyorum sev beni!" derse, ne demeye hakkım olur? Mecbur olurum sevmeye...

lır gibi değil. İşte size bir hesap:

200 bin lira başlık parası,
200 bin lira 8 altın,
192 bin lira 4 bilezik,
120 bin lira çamaşır, düğün elbiseleri, sandık vs.,
300 bin lira düğün masrafları.

Toplam hesap bir milyon TL'sını geçiyor. Nasıl evlenecek? Mümkün mü? Kız babası bir de gardolap, karyola, koltuk, dikiş makinası isteyince genç akraba telefon edip bu evlenme işinden vazgeçtiğini söylemek zorunda kaldı. Kızları kaçırmaktan başka olanak yok. Eee tüm kızlar da kaçmıyorlar ki... Kaçmaları da aslında belalı. Kız sahipleri düşmanlık güdüyorlar. Zorunlu olarak yaşlılar araya girip barıştırıyorlar. Bu barışma parası daha pahalı...

Büyük bir hasretle gittiğimiz ülkemizde, diyor **Nazmiye**, bize ilgi gösteren tek kuruluş bankalar!.. İçeri girdin de **"Mark bozduracağım"** dedin mi, **"Buyurun hanımefendi, beyefendi"**ler başlıyor. Yer gösteriyorlar, oturuyorsunuz. Sigara tutuyor, çaylar ısmarlıyorlar. Bir tatlı dil, bir şirin dil döküyorlar, demeyin gitsin. Doğrusu ben de bankaların tadını çıkardım. Çarşıya çıkanda biraz bozduruyordum, yorulduktan sonra başka bir bankaya giriyordum. Hem oturuyor, dinleniyor, çayımı içiyor, azıcık daha bozduruyordum. Çünkü başka hangi daireye gitsek bize köpek davranışında bulunuyorlardı. Hele o polislerle, askerlerle karşılaşmalar yok mu? İnsan onurunu kırmak için ne varsa yapıyorlar. Bir örnek: İş ve İşçi Bulma Kurumu'na çıkış almak için gitmiştik. Yaz dönemi, kalabalık. Polisler bağıra-çağıra, küfür ede ede sıraya sokuyorlardı. Bir ara sıra bozulmuştu. Polisler gene ağza alınmaz sövgülerle itmeye başladılar. İçlerinden biri: **"Sövmeden söyleseniz gene sıraya gireriz"** dedi. Dediğine de pişman oldu. Üstüne çullanarak tokatladılar **"Ulan adam mı oldunuz!"** diye bas bas bağırarak, yerinden çıkarıp en arkaya ittiler. Kimse sesini çıkarmadı.

Günde yüz ceza

Söz polislerden açılmışken, aynı konuya değinen **metal işçisi Bayram**'ın söylediklerine yer verelim.

– Kardeşim, her an ceza kesiyorlar. Yolda giderken sağa baktın ceza, sola baktın ceza. Bir yakınım olan polis anlattı, her polis memuruna günde yüz ceza kesmesi şart koşulmuş. Eğer yüz ceza getirmedi mi primlerini alamıyorlarmış. Bu nedenle ceza yemekten kurtulmak oldukça zor. Bir

SAYİDEN...
Dört ayda iki kilocuk et yersen sen de zayıflarsın ağabey.

nirdi. Şimdi?.. Herkes kurban kesmiyor ki... Kesenlerin kurbanları da herkese yetmiyor.

– Peki besinsizlikten hasta olmuyorlar mı?

– Olmazlar mı? Örneğin bizim Ordu'da sağlığından şikayeti olmayan kadın yok. Ama yataklara düşmeyince kimse doktora gidemiyor. Nasıl gitsin? Bir komşumuzun çocuğunun eline kaynar su döküldü, onbir gün hastanede yattı, 40 bin lira ödediler. Bir işçinin üç aylığı eder bu. Öyle olur olmaz doktora gidilir mi? Köy yerinde diş çekenler vardır. Onlara bir diş çektiriyorsun, 500 lira. Hem canın yanıyor, hem de para ödüyorsun. Üstelik kendileri ne doktor ne de sağlık memuru.

– Babamı safra kesesinden ameliyat ettirdik, tam 400 bin lira ödemek zorunda kaldık, diyor **Zehra**. Babası iyileştikten sonra güzel İstanbul'umuzdan başlamış, Antalya'ya dek gidip gelmiş. Orada da burada da hali vakti yerinde olanlardan bir arkadaş. Gezdikçe, gördükçe şaşmış. Anlattıkça gene şaşıyor:

– En kötü ev kirası 20-25 bin lira. 10-15 bin lira aylık alan bir işçi nasıl öder bunu? O kadar işsiz güçsüz insan ne yapar?

Zehra sanki özüyle söyleşiyor, gözleri dalgın. En ilginci de gezdiği tatil yerlerinde bir takım subay ve assubaylara raslamış. Onlarla söyleşme fırsatı bulmuş.

– Başlangıçta biz de bu generallerin birşeyler yapacaklarını sandık, ama fena aldandık, demişler. Halka çok eziyet ettiriyorlar, pahalılık fırlayıp gitti. Çift gelirimiz yoksa biz de geçim darlığı çekiyoruz. Yani onlarında birçoğu hoşnut değil, diyor Zehra.

A.C. askerden izine gelen genç arkadaşlarının sözlerini şöyle aktarıyor:

– Komutanlara karşı müthiş kin duyuyoruz diyorlar. Askeri kışlalar birer zulümevi. Gecede 8-9 kere tekme tokatla uyandırılıyor, sövgülerle nöbete dikiliyoruz. Bizi zorla Kürt köylerini basmaya götürdüler. Irak baskınında radyo ve televizyonda haber çıkmadı. Olanlar halkımızdan gizlendi. Subaylar **"sizin ananızı, karınızı..."** diye söze başlıyorlar, insanın aklına gelemiyecek küfürler ediyorlar. Küfür kültürleri o kadar zengin ki...

"Savaş ve Barış" adlı ölmez yapıtında, bir generalin orduyu ziyareti sırasında geçen

NAZMİYE...
Bir düğün bir milyon lira, kızları kaçırmaktan başka çare kalmamış. Ama barış parası daha da çok oluyor...

AYSEL
Bu yıl pirincin tohumluğunu 100 liradan almış

...in pençesindeki Türkiye'yi anlatıyor...

...eni!...'

Röportaj:
Yücel FEYZİOĞLU

...ve SÜHEYLA
...uğu. İyi besleniyor, iyi eğleniyor ve iyi bir eğitim ...rkiye'deki yaşıtlarının bunlardan pek azına sahip ...... Hem de yetişkinler kadar...

şu küçük olayı aktarmaktan kendimizi alamadık: "**...Sırtında koyu maviye çalan bir kaput olan Dolohov'a yaklaşmadan önce, ona hemen hemen beş kişi kaldığı bir sırada, acı duyuyormuş gibi bir sesle:**

– Ne biçim duruyorsun? Ayağın nerede? Nerede ayağın? **diye bağırmaya başladı.**

Dolohov, büktüğü ayağını ağır ağır düzeltti ve aydınlık, küstah bir bakışla generalin yüzüne baktı.

– Ne diye mavi kaput giydin? Defol! Başçavuş! Değiştir şu hay...

Ama sözünü bitiremedi. Dolohov hemen atıldı:

– Emrinizi yerine getirmek zorundayım ama, bunlara boyun eğmek... **diye söze**

...ve başka izincilerin izlenimlerinden bir demet

Derleyen:
Soner GÜRLER

İstanbul'a kadar rahat geldim sayılır. Tam şehrin girişinde lambalar var. Lamba kırmızı, durdum. Arkamdan gelen otobüs çıktı arabanın üstüne.

Arabayı götürmediğim tamirci kalmadı, yedek parçası yok, çekiçlenmiyor da bu namussuz. Resimlerini çektirdim, bak bir kere, arkadaki saçlar olduğu gibi yırtılmış. Kusura bakma, onun için sana gece yarısından sonra telefon ettim, hiç olmazsa ADAC üzerinden göndert diye.

Parçalar yarım günde gelmiş, ama gümrükten çıkaramıyoruz. Üç tam gün uğraştım, olmadı. Dediler ki, bir komisyoncuya git. Gittik. Önce para verdik, gümrük rüşvetlerini de tabii. Beşinci gün parçalar çekildi havaalanının gümrüğünden.

Arabayı yaptırdık ama, eski parçaların gümrüğe verilmesi lazım, çünkü girenleri bir kere pasaporta yazdılar. Gitmediğim gümrük yeri kalmadı. Hepsi bir formül veriyor, "doldur, imzala, sonra ver, git altı ay bekle" diyor. Benim iznimin bitmesine kalmış iki hafta.

Kolayını bulduk. Kapıkule'de teslim edilmiş o kırık yırtık parçalar. Ama araba ufak, ne yapacağız? Bavulları evde bıraktık, son alışverişi yapmadık arabada yer yok diye, halbuki o kadar çok şey almak istiyordum. Kapıkule'ye geldik, parçaların çıkışı görüldü de ondan sonra çöplüğe atabildik, sonra da boş arabayla ver elini Almanya.

Bu kadar zor olduğunu bilseydim arabaya bir kibrit çakar yakardım. Bak 90 bin lira tamirine verdim, 230 bin lira rüşvet verdim komisyoncu ücretiyle birlikte, sen düşün artık...

* * *

Hopa Arhavi'de kaldım. Denize gir-

İcazetli partilerin milletvekili adayları belli oldu!

6 Kasım seçimleri Meclis'e kimleri sokacak?

Cunta'nın kendi kurdurttuğu ve seçimlere katılmasına izin verdiği Turgut Sunalp başkanlığındaki *Milliyetçi Demokrasi Partisi*'nin (MDP), Turgut Özal başkanlığındaki *Ana Vatan Partisi*'nin (ANA P.) ve Necdet Calp başkanlığındaki *Halkçı Parti*'nin (HP) 6 Kasım seçimleri için gösterdikleri adaylar belli oldu. Cunta, partilerin bildirdikleri bu milletvekili adaylarını inceleyerek bunlardan *"uygun"* bulmadıklarını veto edebilecek.

6 Kasım'da yapılacağı söylenen seçimleri hangi parti kazanacak? Meclise hangi milletvekili adayları girebilecek? Cunta'nın kendi kurdurttuğu üç parti dışında hiç bir partiye seçimlere katılma izni vermemesinden sonra bu sorular artık anlamını yitirmiş bulunuyor.

Aşağıdaki tablo, Halkçı Parti'yi ezerek meclise girecek ve hükümeti kuracak olan MDP ve ANA P.'nin milletvekili adaylarının mesleklerine göre dağılımını gösteriyor. Bu Tablo'nun da gösterdiği gibi, Cunta, milletvekili adaylarından hangisini veto ederse etsin ya da seçimlere katılmasına izin verilmiş partilerden hangisi ne oranda meclise milletvekili sokarsa soksun, 6 Kasım seçimlerinden sonraki meclisin de, kurulacak hükümetin de büyük sermaye ve toprak sahipleri, yüksek rütbeli subay ve bürokratların ittifakından oluşacağı kesinlik kazanmış bulunuyor.

Her 100 adaydan 46'sı

MDP ve ANAP, 400' erden toplam 800 milletvekili adayı bildirmiş bulunuyor. Bu 800 adaydan 174'ünü *"İş adamı ve sanayici"* diye adlandırılan tekelciler ve büyük sermaye sahipleri oluşturuyor. Büyük toprak sahiplerinin sayısı 23. 169 aday ise *"Asker ve bürokrat"*... Milletvekili adayları arasındaki bu üç *"meslek grubu"*nun topla-

MDP'den seçmeler

Müstakbel Başbakan **Turgut Sunalp:** Emekli general ve 1977-1982 yılları arasında Koç Holding'in sahip olduğu Garanti Bankası Yönetim Kurulu üyesi
Müstakbel Meclis Başkanı **Bülent Ulusu:** Emekli amiral ve 12 Eylül Başbakanı
Müstakbel Milletvekili **İmren Aykut:** İşveren Sendikaları Genel Sekreteri
Müstakbel Milletvekili **A.Babür Ardahan:** Sabancı Holding'in Halkla İlişkiler Müdürü ve basın sözcüsü
Müstakbel Bakan **Ferit Melen:** İş Bankası Genel Yönetim Kurulu üyesi
Müstakbel Bakan **Memduh Yaşa:** Sabancı Holding'in sahip olduğu Akbank'ın Yönetim Kurulu üyesi
Müstakbel milletvekili **Ergun Göze:** Tercüman Gazetesi'nde MHP'nin sözcülüğünü yapan köşe yazarı
Müstakbel milletvekili **Davut Akça:** 12 Eylül öncesinde Tariş'e MHP'li faşistleri dolduran eski Genel Müdür

bulunmamaktadır. MDP'nin *"sendikacı"* diye bildirdiği adaylardan ikisi ise MHP'lidir. Bunlardan biri MDP'nin Trabzon milletvekili adayı, Türk-İş Yönetim Kurulu üyesi ve TES-İŞ Sendikası Genel Başkanı *Orhan Erçelik.* İkincisi ise gene TES-İŞ'te sendikacılık yapan MHP'li *Selahattin Ertop*'tur. *"Sendikacı"* olarak geriye kalanlardan MDP adayı *Tevfik Erdem*'in *"sendikacılığı"* Çalışma Bakanlığı'nda ve cunta döneminde işçi-işveren ilişkilerini *"düzenleyen"* uzmanlardan biri olmasından ileri geliyor. Gene MDP adayları arasında yer alan Deniz Ulaş-İş Sendikası Genel başkanvekili *Emin Kul* ise, 12 Eylül sonrasında da sendika liderleri arasında cuntayı

TURGUT SUNALP
Cuntanın "demokrasi"ye geçilince halkımızın başına "bekçibaşı" olarak getirmeyi kararlaştırdığı paşa eskisi. Bir başka paşa eskisinden, "Başbakan" Bülent Ulusu'dan devraldığı "cunta partisi"nin başı olma görevini, işleri yüzüne gözüne bulaştırarak yürütmeye çabalıyor

ve çokuluslu tekellerin has adamı olan birçok isim bulunmaktadır. Sözgelimi MDP'nin Genel Sekreteri ve İstanbul liste başı milletvekili adayı *İmren Aykut* İşveren Sendikaları Genel Sekreteri'dir. Aynı şekilde, MDP'nin yönetim kademelerinde ve milletvekili aday listelerinin başında, büyük sermaye çevrelerinin şu has adamları yer almaktadır:

Ali Babür Ardahan: Sabancı Holding Halkla İlişkiler Müdürü ve basın sözcüsü, *Rafet İbrahimoğlu:* İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri, *Ferit Melen:* 12 Mart Başbakanı ve İş Bankası Genel Yönetim Kurulu Üyesi, *Sebahattin Alpat:* Odalar Birliği eski Genel Sekre-

arna, bunlara boyun eğmek... **diye söze başladı.**

– Sıradayken laf yok! Laf yok! Laf yok!

Dolohov etrafı çınlatan gür bir sesle:

– Hakaretlere boyun eğmek zorunda değilim, **dedi.**

Generaller gözgöze geldiler. General sustu, boynunu sımsıkı saran eşarbını öfkeyle aşağıya doğru çekti.

– Lütfen giyiminizi değiştirin. Lütfen! **diyerek uzaklaştı...”**

177 yıl sonra Türk subayları erlere ne diyorlar? **“Senin ananı, avradını...”**

Kars'lı Ferzali daha da dolu gelmiş:

– Kardeşim, diyor, bir işçinin üç yılda kazandığını ben bir ayda harcayıp geldim. Yanlış anlama, har vurup harman savurmadım. Bir yatırıma filan da yatırmadım. Nereye gitti ben de bilmiyorum. İstanbul'da akrabalarım işçi. Nasıl geçiniyorlar? Şaşmamak elde değil. Alinin külahını velinin, velinin külahını alinin başına geçirerek ayakta kalmaya çalışıyorlar. Televizyonda hergün Evren Dümbülünün endamı gösteriliyor. Sevindirici olan şu ki; o çıkar çıkmaz herkes yüz çeviriyor, ~~söğü~~yor. Yavaş yavaş insanlarımız korkuyu yırtmaya başlamışlar, **“Ölüm ölümdür, hırlamak da nedir”** diyorlar. Bir halk bunu demeğe başladı mı, o ülkede insanları yönetmek kolay değildir. Bak şu duvara çiziyorum bunu, unutmayın.

AYSEL

...n almışlar, ürettiklerini 90'a satabilmişler...

Hopa Arhavi'de kaldım. Denize girdim mi? Ne biçim soru o öyle? Dalga mı geçiyorsun benimle? Millet Arhavi'de sokağa çıkmaya korkuyor. Sıkıyönetim var diye mi?

Yok canım. Peki neden mi? Gayet basit. Bir Rus gemisi Afrika'dan bazı canavar hayvanlar getiriyormuş, bir hayvanat bahçesinde neslini türetmek için, sonra da onları Türkiye'ye salacakmış, Afganistan dağlarına salacakmış. Bu yaratıklar karada yaşıyormuş. Hani şu King Kong filmlerindeki gibi tarih öncesi yaratıklardan zamanımıza kalanlardan bir şeylermiş.

Peki ne mi olmuş? Abi, tam Arhavi sahillerine yakın bir yerde hayvanlar gemiden kaçmış. Şimdi o hayvanlar Türkiye'yi istila edecekmiş, onun için millet değil denize gitmek, sokağa dahi çıkmaktan korkuyor.

Ben inandım mı? İnanılır mı böyle bir saçmalığa? Hem tarih öncesi yaşayacak, hem de 20. yüzyılda gemiden kaçacak. Ayrıca azman bir hayvan olacak. Hem de 8-10 tanesi bir gemiye sığacak. Ama ben de girmedim denize. **“Bak inanmıyor”** dedirtmeye utandım. Hem bu haberi oradaki subaylar veriyor halka.

* * *

İzinde devamlı olarak Sivas'ta kaldım. Bir gün kahvede otururken Alman plakalı bir araba yanaştı kahvenin önüne, kerli-ferli giyinmiş bir zat çıkarak kahveye girdi oturdu Almancıların yanına.

Ben başka bir masadan izliyorum. Konuştuklarını ayrıntılarıyla duyabilmek mümkün değil, fakat beni aynı masada oturduğumuz arkadaşlarım uyardılar: “Bu herife sakın yanaşma”.

Sonra anlattılar kısaca. Bölgedeki siyasi poliste görevli bir polis memuruymuş kendisi. Son zamanlarda, daha doğrusu izin mevsimi başladığından beri böyle bir Alman plakalı araba ile geziyor ve Almancıların içine karışıyormuş. **Bu usulü son zamanlarda sıkça her yerde deniyorlarmış, kendilerini diğerleri gibi Almanya'dan izne gelmiş kişiler olarak gösterip ağızlarından laf almaya çalışıyorlarmış.**

İşte böyle abi, Türkiye'de biraz hırsız polisçilik oynadık. Duyduğum kadarıyla, altlarındaki araba devlet malı imiş aslında. Yani Alman plakalı filan değil. Türkiye'de gerek kaza nedeniyle, gerekse gümrük girişlerinde teslim edilmeler nedeniyle ellerine geçirdikleri yabancı plakaları dağıtmışlar Türkiye içerisine bu tür işlerde kullanılmak için. Aman bunu vatandaşlarımıza bir duyursak da, Almanya'dan gelmiş zannederek bu ispiyonculara açılmasalar.

“Asker ve bürokrat”... Milletvekili adayları arasındaki bu üç *“meslek grubu”*nun toplamı 366'yı buluyor. Yani her 100 adaydan 46'sını bu kesimler oluşturuyor.

*“İş adamı ve sanayici”*lerin sayısı, ANAP'de MDP'de olduğundan daha fazla. Buna karşılık MDP'deki *“Asker ve bürokratların”* sayısı ağır basıyor. Büyük toprak sahiplerinin sayısı ise her iki partide birinde 12, birinde de 11 olmak üzere denk.

Serbest meslek sahipleri

Avukat, doktor, mimar ve mühendislerden meydana gelen *“serbest meslek sahipleri”* grubunun sayısı 320'dir. Yani her 100 adaydan 40'ını bu grup oluşturmaktadır. Tekellerin, büyük toprak sahiplerinin ve üst düzeyde asker ve bürokratların oluşturdukları bu partilerden demokrat nitelikli serbest meslek sahiplerinin aday olamayacakları açık olduğuna göre, bu gruptaki 320 aday da, tekellerin ve büyük toprak sahiplerinin çıkarlarının temsilcisidirler.

“Diğer”leri

Öteki meslek gruplarına girmeyen, ya da meslekleri kesin olarak belli olmayan adaylardan oluşan *“Diğer meslekler”* grubunun sayısı 107. Yani her 100 adaydan 13'ü bu gruba girmekte. Bu 107 adayın büyük bir çoğunluğunu AP'den kopmuş eski parlamenterler, politikacılar oluşturmaktadır. MDP'nin özellikle 1960 öncesinin Demokrat Partili'lerini, AP içindeki Demirel muhalifi *“Yeminliler Grubu”*nu kendi çatısı altında topladığı düşünülecek olursa, ANAP'de *“Diğer meslekler”* grubunda yalnızca 29 aday varken, bu sayının MDP'de 78 oluşunun nedeni de anlaşılır.

Sendikacılar (!)

Iki partinin bildirdiği toplam 800 milletvekili adayı arasından yalnızca 7 tanesinin mesleği *“işçi ve sendikacı”* olarak görülmektedir. Yani her 100 milletvekili adayından yalnızca 1 tanesi *“işçi kesimindendir”*. Ama bu *“işçi ve sendikacı”*ların kimliklerine bakıldığında durum daha da ilginç olmaktadır. Bu 7 *“sendikacı”* adayından üçünün, *Kadir Topuz*'un, *Nevzat Bıyıklı*'nın ve *Osman Aydın*'ın gerçekte ne işçilikle ne de sendikacılıkla bir ilgileri

da da sendika liderleri arasında cuntayı militanca destekleyenlerden birisi olarak tanınmaktadır.

MDP'de kimler var?

Cunta'nın *“iktidar”* partisi yapmaya kararlı olduğu MDP'nin yönetim kadrolarına ve milletvekili adaylarının kimliklerine bakıldığında 6 Kasım seçimlerinden sonra nasıl bir *“demokrasi”* kurulacağı ve nasıl bir meclis ve hükümet oluşacağı daha iyi anlaşılmaktadır.

MDP'nin yönetim ve milletvekili adaylarının özelliklerinden birisi, bu partinin kadroları içinde ABD, NATO ve büyük holdinglere yakınlığı ile tanınan ve yeminli anti-komünist pekçok emekli generalin bulunmasıdır. Sözgelimi, MDP'nin Başkanı emekli orgeneral Turgut Sunalp, *ABD ve NATO gerici çevrelerinin has adamlığı* yanında azılı bir anti-komünist. Sunalp 1977-1982 yılları arasında Koç Holding'in Garanti Bankası'nda yönetim kurulu üyeliği yaptı.

Yine aynı şekilde, MDP'nin yönetim kademelerinde ve milletvekili liste başlarında yeralan ve Turgut Sunalp'le aynı özellikleri taşıyan birçok emekli generalin isimleri görülmektedir– Cunta'nın Başbakanı emekli orgeneral *Bülent Ulusu, Ruhi Ayhan, Vecihi Akın, Ömer Adnan Orel, Eşref Akıncı, Kadri Atay, Ali Dikmen, Nihat İlhan, Musa Öğün* ve *Emin Alpkaya*, MDP'nin yönetim kademelerinde ve milletvekili aday listelerinin en başında yeralan general eskilerinden bazılarıdır. Bunların bir özelliği de, hemen hepsinin Cunta'nın kurduğu Danışma Meclisi'nin üyeleri olmalarıdır.

MDP'nin yönetim kademesinde ve milletvekili aday listelerinde büyük sermaye

Alpat: Odalar Birliği eski Genel Sekreteri, *Prof. Mükerrem Hiç* ve *Prof. Memduh Yaşa:* Koç ve Sabancı Holding'in yüksek maaşlı danışmanları.

MDP'nin yönetim kademelerinde ve milletvekili aday listelerinde birçok tanınmış *faşist kadronun* bulunması, bu partinin bir başka özelliğini oluşturuyor. Sözgelimi, eski AP Manisa milletvekili ve Tariş'e faşistleri dolduran Tariş eski Genel Müdürü *Davut Akça;* MC dönemlerinde Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığı Müsteşarı ve bakanlıkla kooperatiflere faşist kadroları dolduran *Celalettin Çubukçu;* Yol Su Elektrik eski Genel Müdürü ve bu kurumu faşist militanların yatağı haline getiren *Alaattin Öztopuz;* 12 Mart'ın TRT Genel Müdürü emekli general *Musa Öğün;* faşist ideolojinin baş savunucularından birisi olan Tercüman Gazetesi yazarı *Ergün Göze* ve Emniyet eski Genel Müdürü *Orhan Erdem*; eski Emniyet Genel Md. Yd. *Hakkı Küçük* ve Anadolu Ajansı eski Genel Müdürü *Atilla Onuk* MHP'li ya da MHP yanlısı kadrolardan bazılarıdır.

...ve eskici dükkanı

MDP'nin bir başka özelliği de, bu partinin yönetim kademelerinde ve milletvekili aday listesinde DP'nin ve AP'nin en gerici politik kadrolarıyla 12 Mart'ın önde gelen politikacılarına yer verilmiş olmasıdır. *Celal Yardımcı, Sabahattin Ataman, Ferit Melen, İlhan Öztrak, Kamran İnan, Davut Akça* ve *Sabahattin Alpat* bu nitelikli kadrolardan bazılarıdır. Ayrıca, DP, AP'nin en gerici unsurları ve 12 Mart rejiminin önemli kadrolarını oluşturan eski politikacı ve parlamenter 40 kişi MDP'nin milletvekili adayıdır.

MİLLETVEKİLİ ADAYLARININ MESLEKLERİ

Meslekler	MDP adayları	ANAP adayları	İki partinin top.adayları	Yüzde
İşadamı-sanayici	75	99	174	46
Büyük topr.sahibi	12	11	23	
Asker-bürokrat	97	72	169	
Serbest meslek	133	187	320	40
İşçi-sendikacı	5	2	7	1
Diğer	78	29	107	13
Toplam	400	400	800	100

OKUYUCU POSTASI

Türkiye Postası'ndan

Bizim ALMANCA

Bu sayımızda Federal Almanya, Batı Berlin ve Almanca konuşulan ülkelerdeki okurlarımız, *Türkiye Postası*'nı alırken, onun yanında bir de *"Bizim Almanca-Unser Deutsch"*un örnek tanıtıcı sayısını alıyorlar.

Bizim Almanca dergisinin hedefi, okuyucuya öğretmensiz, okul dışı bir yöntemle, sıkmadan dil öğretmektir, yani kısaca: Eğlendirerek öğretmek! Bu derginin İngilizce benzeri uzun zamandır *Bizim English* adıyla Türkiye'de yayınlanmakta ve büyük bir okuyucu kitlesinin ilgisini çekmektedir.

Fakat Türkiye'deki İngilizce yayımından farklı olarak, *Bizim Almanca*, Almanya'daki Türkiyeli'ler için daha da büyük bir işlev görebilir düşüncesindeyiz. Dergi yalnız Almanca bilmeyen Türkiyeli'lere dil öğrenmelerinde yardımcı olmayı değil, aynı zamanda Türkçeyi öğrenmekte güçlük çeken çocuklarımızın ana dillerini ilerletmelerine de yardımcı olmayı hedefliyor.

Bizim Almanca dergisinin yayın hayatına başlayabilmesinde, Almanya'da uzun yıllardır Türkçe-Almanca yayınlarıyla haklı bir yere sahip olan Ararat büyük bir rol oynadı ve derginin dağıtımını da *"Ararat Medienproduktion und Vertrieb GmbH"* yapıyor. Almanya'daki Türkiyeli'lerin yararına olduğuna inandığımız bu girişime destek olmak ve okurlarımıza bu girişimi duyurmak amacıyla, Ararat'la anlaşarak, derginin örnek sayısını okurlarımıza ulaştırmayı uygun bulduk.

Ömrümden 30 gün harcadım

Doyasıya, ölesiye hasretlik gidermek, eş ve dostları görmek için ömrümden 30 gün harcadım.

Dört tane gümrüğü beklemeden tepeleyerek geçtik. Edirne gümrüğüne 30 kilometre kala bizleri kuyruğa davet ettiler. Bir hayli bekleyişten sonra, 20 saat kadar falan, Türk gümrüğünü geçebildik. Sağolsun adamlar, pasaportun arasında 100 Mark'ı görünce aynı dakikada geçirdiler.

Buna da şükür dedik, koyulduk yolumuza. Biraz ilerledikten sonra polisler kesti önümüzü. Pasaportlarımızı aldılar önce, sonra suçumuzu söylediler: Radarla aşırı süratimiz tesbit edilmiş. 3 bin lira bunun için, 1500 lira da yabancı ehliyet cezası verirsek pasaportlarımızı geri verirlermiş. Tabii ki cezamızı memnuniyetle verdik. Makbuza gerek duymadılar, biz sormadık, onlar da vermediler.

Ardından jandarma eğledi. Önce kimlik kontrolü, sonra bagaj kontrolüne geçildi. Sökmemizi emrettiler. Hepsinin elinde birer silah. Kendileri değil, silahları konuşuyor. Neyse az bir rüşvetle ve birer paket sigarayla bağladık pazarlığı.

Hele şükür dedik, bunu da atlattık. Bir de, süper benzin her yerde bulunmaz, biraz alalım dedik. 45 litre almayan araba, bak şu allahın işine, 60 litre aldı.

Nihayet gece de olsa köyümüze geldik. Bir haftası sakin geçti. İkinci hafta amcamın oğlunun düğünü vardı. İki jandarma köyü bastı. Ağızlarından burunlarından gelinceye kadar yiyip içtiler. Sonra davul ve zurna havası ile, Konya havası ile, mastika falan, bunlar biraz kıvırttılar. Akılları başlarına gelince kendilerini şehre götürmemizi emrettiler. *"Ah ulan", dedik, "jandarma böyle yaptırır da çavuş, polis, komiser ne yaptırmaz?"*

TÜRKİYE POSTASI ALANLARDA

12 Eylül'ün üçüncü yılını protesto eylemlerinde ve toplantılarında Türkiye Postası *yığınlarla birlikte, yığınların içinde ve elindeydi. Batı Avrupa'da Türkiyeli ilericilerin, demokratların, anti-faşistlerin etkinlik gösterdiği her yerde Türkiye Postası elden ele dolaştı, kitleleri kitlelere bağladı. 10 Eylül günü Federal Almanya'da Köln kentinde düzenlenen 15 bin kişilik büyük yürüyüş ve mitingde Türkiye Postası görev başındaydı. Miting için dağıtıma çıkarılan gazetelerin tümü tükendi.*

Hollanda'nın Amsterdam kentinde 10 Eylül günü yapılan protesto gösterisinde

uygun bulduk.

Bizim Almanca'nın bu örnek sayısını inceledikten sonra abone olmaya karar veren okurlarımız, ellerindeki örnek sayının ikinci sayfasının altındaki abone kuponunu doldurarak *"Ararat Medienproduktion und Vertrieb GmbH"*a yollayarak Aralık ayından itibaren her ay çıkmaya başlayacak olan derginin düzenli olarak kendilerine gönderilmesini sağlayabilirler.

Ararat yayınevi ve Türkiye'nin büyük ve modern kitap ve dergicilik kuruluşlarından Çağdaş Yayıncılık, *Bizim Almanca*'nın her ay düzenli olarak abonelerin ellerine ulaşacağı konuşunda garanti veriyorlar. Bunun dışında, dergi herhangi bir nedenle aksayacak olursa, okurların ödemiş oldukları abone bedellerinin geri kalan tutarlarının derhal geri iade edilmesi de garanti ediliyor.

le yaptırır da çavuş, polis, komiser ne yaptırmaz?"

Geriye kalmıştı 15 gün. Bu kalan zamanda çevremle, arkadaşlarla ilgilendim. Köylümün yüreği ağzında. Yeter ki valilikten emir gelsin, aynen yapılıyor. Muhtarlar köylüye değil, valiye hizmet ediyor. Köylü, jandarma köyü basacak diye korku içinde yaşıyor. Gençler köyden yok olmuşlar, çalışmak amacıyla çıkıyorlar, bir daha da dönmüyorlar. Köyde hiç kimse çiftçilikle uğraşmıyor. Çünkü satın almak, tarlayı ekip biçmekten daha az masraflı.

Devlet memurları endişe içinde. Aldıkları aylıklar yetersiz. Çokları Cumartesi, Pazar günleri de çalışıyor. Çocuklarını okutamıyor.

Türkiye'de inanılmayacak değişiklikler olmuş. Evet, ömrümden 30 gün harcadım, hasretiyle yanıp tutuştuğum vatanım için. Hep acıyla, kederle, düşünmekle geçen her bir günüm birer seneye mal oldu.

Ercan Özdek/Brumath

Hollanda'nın Amsterdam kentinde 10 Eylül günü yapılan protesto gösterisinde Leidseplein'de miting ortak metni okunurken, gazetemiz de oradaydı (üstte). Batı Berlin'de 9 Eylül akşamı Teknik Üniversite salonununda yapılan toplantıda stand açan Türkiye Postası, gece boyunca en çok satış yapan yayın oldu (yanda).

İki haftalık izinde gördüklerim, duyduklarım

Yıllık iznimi geçirmek için Türkiye'ye gittim. Yanımda eşe-dosta götürdüğüm bir kaç parça hediyelik eşya var. Uçakla Ankara'da Esenboğa hava limanına indik. İki bavulumla gümrük memuruna yaklaştım.

– *Gümrüğe tabi eşyan var mı?*

– Yok ağabey.

– *Haydi canım, ne beni uğraştır, ne kendin uğraş.*

Son cümlesini söylerken, bir yandan da sağ elinin baş parmağını, işaret ve orta parmağı arasında gezindirerek para işareti yapıyor.

– Ne dersin ağabey?

– *Sen bir yüzlük ver, bu sıcakta boşuna uğraşmayalım.*

Arkamı dönüp cebimden çıkardığım 100 Mark'ı pasaportun arasına koydum, memura uzattım. O sıcakta sağolsun beni bekletmedi. Ne diyordu Evren'in Gümrük Bakanı?

– *Gümrüklerde rüşveti ortadan kaldırdık!*

* * *

Bizim kazada *Demir Ticaret* adlı, traktör satan bir şirket var. Bundan birbuçuk yıl önce köylülerimizden bazıları, yemelerinden içmelerinden kesip tarlalarını sürebilmek amacıyla birer traktör almışlardı bu işletmeden. Tabii borçla. Ancak traktör fiyatlarını durmadan arttırmaktalar. Böylece traktör alanların bir kısmının borçlarının üstüne durmadan faiz binmekte. Faizleri tam ödeyemeyenlere hemen icra memurları geliyor, traktörleri köylünün elinden alıp şirkete geri götürüyorlar. Bir kısmı canından bezdiği için, ödediği onca paraya lanet okuyup vazgeçiyor. Hakkını aramak için devlete başvuranlar hiç bir şey elde edemiyorlar. Oysa satışı yapan şirket yetkilisi traktör almak için hep beraber giden 5 köylüme yemekler, içkiler ısmarlamış. Onlara 5 traktör satmış, kral uğurlar gibi yolcu etmişti.

* * *

Dev-Yol davasından tutuklanmış, sonra tutukluluğuna son verilmiş olan bir arkadaşımla konuştum. Mamak'ta yatmış. İlk gün bir odaya sokmuşlar. Duvarın dört köşesinde dört adet hoparlör asılıymış. Yalnız olarak sokulduğu bu odada hoparlörlerden yavaş yavaş-hızlı hızlı yürümekte olan birinin ayak sesleri, işkencede bağıranların sesleri yayınlanmış. Psikolojik işkence bununla bitmemiş tabii. Başka bir odada yüzüne kuvvetli ışık tutularak sorguya çekilmiş. *"Sen bir cahillik yapmışsın, vatanını sev, bize yardımcı ol, arkadaşlarının isimlerini söyle!"* demişler. Bir yanıt alamayınca önce ayaklarından, sonra kollarından tavana asmışlar. *"Senin çoluğun çocuğun var, sen içerdeyken onlara kim bakacak, hadi fazla inat etme de konuş!"* demişler. Çırılçıplak soyup bir odaya atmışlar, kuvvetli ışık altında yüzünü seçemediği birileri aniden üstüne atlayıp, orasını burasını tutup ırzına geçecekleri hissini yaratmaya çalışmışlar. Bu işkenceden sonra: *"Bize arkadaşlarının isimlerini söyle, sana maaş bile bağlarız, rahat rahat geçinirsin!"* demişler.

Her işkenceden sonra önüne, bir köpeğe atılır gibi, taşlaşmış ekmek parçaları atarlarmış. Tüm işkencelerin sonunda istediklerini elde edemeyince delil yetersizliğinden tutukluluğuna son vermişler.

* * *

İşte iki hafta içinde gördüklerim, duyduklarım bunlar...

Ali Gürler/Göppingen

İzinden dönen Türkiyeli emekçilerin pek çoğu izin izlenimlerini Türkiye Postası'na iletmekte örnek bir duyarlık gösterdiler. Bir bölümünü orta sayfalarımızda, bir bölümünü de bu sayfada sunduğumuz izin izlenimlerinin çok büyük bir bölümünü ise sadece yer darlığından yayınlayamıyoruz. Okuyucularımızdan değerlendiremediğimiz katkıları için içtenlikle özür diliyoruz.

▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼

DİKKAT ! Banka hesap numaramız değişti !

Yeni numaramız: Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 4614 32-100, BLZ 100 100 10, Postscheckamt Berlin-West

"Berlin'den Cenevre'ye Barış Yürüyüşü" Basel'a ulaştı

Berlin'de başlayan kadınların barış yürüyüşü 9 Eylül günü Basel'e vardı. Barış için yürüyen kadınlar İsviçre Barış Hareketi ve diğer barışsever güçler tarafından coşkuyla karşılandı. 9 Eylül Cuma günü Basel'de birkaç alanda birden gerçekleştirilen gösterilerle eylem desteklendi. Gösterilerde emperyalizmin savaş kışkırtıcılığı yerildi, Amerikan roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesi halinde doğacak tehlikenin büyüklüğü vurgulandı. Aynı gösterilerde çok sayıda bildiri dağıtıldı, imzalar toplandı. Halk, basın, televizyon eyleme oldukça büyük ilgi gösterdi. Kadınların yürüyüş kolu bundan sonra Cenevre'ye doğru yeni yürüyüşçülerin katılmasıyla devam etti.

HDB: "Türkiye ABD'nin uydusu"

Batı Berlin'deki Türkiye Halkçı Devrimci Birliği (HDB) 10 Eylül günü bir bildiri yayınlayarak 12 Eylül'ün üçüncü yılında Türkiye'nin **"ekonomik, politik ve askeri alanlarda ABD'nin öncülüğünü yaptığı emperyalist bloğun uydusu haline"** getirildiği belirtildi. **"Nasıl ki, Pinochet ve Ziya-ül Hak'ın faşist baskıları, halklarını susturamamışsa, generallerin ve arkalarındaki büyük sermayenin baskıları da halkımızı susturamayacaktır"** denilen bildiride, işkencelere, baskılara ve ölüm cezalarına son verilmesi, baskı yasalarının ve uygulamalarının kaldırılması, siyasi tutukluların serbest bırakılması ve Avrupa ülkelerinin Türkiye'ye yaptıkları mali yardımları durdurmaları istendi.

12 Eylül'ü protesto etkinliklerinin tümü de eylem birliği yapılarak gerçekleştirildi

Batı Avrupa'nın tüm ülkelerinde Türkiyeli anti-faşistler Cunta'ya karşı alanlardaydı

12 Eylül'ün üçüncü yılında Federal Almanya'daki **"merkezi"** miting ve yürüyüşün yanısıra Batı Avrupa'nın öteki ülkelerinde de etkili eylemler yapıldı. Gazetemiz baskıya hazırlandığı sıraya kadar ulaşan haberlere göre İsveç, Norveç, İsviçre, Hollanda, Danimarka, Fransa, Belçika, Batı Berlin ve Yunanistan'da miting ve yürüyüşler düzenlendi. Eylemler özetle şöyle gerçekleşti:

Norveç'te

Az sayıda Türkiyeli emekçinin yaşadığı Norveç'te de Türkiye'deki faşist cunta, iktidara el koyuşunun üçüncü yıldönümünde protesto edildi. 10 Eylül günü Oslo'da düzenlenen eylem Türkiye ve Şili'deki faşist cuntaları protesto eylemi olarak gerçekleştirildi ve çeşitli uluslardan 500 kadar anti-faşist eylemde yer aldılar. Mitinge Türkiyeli örgütlerin tümünün ve birlikte katılmaları bir başka kazanım olarak dikkati çekti. Yürüyüş kolu ilkin ABD, sonra da Şili ve Türkiye büyükelçiliklerinin önüne gelerek protestoda bulundu. Eylem Norveç televizyonunda geniş yeraldı. Ancak televizyonun eylemi sadece **"Şili Cunta'sına karşı Yürüyüş"** biçiminde tanıtması eleştirildi.

İsveç'te

İsveç'teki protesto eylemi Stockholm'de 12 Eylül günü bir miting ve yürüyüşle gerçekleştirildi. Hazırlık çalışmalarında yer almayan Tekoşin yandaşlarının da katıldığı mitingde 600 dolayında Türkiyeli bulunuyordu. Miting boyunca **"Türkiye ve Kürdistan'da faşist baskılara son"**, **"Anti-faşist tüm politik tutuklulara özgürlük"** belgileri yükseltildi. Miting sırasında katılan örgütlerce bir de ortak bildiri yayınlandı.

Belçika'da

12 Eylül'ün üçüncü yılındaki protesto eylemi Belçika'da 10 Eylül günü Brüksel'de yapıldı. Belçika Türkiyeli İşçiler Birliği (BTİB), Devrimci İşçi, DİB Belçika Komitesi, Partizan, Tekoşin örgütlerinin ortaklaşa düzenledikleri yürüyüş çok sayıda Türkiyeli'nin katılımına tanık oldu. Mitingde Belçika hükümetinin Türkiye'ye askeri ve ekonomik yardımlarını durdurması da istendi.

Sabah saat 10'da başlayan yürüyüş kolları Winston Churchil Alanı'ndan kalkarak Türkiye Büyükelçiliği önüne geldi. Burada düzenlenen mitingde söz alan konuşmacılar faşist Cunta'yı resmi temsilciliğinin önünde lanetlediler. Mitinge Türkiyeli ilericilerin yanısıra Belçikalı anti-faşistler ve Yunanistan Komünist Partisi Belçika örgütünden bir grup da katıldı.

İsviçre'de

İsviçre'nin Basel ve Zürich kentlerinde yapılan protesto ve gösteriler, çok sayıda Türkiyeli ve Şilili anti-faşistin geniş katılımıyla yapıldı.

10 Eylül Cumartesi günü Basel'de çok sayıda Türk, Kürt ve Şilili anti-faşistin eylem birliği yaparak gerçekleştirdiği yürüyüş ve mitingde Şili ve Türkiye'deki faşist cuntalar protesto edildi. Türkiyeli Türk ve Kürt örgütlerinin eylem birliği ile yapılan gösteri, İsviçre kamuoyu tarafından ilgiyle karşılandı. Öte yandan Zürich'te de Türkiyeli anti-faşist güçler tarafından bir protesto gösterisi yapıldı.

Hollanda'da

Hollanda'da HTİB, BİRKOM, Avrupa'da Dev-Genç ve İşçi Gerçeği tarafından Amsterdam'da düzenlenen miting, 10 Eylül günü gerçekleştirildi. 3 Bin dolayında Türkiyeli ve Hollandalı anti-faşistin katıldığı mitingde Eylem Komitesi'nce hazırlanan ortak metni HTİB Genel Sekreteri Ercan Doğan okudu. Aynı günün akşamı saat 19'da gene Amsterdam'da bir de DİSK Gecesi yapıldı. Gecede müzik ve folklor programlarının sunulduğu kültürel etkinliklere de yer verildi. Fuat Saka ve Heval'in gösterileri özellikle geniş ilgi topladı.

Amsterdam'da 10 Eylül mitinginde HTİB korteji geçiyor

Danimarka'da bir hafta süren anti-faşist etkinlikler için düzenlenen çağrı broşürünün kapağı

Danimarka'da

Danimarka'da Cunta'yı protesto eylemleri 5 Eylül'den itibaren düzenlenen etkinliklerle başladı. Kopenhag'ın çeşitli semt ve alanlarında açıkhava sergileri açıldı ve Türkiye'deki durum ve gelişmeler Danimarka kamuoyuna aktarıldı. 6 Eylül'de ise tartışmalı bir panel düzenlendi. **"Eylem Birliği Platformu"**nda bir araya gelen örgütlerin temsilcileri birer konuşma yaptılar. Tüm konuşmacılar faşist cuntaya karşı tek bir cephe oluşturulmasının önemi üstünde durdular. 10 Eylül günü ise bir **"Dayanışma Gecesi"** yapıldı. Geceye Türkiyeli ilericilerin yanısıra çok sayıda Danimarkalı ve Yunanlı emekçi de katıldı. 12 Eylül'ün üçüncü yılını protesto etkinlikleri 12 Eylül günü Kopenhag'da düzenlenen bir miting ve yürüyüşle son buldu.

BİLMECE-BULMACA-SATRANÇ

?

Düzeltme ve özür

Bulmaca

SOLDAN SAĞA 1. Ünü, şiirlerinin taşıdığı yüksek değer kadar yaygınlaşmamış, 1951 yılında TKP tutuklamasında hapse girmiş, tüm yaşamı yoksulluk içinde geçmiş bir şairimiz - Düştüğü yerde ağır olan, 2. Felsefi konularda çeşitli yazılar yazmış, genel olarak idealist felsefenin etkisi altında kalmış bir yazarımız **(soyadı: Uygur)** - Mevlitte, tanrıya yakarış bölümü - Aldatılması kolay, 3. Bağırsaklar **Eski dil** - Polonya'da karşı-devrimci "Dayanışma Sendikası"nın yuvalandığı bir kent - **Tersi** Kentlerde sebze ve meyve satılan üstü kapalı çarşı, 4. Dinsel kitaplarda adı çok geçen bir dağ - **Tersi** Selçuklu Devleti'nin parçalanmasından sonra Balıkesir yöresinde egemenlik sürmüş bir beylik, 5. Kedigillerden bir yırtıcı hayvan - Devrimin, dar grupların etkinliği ile ve "iradeci" yöntemlerle gerçekleştirilebileceğini savunan "ütopyacı komünist" bir devrimci akım, 7. Fiilin etki alanını gösteren bir bağlaç - **Tersi** En kısa zaman birimi - Türk para birimi, 8. Genellikle bitkilerin tohumlarını üstünde taşıyan güzel renkli ve bazen güzel kokulu, süsleme de de kullanılan bir bitki bölümü - Öldürücü etkisi olan kimyasal madde, 9. Yerine koyma, bir şeyi bir başkasının işlevine kavuşturma - Ay **Eski dil** - Terzilerin yakaları düzgün tutması için kullandıkları sert bir dokuma, 10. Geniş ve yuvarlak surat - Şaşkınlık ve inanmazlık anlatan bir ünlem **İki kelime**, 11. **Tersi** Gezmeyi çok seven ve çok gezen - Teşebbüs, 12. Rütbesiz asker - İspanya'yı fetheden Arap ordularının komutanı, bugün kendi adıyla anılan boğazı geçtikten sonra gemileri yaktırarak ordudaki geri dönme umudunu tamamen kıran ve onları ölümüne savaşa zorlayan ünlü askerin ilk adı - Yunanistan Komünist Partisi'nin **Yunancadaki kısaltılmışı**

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Işık hızına ulaşmış madde- Sadaka, 2. Rutubet - Alevi türkülerini söyleyişindeki ustalığı ile ünlü bir saz sanatçısı **İlk iki adı**, 3. Büyük Ekim Devrimi'nin kazanımlarını geri almak için harekete geçen ve emperyalist ülkelerce tepeden tırnağa silahlandırılan karşı-devrimci beyaz ordularının komutanı - Bir tür yosun, 4. Bebeğe annesinin memesinden süt içmesi için emir - Hayasız, 5. **Tersi** Ahşap ve tuğla karışığı malzeme ile yapılmış bina - **Tersi** Sürünün başında yer alan erkek keçi, 6. Karşı koyma, boyun eğmeme - **Tersi** Kimyada gümüş, 7. Alkolikliği yüzünden ölüme kadar gitmiş ünlü bir tiyatro oyuncumuzun soyadı - Osmanlılarda ünlü bir tarihçi, 8. Kuşlarda, uçucu böceklerde uçma organı - Müzik aleti, 9. **Tersi** Baştaki tüy ve kıllar - Budalalık, geri zekalılık, 10. Faaliyet - Sanat, 11. Federal Almanya'da bir eyalet - Selçuklular döneminde Anadolu'da yarı dinsel bir esnaf ve zanaatkar örgütlenmesi, 12. Osmanlı saraylarında genellikle cariyelere takılan ve **"çok nazlı"** anlamında bir ad - Sevgi, 13. **Tersi** Müslümanların kutsal kitabı - Ankara'da bir semt, 14. **Tersi** Açıklama, bilgilendirme - Fasulye, nohut gibi yemeklerin suyunu çekip kıvamlanması, 15. Dünyanın uydusu - **Tersi** İslamların dördüncü halifesi, 16. Sünni olmayan müslümanlar - Ali Baba'nın savaştığı haydutların dörtte biri.

Satranç

İki At oyunu (Prusya Partisi)

Beyaz: Kuindschi **Siyah: Klowan**

1.e4,e5 2.Ag3,Ac6 3.Fc4,Af6!? (Dikkat edilirse, geçen sayımızda verdiğimiz İtalyan partisi ile Prusya Partisinin tek farkı, siyahın 3...Fc5 yerine 3...Af6 oynamasıdır. Bu hamleyi "riskli" hamle olarak nitelememizin nedeni, beyazın gelişimini ihmal ederek doğrudan saldırmasına olanak sağlamasıdır.)

4.Ag5!?, d5 5.e4:d5 (Satranç literatüründe bu kadar çok incelenen pek az durum vardır. En önemli soru, siyahın şimdi niçin d5 piyonunu alamayacağıdır. 5...A:d5 hamlesinden sonra beyaza zafer vaadeden iki devam yolundan birini veriyoruz: 6.A:f7!, Ş:f7 7.Vf3+,Şe6 8.Ac3,Ab4 9. Ve4!,c6 10.a3,Aa6 11.d4,Ac7 12.Ff4!,Şf7 13.F:e5 ve siyah yeterli bir savunmadan yoksun.) **5. ...Aa5 6.Fb5+,c6 7.d5:c6,b7:c6 8.Fe2** (Daha "aktif" olan çekilme hamlesi 8.Fa4? çok yanlış olurdu. Çünkü 8. ...h6 9.Af3,e4 10.Ae5,Vd4! 11.F:c6+,A:c6 12.A:c6,Vd5 ve beyaz at kaçamaz.) **8. ...h6 9.Ah3,Fc5!? 10.Ac3,Vd4! 11.d3, Vh4 12.0-0!,0-0 13.Şh1** (Böylece siyah h3 teki atı almaya zorlanıyor. Aksi halde 14.Ag1 ve ardından 15.Af3 gelecek.) **13. ...F:h3 14.g2:h3,K(a8)d8?**(Doğru devam yolu şuydu: 14. ...F:f2 15.Ff3,K(a8)d8!) **15.f4!,e5:f4 16.K:f4,V:h3** Şimdi ortaya çıkan bu durumda, beyazın 17.b4!? hamlesiyle hemen alet kazanacağı düşünülebilir. Oysa:17. ...Fd4! 18.K:d4,K:d4 19.b:a5, Ke8! ve siyahın saldırısını püskürtmek çok zor. Görülüyor ki, en açık hamle, her zaman en iyi hamle değildir!) **17.K:f6!** (Bu hamleyle birlikte, inisiyatif beyazın eline geçiyor.) **17. ...g7:f6 18.Ae4, Fd4 19.Fg4!,Vh4 20.Fd2** (Aynı anda iki tehdit birden: F:a5 ve Fe1. Vezirini vermemek için siyah hemen bir piyonu gözden çıkarmak zorunda.) **20. ...f5 21.Fg4:f5,Kd5? 22.Vf3,Ab7 23.Fe1,Ve7 24.Vg4+, Şh8 25.Vh5,Ve6! 26.Ag3,Ad6 27.F:e6,K:h5 28.A:h5,f7:e6 29.Fg3,Af5** (Şimdi beyaz çok kolay kazanır. Seçtiği devam yolu en basit olanı) **30.Ke1,A:g3+ 31.A:g3,Kf6 32.b3,Şh7 33.Kf1,Şg6 34.Şg2,K:f1 35. A:f1,Şf5 36.Şf3,Şe5 37.Ae3,h5 38.Ag2,Fg1 39.h3,Şd4 40.Af4 ve terk.**

de yer verildi. Fuat Saka ve Heval'in gösterileri özellikle geniş ilgi topladı.

Batı Berlin'de

Batı Berlin'de 12 Eylül'ün üçüncü yılı ve Şili'deki faşist diktatörlük 9 Eylül akşamı Teknik Üniversite'nin Audimax salonunda yapılan bir dayanışma toplantısı ve 12 Eylül günü yapılan bir gösteri yürüyüşüyle protesto edildi.

Teknik Üniversite salonunda yapılan ve Alman ve yabancı çok sayıda örgütün desteklediği toplantıda, Batıberlin Sosyalist Birlik Partisi Başkanlık Kurulu Büro ve Sekreterya üyesi **Klaus Feske,** Şili Komünist Partisi MK üyesi **Gustavo Ojeda,** DİSK'e bağlı Tekstil Sendikası Başkan Yardımcısı **Selahattin Uyar** ve Kürtler adına da **Muhammed Ali** konuştular.

Batı Berlin'deki bu eylem, Federal Almanya'daki eylem platformunda yeralan örgütlerce gerçekleştirildi.

ve özür

Geçen sayımızda 12 Eylül'ü protesto eylemlerinin hazırlığına ilişkin verdiğimiz haberde, Danimarka'daki eylemi sadece "Danimarka Türkiyeli İşçiler Birliği"nin düzenlediği biçiminde bir ifade yeraldı. Oysa sözkonusu etkinlikler bir "Eylem Birliği Platformu"nda bir araya gelen "Danimarka-Türkiye Dayanışma Komitesi, Danimarka Türkiyeli İşçiler Birliği (FAT), BİRKOM taraftarları, KKDK-Federasyon Danimarka Komitesi, İşçi Gerçeği, Danimarka-Kürdistan Kültür ve Dayanışma Derneği, Emeğin Birliği" örgütleri tarafından gerçekleştirildi. Bir haberleşme kusurundan doğan bu yanlışlıktan dolayı okurlarımızdan ve sözkonusu örgütlerden özür dileriz.

Türkiye Postası

Türkiyeli aydınlar Bonn'da etkili bir eylem düzenledi

Türkiyeli sanatçılar, öğretmenler ve sendikacılardan oluşan anti-faşist aydınlar grubu 12 Eylül günü Federal Almanya'nın başkenti Bonn'da ilginç bir protesto gösterisi düzenlediler. Bonn'da Beethoven heykelinin bulunduğu alanda boyunlarına "Almanya 1933 - Türkiye 1983" *yazılı afişler asmış Türkiyeli ilericiler. alandan geçenlerin büyük ilgisini topladı. Kürt ve Türk aydınlarının, ilericilerinin Cunta'ya karşı ortak bir çıkışı olarak ayrı bir anlam taşıyan bu eylemde ressamlar kollarından tuvallerine zincirlenmişti. Öyle resim yapıyorlardı. Ozanlar sazlarının tellerine zincirlenmiş bilekleriyle vuruyorlardı. Kolkola girmiş ve birbirine zincirlenmiş Türkiyeliler arasında Dursun Akçam, Melike Demirağ, Aydın Karahasan, İsmail Çoban, Şivan, Ömer Polat, Şanar Yurdatapan, M. Yürekli gibi sanatçıların yanısıra Murat Tokmak, T. Ata, Y. Arıkan, A. Yeşilyurt. A. Özserin, T. Üstün, G. Gazioğlu, K. Uzun gibi sendikacı ve TÖB-DER'li demokratlar da yer alıyor ve öbek öbek toplantılar yaparak Almanlara Türkiye'deki durum hakkında bilgi veriyorlardı.*

12 Eylül'ü protesto mitingi sol güçlerin eylem birliğinde yeni ve olumlu bir adım oldu

Binlerce Türkiyeli Köln'de faşist Cunta'yı protesto etti

Fotoğraflar: M. Ünal-Soner Gürler

Federal Almanya'da 10 Eylül'de Köln kentinde yapılan *"Üçüncü Yılında Askeri Faşist Cuntayı Protesto Yürüyüşü"*'ne 15 bine yakın ilerici, yurtsever, demokrat katıldı.

Bu yıl, geçen yıllara göre yürüyüş kortejinde görülen değişiklik, Alman ilericilerinin yürüyüşe katılma oranındaki artış idi. Bu gelişme hemen hemen tüm örgütlerin kortejlerine bakıldığında dikkat çekiyordu. Üstelik *Alman Komünist Partisi* (DKP) ve *Sosyalist Alman İşçi Gençliği* (SDAJ) da bu yılki yürüyüşe pankartları ve flamalarıyla, *ayrı bir blok* oluşturarak katıldılar.

Yürüyüşe katılanlar sabahın erken saatlerinden itibaren Ebertplatz'da toplanmaya başladılar. Saat 11'de yürüyüş kolu harekete geçti. Yaklaşık iki saat sonra yürüyüş kolunun başı miting alanına vardığında, yürüyüş kolunun sonu toplanma yerinden yeni hareket ediyordu.

Yürüyüşe yönelik herhangi bir provokasyon ve saldırıya olanak vermemek için tüm örgütlerin ortak çabası sonucu oluşturulan geniş güvenlik önlemleri altında disiplinli geçen yürüyüş, cuntaya karşı kini ve nefreti dile getiren belgiler haykırıldıkça daha da görkem kazandı.

Miting alanında ilk sözü Bilim ve Eğitim Emekçileri Sendikası (GEW) Köln şube başkanı *Reinhardt Hocker* aldı. Daha sonra platform adına hazırlanan ortak konuşma, Diyarbakır cezaevleri direnişçilerinin basın açıklaması okundu. Ardından *Yeşiller* parlamento grubu üyesi, Federal milletvekili *Dirk Schneider* söz aldı. İki konuşma arasında Kürt ozanı Şivan'ın sazıyla eylemi renklendirmesinden sonra, Federal Almanya'daki *"Şili Solu"* adına bir bayan temsilci Şili'li demokratların dayanışmasını dile getirdi. Bu konuşmaları *TÖB-DER* Genel Başkanı *Gültekin Gazioğlu* ve DİSK temsilcisi *Yücel Top*'un konuşmaları izledi.

Tüm konuşmacıların değindikleri ortak noktalar, Türkiye'deki Amerikancı faşist diktatörlüğün işçi sınıfı, emekçi halkımız ve onların politik sendikal ve demokratik örgütlerine karşı giriştiği saldırılar, baskılar; İstanbul askeri cezaevlerinde siyasal tutukluların Temmuz ayında başlattıkları ve barbarca kırılan yiğit direnişleri, Diyarbakır'da Eylül başında başlatılan ve bugünlerde de sürmekte olan açlık grevi; Federal Almanya'daki gerici koalisyonun yabancı düşmanı yabancılar politikası, Türkiye cuntası ile ilişkileri ve göçmen işçilerin yığın örgütlerine karşı tutumu idi.

Konuşmalarda Amerikan emperyalizminin savaş tehlikesini arttırıcı girişimlerine dikkat çekildi, buna karşı Federal Almanya'da sonbahar barış eylemlerine katılmanın önemi ve Türkiye'deki faşist diktatörlüğün, ABD planlarına bugün dünden daha da fazla alet olması gerçeği üzerinde durularak ülkemizdeki faşist diktatörlüğe karşı savaşımın barış savaşımından ayrı ele alınamayacağı vurgulandı.

İZLENİMLER

Burda "çıt" diyen...

Mehmet ÜNAL

Miting meydanında sahneye çıkan bir Alman müzik grubu Türkçe, "Faşizme karşı omuz omuza" *diye haykırınca, koskoca alan önce şaşırarak baktı. İkinci keresinde bu çağrıya katıldılar. Köln göklerini çınlattılar. Neden mi söz ediyorum? 10 Eylül 1983 günü Köln'de, cuntaya karşı yapılan yürü-*

Yurtdışındaki DİSK'li sendikacılar da yürüyüş kollarındaydılar ve DİSK'in bayrağı çevresinde kenetlenerek yürüdüler

Türkü, Kürdü, Almanı ile binlerce ve binlerce ilerici cuntaya karşı halkımızın savaşım kararlılığını omuz omuza dile getirdiler

İZLENİMLER

Bir adım ilerde, daha yolun başında...

Hasan A. YORULMAZ

Serin ve puslu sonbahar sabahı binlerce Türk ve Kürt ilericisi Türkiye halklarının üzerine bir karabasan gibi çöken askeri faşist diktatörlüğün erke zorla el koyuşunun üçüncü yılında onu lanetlemek için toplandılar.

Bu yılki protesto eyleminde bambaşka bir hava esiyordu. Gerçi yürüyüş kolu daha harekete geçmeden bardaktan boşanırcasına yağmur başladı ama bizim sözünü etmek istediğimiz bu değil. Geçen yıllarla kıyaslıyacak olursak yürüyüşün kararlılığı, coşkusu, disiplini çok daha üst düzeydeydi. Türkiye solu'nun geniş bir yelpazesinin Federal Almanya'daki yandaşlarını kapsayan bu eylem birliği yürüyüşünde tek tek örgütlerin tabanlarındaki insanlar birbirlerine daha bir güvenli, daha bir dostça bakıyorlardı. Kısacası örgütlerarası savaş arkadaşlığı gelişiyordu. Bu olgu yürüyüş platformunun hazırlanmasında da ifadesini bulmuştu. Geçen yıl 100 saatlik görüşmeler sonucunda hazırlanan platform, bu yıl 3 toplantı sonunda kamuoyuna açıklanabilmişti. Ve ortaya çıkan platformun niteliği daha ileri bir düzeydeydi. Uluslararası görevlerle, ulusal görevlerin birliğinin bir ifadesi olan barış savaşımının önemi, platform çağrısında onurlu yerini almıştı.

Bu kuşkusuz kendiliğinden olmadı. Eğer bugün birlik yönünde gösterilen çabalar bir adım ileriye götürülebilmişse bunu, yaklaşık üç yıllık bir suskunluktan sonra Türkiye'den yükselen kıpırdanmalar, cezaevlerinden gelen direniş haberleri dayatıyordu; tek tek tüm örgütlerin geçmişten çıkardıkları dersler dayatıyordu. İşte tüm örgütlerin ortak çabası sonucu 12 Eylül askersel faşist devirmesinin üçüncü yılında başarılı bir eylem gerçekleşti.

Yürüyüş kolu sürekli ve sağanak yağmura karşın disiplinli bir biçimde Köln'ün, İstanbullaşmış sokaklarından geçerken çevrede biriken veya haftasonu alışverişi yapan Türk ve Kürt emekçileri yaşadıkları ülkedeki, Federal Almanya'daki sorunlarını da yürüyüşçülerin pankartlarında görüyorlar. Gideceği yere geç gitmeyi göze alıp, alışverişini, sohbetini yarıda kesip yürüyüşü izleyenlerin sayısı bu yıl daha da fazlaydı. Onlar da yarın birlikte yürümenin hazırlığını yapıyorlar. Önemlidir; eylemi dükkanların içinden, camların ardından değil, daha da yakınlaşarak, yürüyüş kolunun kenarından izliyorlar. Birçoğunun o gün sadece kendinde henüz yürüme cesareti bulamadığından eylemi kenardan seyrettiğine eminiz.

Yolun aşağı yukarı yarısına varmıştık. Büyük, lüks bir otelin önünden geçiyoruz. Dördüncü kattan bir bayan yürüyüşü izliyor. Alman desen değil, Türkiyeli desen göçmen işçi eşlerine hiç benzemiyor. Zaten öyle olsa orada işi ne? Gözüm takıldı oraya. Bir ara belgiler kesilmişti. herkes derin nefes alıp önden yeni belginin gelmesini bekliyordu. *"Gidin Türkiye'de yürüsenize kolaysa"* diye seslendi. Kendini tanıtıvermişti. Türkiye kaymak tabakasının Köln'ün lüks otelindeki temsilcisiydi bayan. Yanıt yürüyüş kolunu bir anda inletti: *Faşizme karşı omuz omuza!*. Özetle Köln yürüyüşünden sonra eylem birliğinde bir adım daha ilerideyiz. Evet, ama yolun da daha başındayız...

12 Eylül'ün üçüncü yılında Türk ve Kürt örgütleri arasında eylem birliğini pekiştirici, omuzdaşlığı geliştirici tutumların ağırlığı mitingin bir başka olumluluğuydu

Faşist cuntanın işkencecileri tarafından katledilen, "ser verip sır vermeyen" devrim savaşçısı M.Hayrullahoğlu da alanda, savaşın göbeğindeydi...

söz ediyorum? 10 Eylül 1983 günü Köln'de, cuntaya karşı yapılan yürüyüşten.

Federal Almanya'da yağmursuz yürüyüş şimdiye dek göremedim. Her nedense hep yağmurlu geçti katıldığım yürüyüşler. İşte geçtiğimiz Cumartesi günü de böyle bardaktan boşanırcasına yağmurluydu... Ama yürüyüşçüler hiç mi hiç aldırış etmediler bu yağmura... Dimdik yürüyordular... Silahlanmaya son!" "İşçiler buraya!" "Faşizme karşı omuz omuza!" *belgilerini göğü delercesine haykırarak. Yol kenarında bir Alman kadın* "Neden burada yürüyorlar? Memleketlerinde yürüsünler" *sorusuna,* "Ne yapsınlar, orada şimdilik yürüyemiyorlar" *diye yanıt alınca polisten, arkasına bakmadan uzaklaşıp gitti.*

Yürüyoruz kortejle birlikte. Selam alıp, selam veriyoruz tanıdığımız yüzlere. Ne kadar da çokmuş! İki saat bekliyoruz bir köşede. Fotoğraflıyoruz. Bir yandan da soruyoruz: "Daha ne kadar arkadaş var?" "Yarısı" *diye yanıtlıyorlar bizi. Gidiyoruz, gidiyoruz kortejle birlikte. Kararlı insanların yanında yürümek, omuz omuza olmak güç katıyor kişiye... Miting meydanına yaklaşıyoruz. her taraf dolu. İnsanla dolu... Sahneden bir başka dost meydana gelenleri düzenlemeye çalışıyor. Hayır meydana sığmıyoruz! Geçen yılkinden daha güçlüyüz. Sesimiz daha güçlü çıkıyor: Haydin; faşizme karşı omuz omuza!*

Dağıtılan bildirileri topluyoruz. Hepsinde birlikten dem vuruluyor ve birlik olunması isteniyor. Tek hedef: Tüm demokratların birleşerek, cuntayı alaşağı etmesi idi. "Hoch die internationale Solidarität" *türkçesi: Yaşasın uluslararası dayanışma ile tekrar tekrar, yürüyüşe katılan Almanlar selamlanıyordu.*

12 Eylül'ün üçüncü yılında cuntayı devirmede, en güçlü silahın eylem birliği olduğuna inanç daha da sıkıydı. Üç gün önce Türkiye ile konuşmuştuk. Bir arkadaş "yürüyün, daha da fazla yürüyün, sizin orada *'çıt'* demeniz burada bomba gibi yankılanıyor" *demişti. İşte Köln kentinde küçük de olsa bir anlamlı tokat patladı cuntanın yüzüne.*